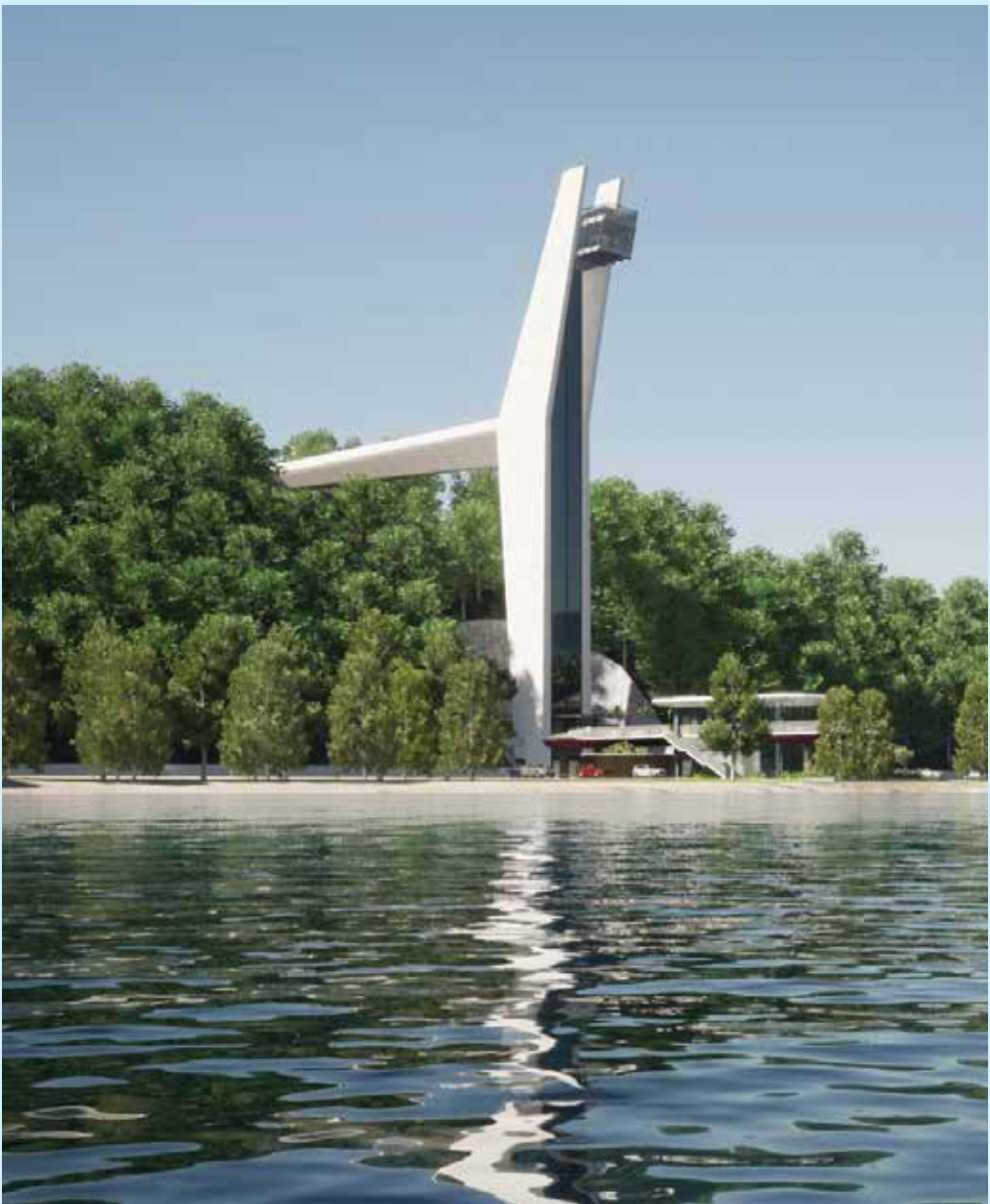

TOMAŽ
PEROVIČ

Turistične strategije gor ali dol, življenje gre svojo pot. Pogled od odzunaj lahko pokaže, da imajo vsaj tri obalna mesta kristalno jasno turistično sliko, ki jo je naredilo življenje. Koper stavi na turiste, ki prihajajo na dnevne obiske s potniškimi ladjami, in na dnevne goste, ki bodo zavili do prvega dostopnega kopališča v Žusterni. Sprejemljive cene, lepa plaža in zakaj bi zapravljali čas z vožnjo do Izole ali Portoroža po prepolnih cestah. Izola stavi na nekaj cenejše hotelske nastanitve in oddajanje apartmajev in velik obisk predvsem ob prireditvah, kot so Pomol okusov in podobno. V Piran prihajajo samo tisti, ki imajo dovolj denarja, da si lahko privoščijo parkirno, deci vina po šest eurov in kavo za tri in pol. Nekaj butičnih hotelov in precej apartmajev, ki če že niso lepo urejeni, pa so vsekakor med dražjimi. V Portorož prihajajo hotelski gostje, ki doma s ponosom lahko povedo prijateljem, da so bili v hotelu v Portorožu. Čas preživljajo na plaži in kolesarskih ogledih okolice. Drugi del gostov predstavljajo tisti z manj denarja, ki najemajo apartmaje, pa tudi če so stran od plaže, iščejo njim znane trgovine za nakup hrane in pijače, gostilne s hitro hrano in čim cenejši prostor na plaži in parkirni prostor raje v Luciji kot v Portorožu, ker je razlika v ceni res velika. Občine pobirajo denar od turistične takse in zelo dragih parkirin. Vsi zadovoljni. To se je zgodilo brez velikih posegov politike v razvoj turizma v zadnjih letih. Preživimo teh nekaj mesecev, zaslužimo čim več v čim krajšem času in potem čakajmo na novo sezono. Mogoče tudi tako ni nič narobe. Vsake toliko zaidem v zelo dobro ribjo gostilno v hrvaški Istri. Lastnik ima štiri apartmaje, ki jih začne oddajati sredi maja in jih zapre sredi septembra. Gostilno ima odprto večji del leta samo čez vikende in niti na misel mu ne pride, da bi imel odprto gostilno, razen julija in avgusta, tudi čez teden. S svojim življenjem je zadovoljen in si ne želi sprememb. Mnogokrat je bolje nič velikih sprememb, kot pa, da so te slabe in nepremišljene. Ljudje znamo svoje življenje bolj ali manj dobro usmerjati, ko pa gre za usmerjanje skupnega življenja, pa nam ne gre več tako dobro.

DVIGALO BO

Koprski župan Aleš Bržan je sporočil: "Dvigalo bo!" Občinski svet je namreč z 18 glasovi za in 15 proti potrdil dokument identifikacije investicijskega projekta mobilne povezave med Žusterno in Markovcem. Projekt je sicer vreden okoli 10 milijonov evrov, več kot polovico pa naj bi krili iz evropskih sredstev.

Da so projekt vzpostavitev povezave med

Žusterno in Markovcem na današnji seji občinskega sveta potrdili z 18 glasovi za in 15 proti, je na družbenem omrežju potrdil koprski župan Aleš Bržan. Projekt, ki se v Kopru vleče že skoraj 10 let, je sicer ocenjen na okoli 10 milijonov evrov (6,5 milijona evrov bo občina prejela iz evropskih sredstev, 3,5 milijona evrov pa bo zagotovila koprška občina).

Časopis in spletni portal OBALApplus® sta vpisana v razvid medijev Ministrstva za kulturo pod zaporedno številko 2216. ISSN 2670-4609. Izdajatelj MBM MEDIA d.o.o., Portorož. Distribucija preko Pošte Slovenije v gospodinjstva občin Ankaran, Koper, Izola in Piran. Število izvodov 27.200. Uredništvo: Pristaniška 14, 6000 Koper, urednistvo@obalaplus.si. Oglaševanje: marketing@obalaplus.si. Odgovorni urednik Mauro Belac, mauro.belac@obalaplus.si. Urednik Tomaž Perovič, tomaz.pерович@obalaplus.si. Člani uredništva: Boris Šuligoj, Bojana Leskovar, Nataša Benčič, Dorjan Marušič, Manca Hribovšek, Sašo Mejak, Katja Pegan, Eva Branc, Andreja Comino, Milica Golijanin, Andreja Čmaj Fakin, Nataša Fajon in Petra Mežnarc. Oblikovanje Emigma d.o.o. Prelom tiskane izdaje Tedy Grbec, GT-design d.o.o. Urejanje spletnega portala Elvis Dobrilovič. Stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno stališč uredništva. Za točnost podatkov v podpisanih vsebinah odgovarjajo avtorji oz. naročniki objav. Avtor nepodpisanih vsebin je uredništvo. Promocijska sporočila in naročene objave so ločena od uredniških vsebin in označena z oznako . Datum izida 28. maj 2025. Strani s podnaslovom OBALApplus AKTUALNO sofinancira Ministrstvo za kulturo RS.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

TURISTIČNA SEZONA

V Piranu letos pričakujejo kar 19 prihodov potniških ladij, še več pa jih bo prispelo v Luko Koper. Letošnjo jubilejno 20. sezono so odprli 7. januarja s prihodom ladje Viking Saturn, glavna sezona potniškega ladijskega turizma pa se je začela ta mesec. Po napovedih bodo letos v potniškem terminalu Luke Koper privezali 75 ladij. Do 2. novembra, ko bo sezono zao-kročila ladja Viking Sea, bo Koper z ladjami obiskalo približno 115.000 potnikov in več kot 55.000 članov posadke.

VOLITVE

Na zakonodajnem referendumu o zakonu o dodatku k pokojnini za izjemne dosežke na področju umetnosti je glasovalo 439.000 ljudi oziroma 25,9 odstotka vseh volilnih upravičencev. V slovenski Istri je bila volilna udeležba po pričakovanju zelo nizka, saj se je referendumu v štirih volilnih okrajih udeležilo le 14,5 odstotka volilnih upravičencev. Svoj glas je tako v 4 volilnih okrajih slovenske Istre oddalo nekaj manj kot 10.200 posameznikov. Velika večina jih je bila proti zakonu (nekaj več kot 85 %). Rezultati pomenijo, da v Sloveniji umetniki lahko dobijo dodatke k pokojnini po zakonu iz leta 1974.

BRŽAN BO PONOVRNO KANDIDIRAL

Dejal je, da so po njegovem mnenju dezinformacije največji sovražnik javnega interesa. "Pred sedmimi leti, ko sem kandidiral na volitvah in tudi zmagal, je bila kampanja v celoti financirana s strani prispevkov posameznikov," je dejal Bržan in zagotovil: "Vsak evro, ki je prišel na račun, je bil evidentiran. Vsak evro, ki je šel z računa, prav tako. Na koncu je bilo pripravljeno poročilo, ki ga je preučilo Računsko sodišče, in kar se mene tiče, je ta zgodba zaključena." "Kar se tiče odnosa z gospodom Mandaričem ali njegovim podjetjem: že na začetku volilne kampanje smo si z ljudmi, ki so mi v ožjem krogu pomagali, razjasnili, da jaz ne želim biti dolžan nikomur nič. In na koncu

kampanje smo ponovno razčistili - nismo dolžni nikomur nič. In še danes je tako. Obljube, ki sem jih dajal glede tega, kaj bomo naredili, nisem dal gospodu Mandariču, temveč svojim volivcem. Kar se njega tiče - že pred volitvami sem javno povedal, da bomo območje tako imenovanega naselja aktivirali, ker potrebujemo stanovanjsko gradnjo. In to se je tudi zgodilo. Poleg tega se je odvil še referendum, ki je potrdil našo namero," je pojasnil.

SUŽNJI V ZNANI GOSTILNI

V Tarči na TV Slovenija so poročali o sumu trgovine z belim blagom, katere je osumljen kobariški gostinec Aleš Hvala. Ta naj bi več filipinskih delavcev po prihodu v Slovenijo posredoval drugemu gostincu, lastniku gostišča Ribič na Seči Damirju Prib-

cu, kjer naj bi jih izkoriščali in trpinčili. Delavci so od slednjega pobegnili, nato pa pridobili uradni status žrtve trgovine z ljudmi.

Pomen kolesarstva v slovenski Istri

Že 90 let ne obstaja legendarna železniška proga, ki je povezovala Trst in Poreč. Ozkotirna proga, dolga 123,1 km, poimenovana tudi Parenzana, je še danes prisotna v pripovedih kot pomemben del Istre. Njeno zgodbo danes nadaljujejo kolesarji, ki jo pogosto izberejo za svojo pot.

foto: Jaka Jeraša, Sava turizem

V slovenski Istri se kolesarstvo iz leta v leto razvija in pridobiva vse več privrženec. Pokrajina ponuja nešteto možnosti za kolesarske izlete, od sproščujočih voženj ob morju do bolj zahtevnih tur po istrskem zaledju. Posebna privlačnost regije so čudoviti razgledi, naravne znamenitosti ter dobro urejena infrastruktura.

Kolesarjem so na voljo označene trase, uporabne mobilne aplikacije, pitniki, počivališča in razgledne točke. Urejena infrastruktura omogoča varen in udoben izlet bodisi za družine, rekreativce ali profesionalce.

Kot so nam potrdili v turističnih združenjih Slovenske Istre, je v zadnjem času opaziti porast kolesarjev in turistov, ki jih zanimajo kolesarske poti v tem delu Slovenije. »Med najbolj iskanimi tiskovinami v našem

turistično-informacijskem centru je poleg zemljevida mesta tudi zemljevid slovenske Istre s kolesarskimi potmi, kar dodatno potrjuje veliko zanimanje za aktivnosti na prostem, še posebej za kolesarjenje. Slovenska Istra se lahko pohvali z eno najbolj prepoznavnih kolesarskih poti – Porečanko (Parenzano), nekdanjo ozkotirno železnico, ki je danes urejena kot priljubljena kolesarska pot z zgodovinsko vrednostjo,« so nam pojasnili na Turističnem združenju Izola. S tem se strinja tudi Matic Horvat, ki med drugim organizira kolesarske izlete po slovenski Istri. Kot pravi, je kolesarstvo od korone postalo bolj priljubljeno kot kdajkoli prej.

KAJ PRIDE PRAV KOLESARJEM V SLOVENSKI ISTRI?

Slovenska Istra je prilagojena kolesarjem. Za vse ljubitelje kolesarjenja so označene poti, od najlažjih do zahtevnejših. Infrastruktura je dobro označena, narava pa je seveda v ospredju. Pri izbiri prave trase si lahko pomagata s spletnimi stranmi turističnih združenj štirih slovenskih obalnih občin ter različnimi aplikacijami. Med njimi je Komoot, ki ponuja zemljevide in opise poti za lažje načrtovanje izletov. Priljubljeni sta tudi Outdooractive in Strava, namenjena sledenju treningov in primerjavi rezultatov, ter Garmin, ki omogoča natančno navigacijo in spremljanje podatkov o vožnji.

Goran Sambt iz kolesarskega društva Raketa meni, da bi morale biti kolesarske poti med državami bolj povezane. Kot pravi, se slovenska Istra šele razvija v tej smeri. Še vedno nimamo dovolj kolesarskih središč, ki bi na enem mestu združevali vse, kar kolesar potrebuje. »V slovenski Istri imamo nekaj ponudnikov izposoje koles in servisov, a kolesarju manjka povezanost v celovit ekosistem.«

LAHKE POTI ZA SPROŠČENE VOŽNJE

Za začetnike in družine je na voljo več lahkih kolesarskih poti:

- Portorož–Piran,
- Koper–Izola,
- Portorož–Seča–Jernejev kanal,
- Izola–Koper–Škocjanski zatok,
- Koper–Prade–Škocjan–Olmo.

Te poti so večinoma ravninske, potekajo ob morju ali skozi mestna središča ter so primerne za vse starosti.

SREDNJE ZAHTEVNE POTI ZA REKREATIVNE KOLESARJE

Za tiste z nekaj več kondicije je na voljo pet srednjezahtevnih poti:

- Koper–Gažon–Šared–Malija–Izola,
- Portorož–Sečoveljske soline,
- Portorož–Izola–Strunjanske soline,
- Koper–Sv. Anton–Marezige–Vanganeljsko jezero,

MILICA
GOLIJANIN

• Portorož–tunel Parenzana–Strunjan. Posebej zanimiva je povezava skozi tunel Parenzana, ki povezuje Portorož in Strunjan – gre za eno najbolj slikovitih kolesarskih doživetij v Istri.

ZAHTEVNEJŠE POTI ZA IZKUŠENE KOLESARJE

Izziv za izkušene kolesarje predstavljajo daljše in bolj razgibane poti, kot so:

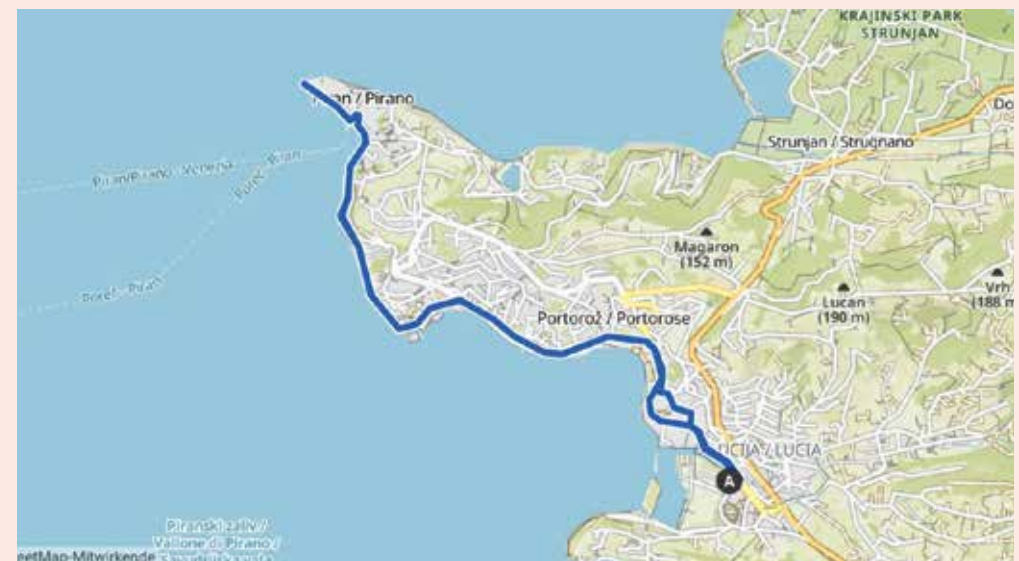
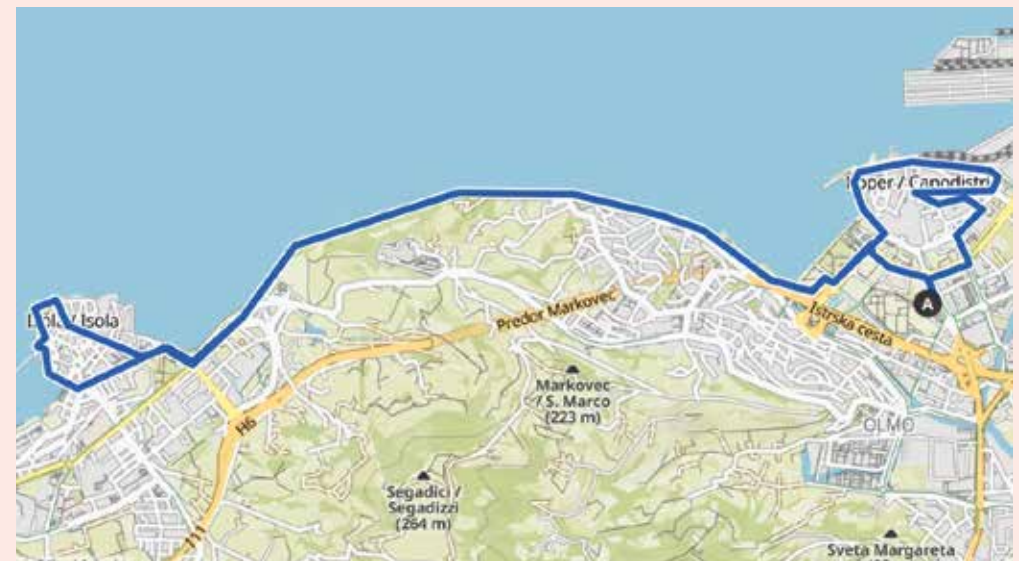
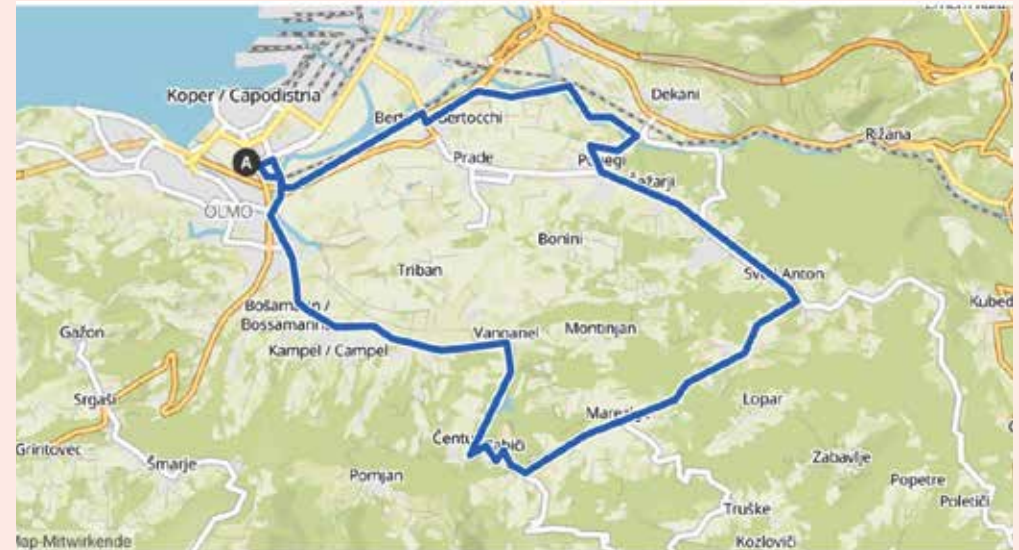
- Koper–istrsko zaledje in obala (skoraj 50 km),
- Izola–Korte–Lucija–Malija,
- Koper–Gažon–Pomjan–dolina Dragonje,
- Izola–Piran–tunel Parenzana,
- Portorož–zaledje istrskih vasi–Padna.

Te poti zahtevajo dobro telesno pripravljenost, a nagradijo z nepozabnimi razgledi in pristnim stikom z istrskim podežljem.

OBALA SI ŽELI VEČ DIRK, A TEREN POSTAVLJA MEJE

»Dogodkov in rekreativnih dirk je po Sloveniji kar precej, letno okoli 30 ali 40, vendar je organizacija na obali zahtevna predvsem zaradi logistike in cestnih zapor,« pravi **Nik Jambrošič**, dolgoletni član Kolesarskega društva Obala. »Kot društvo si sicer želimo več dirk, a teren nam ne omogoča vsega – nimamo dolgih klancev, zato so vzponi ali krožne dirke težko izvedljive. Kljub temu upam, da bomo v kratkem naredili premik naprej k večji varnosti in izboljšanju poti proti vpadnicam in zaledju,« dodaja.

Občine v slovenski Istri v prihodnosti načrtujejo različne projekte, ki bodo prispevali k boljši kolesarski izkušnji. Mestna občina Koper med drugim pripravlja kolesarsko stezo s pločnikom med Škocjanom in Bertoki, ki naj bi bila dokončana do pomladi 2026. Do konca leta 2027 načrtujejo tudi kolesarsko povezavo med Kvedrovo cesto in bolnišnico. Varnejše pogoje za kolesarje naj bi zagotovila nova pot na Cesti na Markovec, v pripravi pa je še kolesarska steza Bertoki–Pobegi, ki bo povezovala traso Parenzane.

Ko je turistov nenadoma preveč

Ali turizmu res kaže dobro? Je to strategija ali spontani kaos? Ali je res tako težko dobiti umne urbaniste in zaupanja vredne turistične stratege?

Začenja se glavna turistična sezona. Velikonočni, prvomajski prazniki in mednarodni salon navtike so bili dobra vaja, v naslednjih dneh pa bo šlo zares. Najprej bodo prihrumeli severni sosedi zaradi prazničnega vnebohoda, 2. junija sledi italijanski državni praznik in zatem še 8. junija binkošti. Le malo zatem šolske počitnice in slovenski državni praznik. Turistov bo menda letos, tako kaže, še malo več kot lani, ko jih je bilo na trenutke preveč in gostitelji pravzaprav niso utegnili primerno poskrbeti zanje. V takih trenutkih se turizem obrne sam proti sebi. Običajnim ljudem ni do takšnih počitnic.

Kaj pravijo številke? V štirih mesecih so v piranski občini ustvarili 340.473 prenočitev ali 11 odstotkov več kot lani, samo aprila jih je bilo kar eno tretjino več tudi zato, ker je bila velika noč letos zelo pozno (lani je bila 30. marca in 1. aprila). Za prvomajske praznike, od 26. aprila do 3. maja, je bilo v portoroških in piranskih hotelih 12 odstotkov več prenočitev kot lani v istem obdobju. V 21 dneh maja je bilo v hotelih 74.000 prenočitev ali dva odstotka več. Če se res dan po jutru pozna, je smer na dlani. Vse več turističnih krajev po svetu se sooča s posledicami čezmernega turizma (*overtourism je fenomen, pri katerem določene zanimive kraje obišče ekscesno število turistov, ki povzročajo obiskanim krajem in njihovim prebivalcem neželene učinke). Ne samo v Benetkah in Dubrovniku, ne samo v Barceloni, Parizu in v Atenah, tudi v

Neaplju, Sintri, Ljubljani, Trstu in celo v Piranu. Vse več je galerij in muzejev, v katerih morate vstop naročiti (rezervirati in plačati) vnaprej. Sladke skrbi za turistične delavce? Niti ne nujno! »Preobilica turistov« se vse pogosteje sprevača v nočno moro. Seveda si lahko v takih razmerah prodajalci turističnih paketov privoščijo višje cene. Te pa so dvorezen meč. Lep primer sta Hrvaška in celo Črna gora, od koder turisti poročajo o vse več primerih nedopustnega odiranja. Seveda ni treba daleč. Piran ima tako malo parkirišč, da si lahko privoščijo najdražje parkiranje v državi: v toplem delu leta stane ura parkiranja v mestu 6 evrov, a niti po tej ceni zlepa ne najdete praznega parkirišča. Torej cena povsem ustreza ponudbi in povpraševanju. Kako cene parkiranja vplivajo na turistični obisk, bodo še videli, toda podražitve niso ravno zmerne.

ŽUPAN SE TRUDI USTVARJATI VTIS

Občinska oblast v Piranu se trudi ustvariti vtis, da zelo skrbi za turizem. Letos so denimo povišali pristojbino za turistično takso (na 3,13 evra), kar se zdi dobro za občinski proračun. Lani je občina ustvarila rekordnih 1,88 milijona prenočitev, tri odstotke več kot leta 2023 in dva odstotka bolje kot v prej rekordnem letu 2019. V občinski proračun je s turistično takso kapnilo 3,36 milijona evrov. Letos bi ob enakem obisku zaradi višje takse lahko skoraj en milijon več, skupaj s takso za pavšaliste nekaj čez 4 milijone evrov. Vprašanje je le, koliko od teh štirih milijonov evrov takse Pirančani vračajo v turistično ponudbo in turistično infrastrukturo. Občinsko podjetje Okolje Piran se trudi vsaj polepšati kopališča, kar je sicer hvale vredno, vendar večjega preskoka v kakovosti kopališke ponudbe ni videti. V starem Piranu je, pohvalno, tudi vse več urejenih pročelij starih palač in hiš. Toda nekatere ulice, trgi in cela Punta na primer grdo propadajo, da o povsem neprimerni infrastrukturi mesta ne govorimo. Občina je končno uredila obalo pri jadralskem klubu Pirat in odpravila nerazumno dolgoletno sramoto, vendar imajo hkrati v tem centru že osem let nov dom vodnih športov, v katerem so načrtovali gostinski lokal za jadralce, a ga ne znajo, ne zmorejo ali nočejo usposobiti (oddati) za načrtovani namen. Največja piranska novost so kolesarske steze. Župan je po nekaj letih le ugotovil, da največ turistov v občini pravzaprav ne zanimata košarka ali boks, temveč da imajo vsak dan v kraju vsaj kakih tisoč kolesarjev, ki

se vsako leto težje znajdejo v prometnem kaosu. Zaradi kritik in številnih pripomb so v Portorožu in Luciji minule tedne urejali kolesarske poti na najbolj enostaven način: asfalt, namenjen avtomobilom, so preprosto označili in pobarvali z belo ter rdečo barvo. Prejšnji župani se niti tega niso spomnili. A tudi tako (površno) urejanje kolesarstva ima slabo stran. To niso današnjemu času primerne, dovolj varne kolesarske poti. So pač najcenejše in najhitreje urejene. Slaba plat tako zasnovanih kolesarskih poti je, da so potuha županom, zaradi katere jim še dolgo ne bo treba poskrbeti za prave kolesarske steze. Saj jih že imamo in boljših ne potrebujemo, bodo rekli, ampak žalujoči ostali smo pričakovali umik avtomobilske pločevine v garaže in sprostitev površin za kolesarje in pešce. To seveda stane. Terja tudi inovativne, kreativne zamisli, pripravo projektov, načrtov. Izdelava stez po povsem ločenih poteh, celo mostovžih ali predorih terja precej ustvarjalnega razmišljanja, bistrega duha in truda. In s kančkom ironije: Zakaj bi se trudili in zbirali evropska nepovratna sredstva za rešitve, če ta denar lahko prepustimo drugim, veliko bolj iznajdljivim in delavnim krajem?

KAJ JE TO TURISTIČNA STRATEGIJA?

Predvsem ni povsem jasno, kakšni ponudbi bi dali prednost. Ni povsem jasno, zakaj so občinski možje v prejšnjem mandatu dovolili postavitev drogerije na plažo, če ima kraj premalo morja in premalo plaž. Zakaj so v priobalnem pasu dovolili gradnjo trgovine, če bi bil prostor kot naročen za skupne funkcije, za šport, rekreacijo ali za navaden lepo urejen park, kjer bi ljudje uživali? Morda ob kakem vodometu, če že ne ob igrišču ali redki zelenici. Ni jasno, zakaj so na območju nekdanjih teniških igrišč in dveh majhnih penzionov (Helios in Orion) (današnji Kaštel) zastavili velik kolos s kakimi 65 apartmaji. Mar je kraj res potreboval ravno tak kolos? V tem primeru se sklicujejo na dejstvo, da je bil tak prostorski načrt

sprejet že pred 13 leti. Tudi za središče Portoroža so sprejeli dolgoročni prostorski plan, ki predvideva park, vendar ga tam danes nihče ne upošteva, in ko tam objekt pogori, prav nikogar, na čelu z županom, ne zanima več, kaj piše v prostorskem planu. Že samo teh nekaj naštetih primerov kaže, s kakšnimi strateškimi premisleki deluje občinski gospodar in kako sproti prilagaja strategijo interesu močnejših. Če bi po naključju prišel mimo Portoroža kak "tramp", bi z eno samo milijardo lahko vse izgnal iz mesta in si ga uredil po svoje in zase. Vse je odvisno samo od velikosti mošnje.

KAM PELJE ZAČARANA POT?

Kaj pravzaprav hoče piranski turizem: množico pločevine ali dogodek na rožnem vrtu z dobrimi pevci in prijazno glasbo? Hočemo velike trgovine, drogerije, prodajalce sladoleda ali lep kraj z bogato zgodovino, tradicijo in lepo secesijsko arhitekturo s preloma 19. in 20. stoletja? Če nas mika aleja sladoledarjev in kebabdžinic, preprodajalcev plastičnega sadja, plastičnih spominkov, se sprehodimo ob prvi priobalni piranski vrsti, kjer plastika in kič prežita na množice mimoidočih turističnih zombijev. Od naših želja je odvisno, pri katerem krojaču krojimo svoj slog. Kič se nikakor ne poda kulturnemu spomeniku, staremu sredozemskemu dragulju. Kot bi dali stradivarko v roke gozdarju (ker se spozna na les), kot bi primabalerino obuli v hribovske čevlje. Hočemo stacionarne ali dnevne goste, damo prednost vikend gostom, tistim, ki jih pripeljejo tuje spletne agencije, hočemo raje množice iz avtobusov ali še večje množice s plavajočih turističnih tovarn sanj. Jih bodo hranili s plastičnim sadjem in zelenjavo, z zamrznjenimi ribami iz oddaljenih oceanov ali jim bodo ponujali domače dobrote in gostoljubje? Ni ravno videti, da bi skupnost,

ki odloča o vseh strateških odločitvah, zares vedela, komu ali čemu dati prednost. Predvsem bi se morali vprašati, ali je prav, da je kraj odvisen samo od turizma. Koliko ter katerih turistov lahko še sprejmemo? Kakšen smisel ima vabiti stotisoče turistov, če ni domačih delavcev, ki bi skrbeli zanje, jim stregli, jih zabavali, pospravljali za njimi ... Večje število gostov terja večje število delavcev, te pa moramo spet upoštevati iz daljnih dežel. Kam pelje taka začarana turistična pot?

KRIŽARKE IN NEURESNIČENI NAČRTI NA OBALNI CESTI

V Kopru ta teden odpirajo potniški terminal za turiste s križark. Dokler bo teh potnikov obvladljivo število, dokler bomo znali poskrbeti zanje, so dobrodošli. Ampak marsikje po svetu je ta želja po še in še, po nenasitnem profitu ušla nadzoru. In tam domačinom križarke že lep čas nikakor niso več všeč. Če pride majhna ladja v Piran, še gre: če pridejo na koncert z izbranim okusom v Tartinijevo gledališče, prav tako. Če jih pride tisoč nankrat, pa ni več prijetno ne njim ne Piranu ne Izoli ne Koprju. Koprška župana sta v zadnjih 20 letih zmerno uredila Koper. Tudi kopališče pred Žusterno se kot dan od noči razlikuje od nekdanjega smradu ob izlivu Badaševce. Minule dni so koprski svetniki končno sprejeli odločitev o gradnji dvigala in razglednega stolpa ob Markovcu, ki bosta prišla pravc takoo domačinom kot turistom. Tudi Koper postaja iz leta v leto vse bolj razviti turistični kraj, ena od njegovih večjih pomanjkljivosti je pomanjkanje nastanitvenih zmogljivosti. Lastnik Grafista Ante Guberac je več kot deset let obljubljal gradnjo hotela, zdaj pa bo namesto njega raje zgradil donosnejša stanovanja.

Obalno cesto med Koprjem in Izolo sta občini prejele v upravljanje že pred 10 leti. Nekaj so na obalni cesti že naredili, ampak veliko premalo glede na potencial. Samo en kratek košček (30 metrov) obale so poizkusno uredili z lepo oblikovanimi skalami ali kamnitimi bloki. V Piranu še vzorčnega dela obale ne pustijo urediti. Morali pa bi imeti že vsaj kilometre podobno urejene obale. Ni idej, ni iznajdljivosti, ni ustvarjalnosti, ni poguma, sploh ne znamo do denarja, ki čaka in je. Tudi Izola je zaspani biser. Izolani so imeli prav, ko so

BORIS
ŠULIGOJ

se uprli preveliki gradnji stanovanj in apartmajev na površinah propadle izolske (ribiške, prehranske in druge) industrije, ladjedelnice. Uprli so se nepremičninski požrešnosti in nepremičninskem razdejanju. Toda površine nekdanjega Delamarisa, ladjedelnice, Arga, Rude, Mehana ... ne morejo tako vegetirati v nedogled in čakati na požrešne kapitalske kobilice, ki bodo že nekako unovčile kapitalski interes. Mar res ne najdejo ustvarjalnih urbanistov, ki bi s svojimi idejami navdušili Izolane, da bi na nov način zaočkžili in prebivalcem primerno oblikovali mesto?

KAKO BI SE KONČALO V PRAVLJICI?

V pravljici bi tri obmorska mesta imela kralja s tremi sinovi, ki bi jih poslal po svetu, da mu od tam prinesejo najboljšo rešitev, po kateri bi uredili kraljestvo, da bi dolgo živeli v miru, slogu, delu, zabavi in v duhovnem premlevanju. Misli, delaj in se zabavaj, staro pravilo za vse čase.

OBČINA PIRAN
COMUNE DI PIRANO

PARTICIPATIVNI PRORAČUN/BILANCIO PARTECIPATIVO

Odločajte o delu sredstev občinskega proračuna s svojimi projekti
Decidete voi come spendere parte dei fondi del bilancio comunale

Oddaja predlogov/Invio proposte

od/dal **2. 6. 2025**
do/al **2. 7. 2025**

Več info/maggiori informazioni
www.piran.si

MOJ GLAS ZA MESTO IN VAS

PER COSTRUIRE INSIEME IL NOSTRO COMUNE

Petra Tolja,

Pirančanka na Expu v Osaki na Japonskem

KOKORO – OD SRCA K SRCU

S TURISTIČNEGA POTEPANJA PO JAPONSKI SEM SE PODPISANA VRNILA BOGATEJŠA ZA ŠTEVILNA SPOZNANJA. V KRAKEM ČASU JE SEVEDA POVSEM NEMOGOČE ZARES SPOZNATI TO ODDALJENO DEŽELO VZHAJAJOČEGA SONCA, DO KATERE Z LETALOM POTUJEMO VEČ KOT 17 UR, A VTISI O PRIJAZNIH LJUDEH, KI LJUBIJO PRAVILA IN RED, DELO IN DOLGE VRSTE ČAKANJA, VTISI O DEŽELI, KI IMA BOGATO TRADICIJO IN KULTURO, KI OBOŽUJE ČISTOČO IN HITRE VLAKE, BODO, TAKO KOT OKUSI NJIHOVE HRANE, OSTALI ZA VEDNO. VELIKO BOLJE BODO JAPONSKO SPOZNALI IN OBČUTILI TISTI SLOVENCİ, KI DELAJO NA SLOVENSKEM RAZSTAVNEM PROSTORU TOKRATNE SVETOVNE RAZSTAVE EXPO V OSAKI. 12 JIH JE, MED NJIMI JE TUDI PREKALJENA TURISTIČNA DELAVKA, PIRANČANKA PETRA TOLJA. TU JE V VLOGI NAMESTNICE DIREKTORJA IN VODJE PROTOKOLA SLOVENSKEGA RAZSTAVNEGA PROSTORA. KILOMETRINO IN ZNANJE JE NABIRALA NA ŠTEVILNIH TURISTIČNIH DELOVNIH MESTIH V SLOVENIJI IN TUJINI IN KLJUB MLADOSTI JE NJENA KARIERA V TURIZMU LEPA. TUDI NA EXPU NAS JE SPREJELA KOT ZNA - MEDITERANSKO ODPRTO, NASMEJANO, Z OBJEMOM. ZA POTREBE EXPA SO V OSAKI ZGRADILI UMETNI OTOK YUMESHIMA, KI JE OBDAN Z VELIKIM PRSTANOM - GRAND RING, NAJVEČJO LESENO KONSTRUKCIJO NA SVETU. TEH NEKAJ KILOMETROV POTI, OBDANE S CVETJEM, OBKROŽA RAZSTAVIŠČE, SVET V MALEM. PRSTAN OBJEMA VEČ KOT 80 PAVILJONOV IN V NJIH VEČ KOT 160 DRŽAV VSE DO 13. OKTOBRA PREDSTAVLJA SVOJ POGLED NA PRIHODNOST. POD NASLOVOM »NAČRTOVANJE PRIHODNJE DRUŽBE ZA NAŠA ŽIVLJENJA« DRŽAVE PREDSTAVLJAJO SVOJO INOVATIVNOST, KI TEMELJI NA KONCEPTU DRUŽBE 5.0 IN SI PRIZADEVA ZA HARMONIČNO SOBIVANJE MED VIRTUALNIM IN RESNIČNIM SVETOM, KI SE TRUDI ZA URAVNOTEŽEN GOSPODARSKI RAZVOJ Z ODGOVORI NA DRUŽBENE IZZIVE. NAJBOLJE SO TO »DOMAČO NALOGO« TOKRATNE SVETOVNE RAZSTAVE OPRAVILI NEMCI IN JAPONCI, EDEN NAJLEPŠIH IN NAJBOLJ ŠARMANTNIH PA JE GOTOVO PAVILJON FRANCİJE. SRBI, BODOČI GOSTITELJI EXPA, PONUJAJO V LEPINJI EN (1) ČEVAPČIČ ZA DESET EVROV ... SLOVENIJA TOKRAT NIMA KOT V DUBAJU ALI V MILANU SAMOSTOJNEGA PAVILJONA, AMPAK JE DEL PAVILJONA, KJER SOBIVAJO ČRNA GORA, HRVAŠKA, PERU, IZRAEL IN ŠE NEKATERI DRUGI. KLJUB TEMU JE NAŠ PROSTOR ZELEN, OČITEN IN SRČEN, POLN INTERAKTIVNIH IN DOŽIVLJAJSKIH VSEBIN.

Expo je v vseh smislih zgodba velikih presežnikov. Velik je, 30 milijonov obiskovalcev pričakujejo do oktobra, več kot 140 tisoč se jih je udeležilo odprtja. Japonska je velika in znotraj te velike zgodbe je tu majhna Slovenija v skupnem paviljonu več držav. To je očitna razlika od prejšnjih edicij Expa, kjer smo nastopali samostojno in s svojimi paviljoni.

Drži. Na začetku me je zaradi prejšnjih izkušenj malo skrbelo, saj sem že delala na Expu. V lastnem paviljonu smo imeli povsem svoj sistem dela, bili smo usmerjeni v svoj prostor, treba ga je bilo organizirati, ekipa je bila večja. Tu pa smo v skupnosti držav Amerike, Azije, Afrike, Evrope in to povezovanje se je izkazalo za zelo dobro. Sodelujemo med seboj, vidimo in slišimo druge perspektive in prav to nam pomaga, da je naša predstavitev lahko še boljša.

Kako bi z besedo predstavili Slovenijo, kot je predstavljena v našem paviljonu?

Z našim sloganom – From heart to heart, od srca k srcu, kokoro. Tu pri nas lahko vidite več stvari, največji hit pa je izkušnja kolesarjenja z virtualnimi očali. Ljudje dobesedno čakajo v vrsti, da izkusijo to atrakcijo. Usedejo se na kolo, nadenemo jim očala in tako na mestu kolesarijo po slovenskih kolesarskih poteh. Glede na letne čase bomo seveda dodajali nove posnetke. Bliža se poletje, kmalu bomo virtualno kolesarili tudi ob morju. V našem paviljonu imamo tudi virtualni zen kotiček in Japonci nas sprašujejo, če je naša trava res tako zelena. To dvojje je najbolj priljubljeno, zelo radi pa se Japonci tudi pogovarjajo in sprašujejo. V paviljonu se bodo zvrstili različni dogodki, predstavitve naših regij, kulturne in ustvarjalne delavnice, spoznali bomo našo digitalizacijo, trajnostno naravnost, seveda kulturo in kulinariko. Japonci so navdušeni nad Slovenijo.

Načrtovanje Prihodnje družbe za naša življenja je osnovni motiv, naslov tokratnega Expa. Vsi gledajo v prihodnost. Kakšni so vaši vtisi?

Rekla bi, da so se države res zelo potrudile in se približale, ne le tematiki tokratnega Expa, ampak tudi lokaciji – torej Japonski. Veliko stvari mi ni blizu, a je res vse prilagojeno Japoncem in po njihovih odzivih vidim, kako jim je všeč. Nemčija se je najbolj držala teme in so zelo dobro naredili svoj paviljon.

Veliko izkušenj imate z velikimi dogodki. Delali ste tudi na našem paviljonu Expa v Dubaju, zdaj ste tu. Na takšnih dogodkih se država postavi na ogled, veliko vašega dela je očem povsem nevidnega, a je pomembno.

Ko sem delala intervjuje z bodočimi člani ekipe, sem vsem rekla: »Smo ena velika disfunkcionalna družina. Tu smo, daleč od vseh in tu je naš moto, da si pomagamo.« Na teh paviljoni smo drug drugemu v oporo, morda mi česa zmanjka in grem peš na »drugi konec sveta«. Kaj je v ozadju? Veliko logistike, neprespanih noči, prilagajanja, saj ne delaš v svojem okolju, po svojih pravilih. Jezikovna ovira je velika, saj Japonci

zelo slabo govorijo angleško. Sestanki s prevajalci potekajo tudi po pet ali šest ur, prevodi so pogosto netočni in sama organizacija dela je bila in je še vedno dokaj stresna. Srečujemo se z zanimivimi pravili, ki jih postavljajo Japonci, a tu smo, da čim bolj uspešno predstavljamo našo državo, da tudi mi doživimo svet drugače in ob tem osebno zrastemo. **Rekli ste velika disfunkcionalna družina, kaj pa ta - recimo ji primarna - tu na paviljonu? 12 vas oblikuje to slovensko zgodbo. Kako ste organizirani, kako si delite delo, kako poteka vaš vsakdan?** Urnik je seveda pripravljen, a ni stabilen. Naša generalna komisarka je Saša Leban, ki je članica Združenja več držav in je »naš glas« do organizatorja. Zelo pomembno za Slovenijo je, da smo slišani, poznani, da smo zraven. Na samem paviljonu za

operativo skrbiva z direktorjem paviljona, Gorazdom Skrtom. Vsi smo imeli uvajanje v japonsko kulturo. Saj veste, mi smo zelo temperamentni, se radi dotikamo, objemamo, tu tega ni. Potem so tu dekleta in fantje, ki so naš obraz in prvi stik z gosti in vsi govorijo japonsko, za nami so v trenutku, ko govoriva, prvi trije tedni in dobro, lepo nam gre.

Od otroštva potujete, svet poznate, na Japonsko ste prvič prišli januarja in zdaj boste tu kar dolgo, do novembra. Kaj vas je presenetilo, kaj že postaja domače?

Najbolj domač postaja metro. Sem iz Pirana, kjer ga seveda ni. Domače mi postajajo vrste, ki jih Japonci obožujejo. Osredotočeni so, nič jih ne moti – ne dež, ne sonce. Če želijo na nek dan nekaj narediti, to tudi naredijo. Ne glede na vreme. Zelo prijazni so in človeku resnično radi pomagajo. Njihova hrana mi je kar blizu. Priznam, da rada jem suši, a tu ga še nisem jedla, bolj te njihove juhe, riž, vse dobiš. Pod hišo, kjer živim, pa je italijanska restavracija in je na srečo dobra. Rada imam japonsko hrano, a tu in tam res tekne kaj bolj znanega našemu okusu.

Verjetno je Expo nemogoče meriti v neposrednih gospodarskih učinkih, pa vendar odmev Expa seže zelo daleč in dolgo traja. Kako bi ga ocenili vi?

Dobro vprašanje. Po Expu v Dubaju smo se velikokrat srečali z vprašanji o učinkih. Težko je uspešnost oceniti s številko. Podjetja, ki obiščejo Expo in morda sklenejo kakšen posel, niso dolžna povedati, kako merijo te uspehe, ali so morda podpisala kakšno pogodbo. Lažje preverimo turistični del zgodbe. Japonci zelo radi hodijo v Slovenijo, smo del njihovih načrtovanih turističnih potovanj po bivši Jugoslaviji ali Avstriji. A vsi, ki so bili tu, v našem paviljonu doslej, so zelo pohvalili bivanje v Sloveniji.

NATAŠA BENČIČ
RADIO KOPER

Expo zapira vrata oktobra, vi ostanete dlje, kajti Japonci pravijo, da je vedno treba zelo dobro pospraviti za seboj. Kako boste to storili?

Z rokami. (Smeh) Yumeshima, otok na katerem stoji Expo, je umeten, zgrajen posebej za Expo. Prav vse tu je zgrajeno na novo, zgolj za to posebno priložnost in vse bo treba ob zaključku podreti. Vse, kar lahko odpeljemo, bo šlo nazaj v Slovenijo, ostalo pa v reciklažo na Japonskem. Enako bodo delali tudi drugi, saj so številni paviljoni iz razgradljivih materialov.

Kaj najbolj pogrešate tu, na Japonskem – Piran, morje, hrano, mamo?

Vse, kar ste našteali ... kakšen dan mamo, drugi dan prijatelje, potem pogled na morje in Piran. Je pa res, da sem že tako dolgo od doma, da se kar prilagodim življenju, kamor me je zanesla pot. Seveda bi šla domov za nekaj dni, a po nekaj dneh bi kar spet kam odšla, a to tu ne gre. Japonska je res daleč.

Kaj vam bo kot najgloblji osebni vtis ostalo o Japonski, ko odidete?

Narava in templji.

Attività della Comunità nazionale Italiana

€

LEGGE SULLA RTV DI SLOVENIA- E SCHERIANI: "LE NUOVE NORME VANNO NELLA DIREZIONE GIUSTA"

Si chiude in queste ore il dibattito pubblico sulle modifiche della legge sulla RTV nazionale, depositate dal governo. Le nuove norme cercano di rispondere a quelle che sono le esigenze dell'ente pubblico e soprattutto garantire fonti di finanziamento sufficienti per far fronte a tutte le necessità. Su reiterate richieste del deputato, Felice e del presidente della CAN Costiera, Alberto Scheriani, si concentrano anche sulla posizione dei programmi radio-tv italiani. Assieme alle emittenti in lingua ungherese sarà loro devoluto ogni anno il controvalore dell'8 % del canone radiotelevisivo, ossia secondo le stime attuali, quasi 8 milioni di euro. Saranno riviste le competenze degli organi di controllo interni, attribuite ampie competenze del Comitato finanziario, che potrà non solo verificare ma anche indirizzare il lavoro del Consiglio d'amministrazione. Il canone andrebbe armonizzato regolarmente al tasso d'inflazione per evitare che la RTV accumuli ciclicamente perdite. Quest'anno- senza interventi governative- sono stimate in 6 milioni di euro. La nuova legge dovrebbe essere- secondo l'esecutivo- la base per procedere ad una riforma della RTV nazionale, garantendo finanziamenti sicuri e il sostegno dello stato per quella che è una delle principali istituzioni culturali del Paese. I commenti della Comunità nazionale italiana alle proposte abbozzate sono stati positivi. "Siamo soddisfatti che sia stata presentata la legge RTV, come da accordo tra i deputati delle Comunità nazionali e il presidente del governo. Le norme, sempre come concordato ad inizio legislatura, vanno nella direzione di garantire a Radio e Tv Capodistria l'autonomia finanziaria e gestionale. Nello stesso modo si era espressa lo scorso anno anche la Commissione nazionalità del Parlamento, che con una delibera aveva chiesto la copertura completa dei programmi minoritari con mezzi derivanti dal bilancio nazionale. Va stabilito ora con precisione il costo di Radio e Tv Capodistria e i mezzi non previsti dalla legge in dibattito dovranno essere oggetto di altre trattative. La CNI opererà in questa direzione sia nelle ulteriori consultazioni con il Ministero della cultura che poi nei dibattiti parlamentari, quando sarà avviato l'iter legislativo. Il finanziamento diretto dello stato per i programmi radio e tv minoritari è l'unica garanzia per il loro mantenimento e per

sottrarre le redazioni dalle pressioni che quotidianamente arrivano da Lubiana, da dove si minacciano tagli e riduzioni. Il governo va ringraziato per la sensibilità dimostrata, ma credo debba fare un passo avanti e finanziare completamente il servizio pubblico informativo, come avviene ad esempio in Italia per i media della Comunità slovena" ha dichiarato il deputato Felice. Moderata soddisfazione da parte della CAN Costiera. Il suo presidente Alberto Scheriani, che guida anche il comitato dei programmi RTV italiani, rileva che le proposte del Ministero della cultura vanno nella giusta direzione. "Dalle valutazioni che abbiamo fatto finora possiamo dire che le proposte sono positive. Dobbiamo capire anche l'interpretazione ufficiale

delle nuove disposizioni e stimare gli effetti finanziari. Serviranno certamente molti altri incontri con la dirigenza di RTV Slovenia e con i funzionari governativi. La nuova proposta è senz'altro un passo avanti, va valutata sotto tutti gli aspetti ma vanno tenute in conto anche i rischi che siano approvate soluzioni in contrasto con le nostre volontà e aspettative. Da qui la nostra idea di venir finanziati completamente dallo Stato. Questa rimane sempre attuale e non può venir accantonata" è stato il commento di Scheriani.

RISPETTO DEI DIRITTI DELLE COMUNITA' NAZIONALI- INCONTRO A CAPODISTRIA

Come ormai prassi, ogni due anni il governo sloveno verifica con una conferenza allargata, l'attuazione dei diritti delle Comunità nazionali autoctone. Quest'anno la consultazione si è svolta Capodistria, presso Palazzo Pretorio. Il Ministero per la pubblica amministrazione sloveno ha esaminato per la decima volta con i comuni nazionalmente misti, il rispetto dei gruppi etnici, discutendo anche di plurilinguismo e collaborazione transfrontaliera. I segretari di stato Roman Lavtar e Jure Trbič hanno posto in risalto il ruolo di lingua ufficiale attribuito nel capodistriano all'italiano e il ruolo sociale che ciò assume nel territorio nazionalmente

misto. Il sindaco di Capodistria, Aleš Bržan, ha confermato queste tesi, rilevando ancora quanto la presenza italiana arricchisca il territorio. Ha fatto seguito una parte lavorativa del convegno. Dei progressi fatti con il bilinguismo ha parlato Chiara Vianello, dell'apposito Ufficio della CAN Costiera. In particolare si è soffermata sul progetto Crossterm, che ha

portato alla standardizzazione dei termini giuridico amministrativi per le traduzioni in sloveno, italiano e friulano. Gli esperti stanno procedendo alla creazione di una base dati per il comparto del diritto del lavoro. Un altro aspetto del bilinguismo è stato illustrato da Damian Fischer, presidente della Commissione comunale per i toponimi. Ha riferito della positiva conclusione della vertenza sugli odonimi storici. Le tabelle con gli antichi nomi di vie e piazze capodistriane, sono tornate al loro posto, superando le riserve politiche emerse e confermando che è stato recepito il messaggio che gli odonimi volevano lanciare, nel rispetto della storia e delle tradizioni locali. A suo avviso il clima è ora positivo. Dell'istruzione per le Comunità nazionali e della sua rilevanza per l'identità nazionale, ha trattato Alberto Scheriani, presidente della CAN Costiera e preside della Scuola media Pietro Coppo di Isola. Ha salutato in particolare la possibilità di compiere studi completi lungo tutta la verticale scolastica in lingua italiana. Ne è un esempio il corso per educatori, offerto proprio dalla Coppo. I passi avanti fatti nel campo del bilinguismo sono stati riassunti dal segretario della CAN Costiera, Andrea Bartole che ha ricordato la proficua collaborazione tra l'Ufficio per il bilinguismo e le istituzioni a tutti i livelli, nonché i passi avanti compiuti nel settore in questi ultimi anni.

COLLABORAZIONE CAN COSTIERA E L'UNIVERSITA' DI KLAGENFURT

Per il terzo anno consecutivo, la CAN Costiera ha partecipato a un seminario dedicato alle lingue minoritarie e ai sistemi scolastici multilingue in Slovenia, rivolto agli studenti del corso di laurea in Scienze della formazione primaria della Pädagogische Hochschule Kärnten di Klagenfurt. La collaborazione tra la CAN Costiera e l'istituto austriaco, in particolare con la docente Pamela Glušič, prosegue in modo proficuo, offrendo agli studenti un'opportunità preziosa per approfondire la co-

noscenza della realtà della minoritaria italiana in Slovenia. Durante l'incontro, è stato illustrato il quadro giuridico sloveno a tutela della Comunità nazionale italiana, con particolare attenzione alle sue specificità. Questo ha permesso di avviare una riflessione comparativa con la situazione della minoranza slovena in Austria. Nel corso del seminario sono state inoltre presentate le principali attività della CAN Costiera, i progetti a cui partecipa a livello nazionale e internazionale, nonché le funzioni e l'importanza dell'Ufficio per il bilinguismo. Il rapporto di collaborazione tra i due enti si conferma solido e costruttivo, con la prospettiva di ulteriori sviluppi futuri- rilevano alla CAN Costiera.

L'IMPEGNO DELLA CAN PER I FONDI DESTINATI ALLO SVILUPPO REGIONALE

Presso la sede della Comunità autogestita costiera della nazionalità italiana si è tenuto un importante incontro tra i rappresentanti della Can Costiera, il Ministero della Coesione e dello Sviluppo Regionale e il Fondo Sloveno per lo Sviluppo Regionale (SRRS). L'argomento centrale dei colloqui è stato l'aggiornamento sulle novità offerte dall'SRRS per il territorio dov'è presente la comunità autoctona italiana e la ricerca di modi più

efficaci per il loro coinvolgimento nelle procedure di ottenimento delle sovvenzioni dal Fondo Sloveno per lo Sviluppo Regionale. I rappresentanti si quest'ultimo hanno presentato i bandi attuali e le prossime opportunità volte a promuovere lo sviluppo nelle aree in cui vivono gli appartenenti della comunità nazionale italiana. L'accento è stato posto sull'adeguamento dei programmi e delle procedure per renderli più accessibili e orientati alle

esigenze e alle sfide specifiche della comunità nazionale italiana nonché sulle sinergie da mettere in campo congiuntamente. Da parte della CAN Costiera è stato espresso il desiderio di una cooperazione più attiva e di una migliore comprensione delle opportunità offerte dall'SRRS ed è stato proposto anche lo studio di nuovi strumenti finanziari adatti alla nostra realtà. Entrambe le parti hanno concordato sull'importanza di un dialogo regolare

e di uno scambio di informazioni, che sarà fondamentale per la preparazione e l'attuazione di successo di progetti che contribuiranno allo sviluppo sostenibile del territorio costiero e rafforzeranno l'identità della comunità nazionale italiana. L'incontro è stato valutato come costruttivo e come un passo avanti verso una cooperazione più efficace tra la CAN Costiera e le istituzioni statali nello sfruttamento del potenziale di sviluppo della regione.

CAN E SCUOLE- STRETTA COLLABORAZIONE

Una serie di iniziative ha suggerito la stretta collaborazione esistente tra le CAN e le sue scuole del capodistriano. A Isola è stata aperta la mostra di fine anno scolastico "Ne combiniamo di tutti i colori". La stretta collaborazione pluriennale tra la CAN di Isola e l'elementare "Dante Alighieri" e la materna "l'Aquilone", ha

fatto disseminare di disegni galleria e atrio di Palazzo Manzioli, con le creazioni degli alunni. A curare l'iniziativa la coordinatrice culturale CAN, Agnese Babič, tra i suoi promotori dell'iniziativa. Sono giunti anche i saluti della preside Cristina Valentič Kostić. Elogiati gli allestitori della rassegna, i docenti Ivan Rocco e Flavia Lachin,

che hanno selezionato 150 opere create dal settembre scorso. Sinergie tra CAN, Comunità degli Italiani e scuole anche in campo musicale. Da due anni è operativo il progetto che unisce i cori delle nostre tre scuole elementari nel cosiddetto incontro "Cori di primavera". Ad idearlo è stata Chiarastella Fatigato, insegnante a

Capodistria, che lo coordina con le sue colleghe delle altre due località costiere, Isola e Pirano. La prima edizione si è svolta ad Isola, mentre quest'anno gli alunni si sono dati appuntamento a Capodistria. È stata un'ottima occasione di incontrarsi, parlare e cantare in italiano, nonché avvicinarsi alle Comunità degli Italiani.

Pristanišče ponovno odpira svoja vrata

Na koprskem potniškem terminalu se bo v soboto, 31. maja 2025, s pričetkom ob 10.00 odvil priljubljeni dogodek Pristaniški dan. Vsakoletni dan odprtih vrat Luke Koper omogoča brezplačne ogled pristanišča in pestro celodnevno dogajanje, namenjeno obiskovalcem vseh starosti.

slim obiskovalcem. Tudi letos pa si bodo lahko vsi udeleženci Pristaniškega dne zagotovili svojo spominsko fotografijo. Celodnevno dogajanje bo spremljal Radio Capris, ki bo v svojem pristaniškem studiu gostil zanimive sogovornike, povezane z zgodovino edinega slovenskega tovrnega pristanišča.

Dejavnosti Pristaniškega dne se zaključijo ob 17. uri, udeležba na aktivnostih je brezplačna. Za brezplačne vodene ogled avtobusom, avtobusom starodobnikom, ladjo ali s kolesom, ogled kontejnerskega terminala in ogled pilotine ter poklica pilota bo obvezna predhodna prijava na spletnem naslovu www.zivetispristaniscem.si. Zbiranje prijav se bo začelo v sredo, 28. maja 2025, dopoldan.

Za slovesen začetek bodo poskrbeli godbeniki Pihalnega orkestra Koper z mažoretami, ki bodo prikorakali na potniški terminal malo pred 10.00. Potniški terminal (ob koprski marini) bo obiskovalce pričakal s številnimi vsebinami in prav tu se bodo začeli vsi vodeni ogledi pristanišča, ki bodo brezplačno na voljo z avtobusom, avtobusom starodobnikom, ladjico in tudi s kolesom. Na voljo bosta tudi ogled kontejnerskega terminala in predstavitev poklica ladijski pilot. Obenem bo prizorišče zaživelo v številnih aktivnostih, povezanih z morjem in delovanjem Luke Koper. Najmlajši se bodo lahko preizkusili v ustvarjalnih delavnicah in eksperimentih, čaka

jih poslikava obraza in tatuji, predstava ter ples z gusarji, kapitanom Mikijem in mornarko Minie. Podali pa se bodo lahko tudi na lov za pravim pristaniškim zakladom, ki ga bodo v spremstvu staršev iskali v koprskem mestnem jedru. Nekoliko starejši otroci bodo spoznavali napredno robotiko v interaktivni delavnici, za dinamično dogajanje pa bodo poskrbeli tudi smučarji skakalci – postavili bodo pravo mini Planico za mlade navdušence smučarskih skokov. Veslaški klub bo omogočal preizkus simulatorja veslanja, Judo zveza Slovenije pa predstavila svoje spretnosti na tatamijih. Pogled obiskovalcev bo zagotovo pritegnilo veliko večnamensko luško gasilsko vozilo,

MODULKITCHEN

MODULKITCHEN je sinonim za kakovost in prilagodljivost. Naše letne kuhinje, ki so 100% domači proizvod, so zasnovane tako, da se popolnoma zlijejo z vašim zunanjim prostorom ali vinsko kletjo ter ponujajo maksimalno funkcionalnost. Vsaka kuhinja je izdelana iz **eloksiranega aluminija in kompozitnih plošč**, ki zagotavljajo izjemno odpornost na vremenske vplive, hkrati pa omogočajo enostavno vzdrževanje.

Oblikujte svojo zunanjo letno kuhinjo in uživajte na prostem

Izdelano v Sloveniji!

Popolna prilagodljivost
Sestavite si kuhinjo po svoji meri z različno postavitvijo modulov tako na prostem kot v vinski kleti.

Odpornost na vremenske vplive
Kakovostni materiali zagotavljajo dolgotrajno obstojnost.

Vgradnja vseh vrst aparatov
V kuhinjo lahko vključite hladilnik, pomivalni stroj, vinsko vitrino, žar in druge naprave po vaših željah.

Elegantni dekorji
Kombinacija lesa, kamna in različnih barvnih odtenkov se popolnoma prilagajata vašemu zunanjemu prostoru kot ambientu vinske kleti.

Enostavno vzdrževanje
Materiali so odporni na vlago, UV-žarke in druge zunanje dejavnike.

Z našim inovativnim konfiguratorjem lahko hitro in enostavno ustvarite svojo idealno letno kuhinjo. S tehnologijo obogatene resničnosti (AR) le to postavite neposredno na svoj vrt, teraso ali v vinsko klet, ter si še pred naročilom ogledate, kako se prilaga vašemu prostoru.

064 280 660

info@modulkitchen.com

www.modulkitchen.com

Ivo Daneu

Košarkarska legenda. Ne samo v nekdANJI Jugi, tudi v svetu. Nosil je dres s številka 10 in 13, od tod tudi naslov njegove biografije Med 10 in 13. Osvojil je vse, od naslova svetovnih in olimpijskih prvakov do naslova klubskih prvakov, nešteto krat je bil najboljši igralec, danes bi bil to zanj, s 183,50 cm, čudež.

Ko sva sedela v bifeju in se pogovarjala, so naju večkrat prekinjali neznani ljudje, ki so ga hoteli samo pozdraviti ali pa oditi z njim na tekmo.

Noče biti ne gospod, ne tovariš, samo Ivo. Nedavno je bil glavni igralec škandala, ki se je zgodil med tekmo Ilirija-Bosna v Tivoliju. Sodnik je njega in prijatelja, s katerim sta spremljala tekmo, poslal iz dvorane, ker je menda slišal, da sta mu klicala "lopovi". Klicali so ga od vsepovsod in mu pošiljali sporočila podpore.

Se to, da sodnik nekoga pošlje iz dvorane, pogosto zgodi?

Ven pošljejo nekoga, ki je nasilen ali pa kriči, ampak jaz ne morem več kričati, ne delam incidentov in sem miren gledalec. Samo pokazal sem, da so bili koraki, pa niso bili edini, jih je bilo že prej kar nekaj. Je pa moj prijatelj kolerik, njegovo partizansko ime je Katka, res kričal "lopovi, lopovi". Ali so sodniki mislili, da tudi jaz kričim, tega ne vem.

A bi moral človek, ki gre na tekmo, miriti tudi prijatelje, da ga ne bi doletelo to, kar je vas?

Ta moj prijatelj običajno sedi nekaj sedežev stran, a je bila tokrat dvorana polna in je sedel poleg. Tekmo je gledalo veliko starih košarkarjev, funkcionarjev, tudi iz Čedevite so prišli na tekmo. Lepo vzdušje je bilo, in to je, mislim, bil tudi razlog za to, da so fantje slabše igrali. Niso navajeni igrati pred polno dvorano. Čestitam jim za prvo tekmo v Sarajevu, bomo pa videli, kaj se bo zgodilo danes (pogovor je potekal na dan tekme med Ilirijo in Bosno, Bosna je zmagala, op. a.).

Zakaj mislite, da igrajo mladi igralci slabše pred polno dvorano? Trema?

Ne vem. Jaz sem igral še bolje, če so navijali proti meni in če je bilo veliko gledalcev. Mene je to spodbujalo. Trener Ranko Žeravica je govoril srbskim klubom, "ne dražite Ivota, ker bo potem igral bolje in bo dal še več od sebe."

To se mi zdi logično.

Tak pač sem.

Hodite na večino košarkarskih tekem. Kako to, da danes niste šli v Sarajevo?

Prijatelj me je nagovarjal, naj greva, pa še na čevapčiče. Pa sem rekel, prenaporno je in tam ne bi mogel kar oditi iz dvorane, še kakšno bi dobil. Pa te meje z Bosno. Moji prijatelji hodijo v Bosno, a jih potem na meji, recimo avtobus Ilirija, zadržujejo tri ure.

Zakaj pa?

Kontrolirajo, pa veliko avtobusov je.

Stoično komentirate dogajanje v Tivoliju.

So se pa namesto vas jezili vaši občudovalci, igralci, trenerji. Nekateri so se celo spraševali, če ti trije sodniki sploh vedo, kdo je Ivo Daneu.

Pravzaprav me to ne zanima. Menda je ta glavni sodnik med najboljšimi sodniki v ABA ligi. Če je tako, potem je to zelo žalostno. Oškodovali so Ilirijo, ampak sodniki so pač sodniki.

Pravite, da ste bili vedno na bojni nogi s sodniki?!

Igralci vemo, kdaj sodniki naredijo napako iz neznanja, kdaj pa namerno. Tudi ta mladi košarkar, talentirani Padijan, je po poškodbi krasno zaigral proti Bosni. Ko pa je menda sodniku rekel, zakaj je sodil tako, kot je, je dobil tehnično napako, in če dobiš še eno, imaš rdeč karton. Nisem slišal pogovora, ker se je to dogajalo daleč od mene, in o dogajanju ne morem biti tako prepričan kot v to, kar se je dogajalo meni. Po incidentu v Tivoliju so mi pisali prijatelji iz Srbije, trener Tanjević pa je dejal, da bi moral izprazniti dvorano. No, s tem se ne strinjam. To se ne dela.

Kako je sploh mogoče ravnati s takimi sodniki? ABA se vam je sicer opravičila ...

Ja, se je, ampak v medijih, osebno pa ne. Nihče me ni poklical, ampak nič hudega, nisem zamerljiv.

Ko je pred časom sodnik v NBA dosodil Dončiču drugo tehnično napako, češ da

mu je prigovarjal, a je v resnici Dončič komentiral enega od navijačev, je bila posledica to, da ta sodnik ne bo več sodil pomembnih tekem NBA.

To je bila zelo tesna tekma, prekršek je bil narejen nad Luko, a ga niso dosodili. Luka bi moral metati dve osebni, a so žogo dosodili Oklahomi in Lakersi so tekmo izgubili. Vodstvo NBA se je opravičilo klubu in Luki, ampak to je vse post festum, tekma je bila že izgubljena. Sicer pa ne vidim smisla v opravičevanju, prej je treba premisliti.

Glede na to, da se v košarki vrti veliko denarja, lahko sklepamo tudi na podkupljivost sodnikov v takih primerih?

Ne vem. Vem pa iz lastne prakse, da je bil med tremi najboljšimi jugoslovanskimi sodniki eden, ki je jemal posojila od klubov. Slovenec. Ker mu Olimpija ni dala posojila, je vedno sodil proti nam, tudi v Sloveniji. Ne bom govoril o imenih, je nespodobno, sodnik je že pokojen.

Ko so me klicali znanci in prijatelji, so mi razlagali, kaj je v ozadju tivolskega dogodka. Ne vem, če drži, lahko pa povem, kaj so mi povedali. Da ima Slovenija že dva udeleženca ABA lige, da bi bili trije preveč, ekipo ima samo Republika Srbska, ki spada pod BiH, in da si tudi Bosanci zaslužijo svojo. Bosna je odlična ekipa, imajo dva Američana, beka, Luko in Westa, in tri visoke centre, Ilirija pa le dva, ki sta dosti manjša. Objektivno je Bosna boljša ekipa od Ilirije, a so jih ti presenetili v Sarajevu na prvi tekmi in jih premagali. Tudi v Tivoliju bi jih lahko, ker Bosna ni igrala tako dobro kot na prvi

tekmi.

Kaj pomeni, da je "ekipa dobro igrala?"

Pomeni, da je dobro igrala predvsem v obrambi, z dobro obrambo ekipa zmaguje. Če v obrambi dobro igraš, lahko v napadu večkrat zgrešiš, pa boš vseeno zmagal. Recimo, Olimpija je v mojem času zelo dobro igrala v obrambi. Če smo dali koš iz protinapada, smo takoj vedeli, da primemo pressing. Takrat še ni bilo pravila 24 sekund in velikokrat smo po doseženem košu nasprotniku odvzeli žogo. Med leti 1957 in 1970 smo bili šestkrat državni prvaki in štirikrat drugi. Kot rečeno, v košarki se igro dobiva v obrambi, praviloma pa mora imeti moštvo dobrega beka, playmakerja, odličnega centra in krilnega igralca. Če imaš te tri kakovostne igralce in ostale, ki dobro asistirajo, boš težko izgubil tekmo.

Igra je torej skupinska, igra ekipa. Kaj pa, če je v ekipi izrazit soler?

To mora razrešiti trener, včasih pa napake popravljajo tudi igralci sami in izločijo egoista. **Toliko sem stara, da se spominjam jugoslovanske košarkarske ekipe, svetovnega prvenstva v Tivoliju in vašega zmagovitega koša proti ZDA, ki je bil pospremljen z Zlata naša, luna vaša. Tivoli je takrat norel. Ko sem vas gledala, se mi je vedno zdelo, da igrate premišljeno, da veste, kaj delate, skratka, da igrate z glavo...**

Ni nujno, da si ravno intelektual, a v košarki, kot tudi v drugih športih, odloča glava. Ti moraš biti telesno pripravljen, biti moraš atlet, košarkarji morajo imeti višino, vse to, ampak na koncu odloča glava. Da prebereš nasprotnika in mu onemogočiš dobre poteze, izpostaviš svoje in delaš čim manj napak. Taka je teorija, no praksa je nekaj drugega.

BOJANA LESKOVAR

V vsakem primeru ne smeš imeti prazne glave?

Ja, tako. Znano je, da je jugoslovanska košarka temeljila na improvizacijah. Ko smo bili zadnji državni prvaki, je bil naš trener Milan Tosić, Bosanec. Krasno je vodil treninge, a se je na tekmah izgubljal. V tistem letu sem bil poškodovan, imel sem natrgano mišico, dva meseca nisem igral. Bil sem z moštvom v Zadru, kjer smo morali zmagati. Dobro so pokrivali Vinka Jelovca, ostali igralci mu niso znali podajati žoge, sedem minut pred koncem sem prosil trenerja, naj me pošlje na igrišče. Ko sem začel igrati, sta dva držala še mene, podajali smo žogo Dušanu Verbiču, ki je imel dobro roko in krasen met. Petkrat je dobil žogo in petkrat zgrešil, šestič pa zadel, za en koš smo zmagali in postali državni prvaki. Takrat sem se izjemoma vmešal v delo trenerja. Tega pri Žeravici in Nikoliću nisem nikoli počel, ker sta bila dobra trenerja.

Prebrala sem knjigo o Petru Vilfanu, ki jo je napisal Tadej Golob. Osupnilo me je, da lahko trener zaradi osebnih zamer igralca ne pošlje na parket, četudi ve, da ga potrebuje in je od tega odvisen izid tekme. To se mi je zdelo nedopustno, predvsem pa nespametno.

Peter je bil izjemen košarkar, igral je z odličnimi igralci v Jugoplastiki, njegova kariera je bila uspešna. Veseli me, da je zdaj najboljši komentator košarke v Sloveniji. Trenerji so ... pač trenerji.

Ta vaša košarkarska srenja je zelo zanimiva. Zelo povezana, ne družite se samo na tekmah, hodite na izlete, vabite medse zanimive predavatelje, praznujete.

Ne samo tukaj v Sloveniji, štejem si v čast, da sem kolege iz državne jugoreprezentance, pa tudi druge, vsakih pet let vabil na svoje obletnice v Slovenijo. Vsake toliko sem imel tudi kakšnega sponzorja, najboljša je bila Pivovarna Laško.

Imate radi pivo?

Sem ga imel. Zdaj ga ne smem več piti zaradi putike.

Z Luko Dončičem sva posnela spot zanje. Rekli so, da ne morejo izplačati honorarja.

Takrat sem praznoval osem-desetletnico, in ker so vedeli za moj petletni običaj, so se odločili, da financirajo praznovanje moje obletnice. Koliko ljudi lahko povabim, sem vprašal. Kolikor hočete, so odgovorili. Bilo nas je več kot 250. To je bila najlepša fešta v mojem življenju. Celo mažurette so pripeljali. Hoteli so me tukaj, v Ljubljani, kjer stanujem, prese-netiti z budnico, pa je bilo parkirišče zasedeno.

In kako dolgo je trajala zabava?

Oja, kar dolgo v noč.

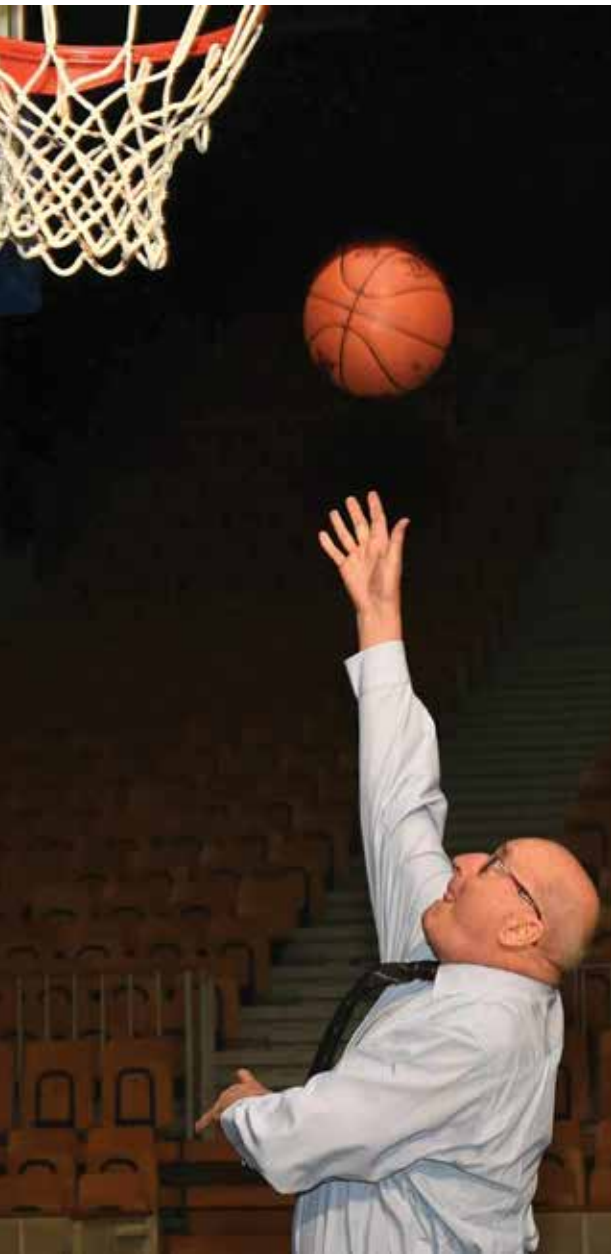
Odkar ste igrali košarko, so se spreminjala pravila. Omenili ste že pravilo 24 sekund (čas, v katerem mora ekipa, potem ko je dobila žogo, metati na koš, op. a.), mnogi pa so prepričani, da je pravilo trojke (koš, ki je dosežen s polovice igrišča, velja 3 pike, op. a.) škodilo razvoju in dinamičnosti igre.

To sem poudarjal tudi jaz, trojke so pokvarile košarko, ker od takrat naprej igralci niso prodirali, napadali, podajali ... Zdaj gredo igralci čez polovico igrišča, vržejo na koš, čeprav sta dva prosta igralca bližje košu. Če zadenejo, so tri pike, ljudje ploskajo, če pa ne, gre nasprotna ekipa v protinapad in dobijo koš.

No, ampak zadeti koš s polovice igrišča je res spektakel.

Je. V mojih časih tudi ni bilo toliko zabijanj, kot jih je zdaj. Igralci moje rasti smo lahko zabijali med treningom, med igro pa ne. Nisem niti poskušal. **Ste pa metal na horog (met čez glavo, op. a.), ne spomnim se nikogar drugega s tem metom.**

No, s tem se pa moram kar pohvaliti. Takrat ni bilo nobene strokovne literature, iz katere bi se lahko učili. Sam sem ugotovil, da je to met, ki ga zelo težko braniš. Čeprav so v Ameriki takrat že metal tako. Bill Rus-

sel je bil takrat najboljši.

Desetletja spremljate košarko. Kam se razvija?

V košarki je vedno več visokih igralcev. V mojem času, za reprezentanco sem začel igrati leta 1956 pred maturo, je bil najvišji košarkar center Miletić, visok 198 cm. Leto kasneje, ko smo šli na Kitajsko, se nam je priključil Matic Dermastja, 201 cm. On ni mogel skočiti v višino, zabavali smo se, da lahko stopi samo na prste, pa mu komaj uspeš vmes položiti Delo, kjer je bil novinar. Razvoj je šel v tej smeri in tudi v jugoslovanski košarki so začeli igrati visoki košarkarji, Skansi, Divac, Radža. Bili so 210 in več cm visoki. Recimo, Krešo Čosić je bil visok 211 cm. 6. junija bo trideset let, odkar ga ni več, povabili so me na obletnico v Zadar.

Ko gledam velikane NBA, se vedno znova čudim, kako se lahko taka masa, kot so, tako gibčno, hitro in virtuožno giblje po igrišču.

Eni to imajo, drugi pa ne.

Se tega ne moreš naučiti?

Malo, v glavnem moraš imeti gene, ki jih potem še

nadgradiš. Biti moraš atlet, trenirati, ampak kot sva že povedala, odloča glava. Gledal sem tekmo Denver:Oklahoma. Veste, koliko je bila prva četrtina? Denver je dal 7 košev. Sedem?! Kar je neverjetno, na tretjino jih imajo običajno 30. Končni rezultati so 120, 130 košev. Tudi oni delajo napake, pridejo take tekme.

Rodili ste se in prva leta preživeli v Mariboru. Tam ste tudi začeli igrati košarko.

Saj drugega ni bilo. Ni bilo televizije. V kinu je bil Ples na vodi, šli smo štirje in prvi trije smo biljerterju kazali, da ima zadnji karte za vse nas, on je imel pa samo svojo. Potem nas je biljerter z baterijo poiskal in nas za ušesa vlekel iz dvorane, ampak film smo videli v presledkih, vsakič en del.

Moj oče je umrl leta 1949, star 46 let, za posledicami vojne, bili smo izgnani v Srbijo. Mama je ostala s štirimi otroki. Imeli smo hišo in vrt, mama je pustila službo in postala kmetovalka, da nas je lahko preživljala. Neprijeten spomin iz tistega časa so paketi UNNRA za socialno ogrožene. V njih je bil rumeni sir, trumanova jajca v prahu, kava in čokolada. Občinski funkcionarji so odpirali pakete, jemali kavo in čokolado, ostalo smo dobili mi. Nikoli nisem maral oblastnikov niti nisem hotel v partijo, čeprav so me nagovarjali. S cerkvijo sem prekinil, ker sem po kolenih šel do oltarja, molil, da bi oče ozdravel. Umrl je čez pet mesecev. Imam pa veliko prijateljev med župniki, ker imajo v župniščih dobre vinoteke.

Kaj je pomenilo, da ste se začeli intenzivno ukvarjati s košarko?

Moj prvi klub je bil Branik. Na začetku nismo imeli tople vode, potem pa smo dobili bojler. Bil je tako majhen, da je tople vode hitro zmanjkalo, zato smo proti koncu tekme tekmovali, kdo bo prej naredil pet osebnih napak in moral z igrišča. Prvi se je lahko tuširal, in to s toplo vodo! Jeseni leta 1956 sem prišel v Ljubljano k Olimpiji. V začetku smo bili sami študentje, do leta '60 sem treniral dvakrat na dan. Vpisan sem bil sicer na DIF, a so me izključili, ker so mi postavili pogoji, da neham igrati košarko. Potem sem leta 1960 šel v službo, ker smo bili amaterji in za igranje nismo dobivali nobenega denarja.

Od česa pa ste živeli?

Od podpore sorodnikov. V Šestici in Levu smo imeli kosila, ki smo si jih delili z zaposlenimi, denarja do leta 1968 ni bilo, a sem bil takrat že osem let v službi.

Kje pa?

V Prehrani, bil sem pomočnik oddelka, ki je organiziral samopostrežne trgovine. V Prehrani so bili namreč zelo napredni, in če vprašate starejše, se spominjajo, da so imeli najboljšo kavo. Na prostoru, kjer je zdaj Metalka, smo postavili kioski in prodajali najboljše pečenice. Po koncu vojašine sem postal zastopnik zagrebškega vele-sejma za Slovenijo. Od novembra do aprila sem moral vsako leto obiskati vse, ki so sodelovali na velesejmu, in pridobivati nove. Zdržal sem sedem let. Po prvih treh letih so zamenjali direktorja, ker je dal denar nogometnemu klubu sarajevskega Železničarja. Novi direktor ni imel nobenega razumevanja za športnike in na olimpijado v Mehiko sem šel brez treninga, naravnost na letalo. Zaradi mene je šla reprezentanca tja 14 dni prej, priigrali smo srebrno medaljo. Potem me je Jure Levičnik, direktor IMV Novo mesto, povabil, naj pridem k njim in zamenjal sem službo.

Ostal sem sedem let, bil pomočnik direktorja za veletrgovino, prodajal prikolice in kombije, potem pa katrce, najboljši avto za gospodinje. Dobavni rok nakupnih pogodb je bil tri mesece, vendar zaradi težav nismo mogli dobaviti avtomobilov petnajst mesecev. Delal sem v poslovalnici v Ljubljani, pritisk kupcev je bil nevzdržen, imeli smo policijsko kontrolo dobave vozil. Vodje enote so se menjavali, mene so nagovorili, da začasno prevzamem to mesto, dokler ne najdejo novega. To je trajalo leto in pol. Potem je IMV začel propadati in na Kučanovo pobudo so me povabili za trenerja v AŠK Olimpija. Takrat so menjali košarkarsko ekipo, ostali so Jelovac, Subotič in Vujačić in sami šestnajstletniki. Komaj smo ostali v ligi. Imel sem petletno pogodbo, a sem po enem letu ugotovil, da nisem za trenerja. Trener mora stokrat povedati eno in isto, mi pa smo bili navajeni, da smo imeli trenerja za neumnega, če je povedal trikrat. Potem sem šel na športno zvezo. Športniki smo imeli privilegij, zdaj bi nam ga ukinili, da smo lahko odkupili leta za pokojninsko dobo. Potreboval sem šest let, jih odkupil in se upokojil.

Poročili ste se 1956, imate otroke, vnuke. Tudi oni igrajo košarko.

Ja. Vnučinja Brina bo kmalu šestnajst let, je glavna v družini.

Saj geni menda preskočijo eno generacijo.

Kaj je povzročil prihod amerikanizacije košarke? Trener Sagadin pravi, da je zausta-

vil razvoj. Mladi so odhajali v tujino, ker so imeli tam boljše pogoje. Vsi so si želeli igrati v NBA. Pred leti so bili beli košarkarji v NBA slabši od temnopoltih, zdaj pa se to spreminja, Evropejci so v vrhu. Že Kukoč je igral dobro, zdaj sta to Luka Dončić in Nikola Jokić. V NBA je odšlo 11 Slovencev, prvi je bil Milić. Sagadin je povedal tudi, da na univerzah včasih niso dovoljevali plačila košarkarjem, lahko so trenirali, ni jim bilo treba plačati šolnine, izšolali so se in naučili jezika. Zdaj pa dobivajo nekateri igralci več kot milijon in pol dolarjev. Manj talentirani 200 tisoč, kar je za mladega igralca ogromno. Razumljivo je, da gredo tja, zato evropska in slovenska košarka izgubljata mlade igralce. Zdaj NBA lobira, da bi imeli ligo tudi v Evropi, da bi tudi v Evropi imeli roko nad košarko. Za klube in evropske države bi bil to velik minus.

Priznam, da se mi zdi groteskno in paradoksalno, da za državne reprezentance igrajo večinoma tujci, kupljeni igralci. Večinoma temnopolti.

Pred tridesetimi leti je bilo to nepredstavljivo, ne samo za reprezentance, tudi za klube.

Kam gre lahko razvoj?

Saj veste, kam gre svet. Danes se dogajajo stvari, ki si jih včasih nismo mogli predstavljati. Ukrajina, Gaza, Afrika. Nisem mogel verjeti, da ne more nihče ukrepati. Svetu vlada kapital in pohlep. Če poznaš ozadje, potem si to lahko razložiš. Ni pa prav.

Kaj pa košarka?

Včasih je bil to entuziazem, temeljil je na prostovoljstvu.

Pa na strasti?

Ja, to je bila tudi naša zabava. Luki sem rekel, igray se košarko, to znaš. In hvala bogu, da se igra. Jokić na primer, ne.

No, Luka je med tistimi, ki se mu vidi, da je užitar

v košarki, druženju, hrani. Predstavljam pa si, da je shujšati 15 kg težaško delo.

Ja, hujšanje je kar naporno, meni k sreči uspeva ohranjati konstantno težo, čeprav se veliko družim, takrat več jemo, sicer pa po šesti uri pojem samo kakšen jogurt. Zdaj sem bolj discipliniran kot takrat, ko sem igral.

Kako komentirate dogajanja z igralci v NBA?

Ko igralci v NBA podpišejo pogodbo, so sužnji, ne morejo sami izbirati, kje bodo igrali, o tem se dogovarjajo klubi. Glede na to, kakšne vsote dobijo, morajo molčati in igrati. Pa saj so Dončiću naredili uslugo. Če bodo Lakersi dobili centra, pa še kakšnega krilnega igralca, so zmagovita ekipa.

Kaj mislite o Dončiću?

Rad ga imam, kot da bi mi bil sin. Poznam ga od takrat, ko je bil še v Ljubljani. Všeč mi je, ker je nasmejan, dobrodušen, saj ga najbrž kakšne stvari jezijo, ampak tega ne pokaže. Naj bo tak.

Sem med tistimi, ki smo prepričani, da športa brez droge ni več. Pa vi?

Tega sem se vedno bal, nikoli nisem nič jemal. Enkrat so nam menda v Mariboru dali neke kapljice v vodo, pa smo potem premagali Slovan, od takrat pred tekmo in v polčasu nisem nič pil. Niti nisem nikoli kadil, mi pa nihče nikoli ni rekel, naj kaj vzamem. Ni bilo treba. Moja droga je bila publika.

Američani so šli na OI samo pod pogojem, da ne bo testa na doping. Priznali so, da uporabljajo doping. Mislite, da Dončić tudi?

Upam, da ne.

Kaj počnete kot upokojenec?

Živim mirno življenje, razen takrat, ko sem v družbi, in tega je kar veliko. Pravijo, da za svoja leta prenesem kar veliko.

LEON MAGDALENC

EUROSONG
PREVAR

Pri sosedih na Hrvaškem vlada obsedeno stanje. Z vseh koncev sveta so se nagrmadile razne obveščevalne, protiobveščevalne, dvojno zakrite, trojno nevarne in z vsemi sofisticiranimi orodji opremljene ekipe, ki iščejo vzroke nezaslišanega dejanja. Za kaj gre? Hrvaška je edina od sedemintridesetih držav širše Evrope, ki Izraelu ni dodelila niti ene točke publike v finalnem glasovanju Eurosonga. Ta fenomen je logično intrigantna snov za vse omenjene ekipe, ki se ne morejo na začetku poenotiti okoli tega, kaj je šlo narobe. Je zatajil stroj ali človek? Je vse zafrknila hudomušna umetna inteligenca ali se je vmešala čisto navadna človeška vest? Dogajanje tiste sobote v nevtralni Švici še zdaleč ni bilo nevtrarno. Vsakoletni cirkus forme, praznosti, namišljene pomembnosti in glamurja je bil še kako opredeljen. Prvič že s tem, ko kljub glasnim in tihim protestom nastop izraelske predstavnice ni bil vprašljiv. Kako boš nekoga izločil, če pa je glavni financer, glavni sponzor iz te države? Skratka, ekonomija najprej, potem vse ostalo. Drugič pa, ker nikomur ni jasno, kako je prišlo do seštevka tistih glasov publike, ki bi na koncu Izraelu skoraj prinesel zmago. S tem drugim delom se zdaj ukvarjajo strokovnjaki in obveščevalci z vseh vetrov. Je bila zadaj preprosta koordinirana akcija, ki je skozi izmišljene profile, neobstoječe pozivne številke, lažne ajpije in algoritme v vseh sedemintridesetih državah eni državi namenila nadpovprečno število glasov? Izrael je pri publiku zmagal v trinajstih državah in bil petkrat drugi. Skupaj z ostalimi glasovi je to pomenilo tri glasove manj kot tristo. Nesporni favoriti pri publiku, Švedi, pa so jih pridelali sto manj. Zmagovalni Avstrijec skoraj polovico manj.

Obveščevalne ekipe se ne ukvarjajo samo s tem, kako je lahko prišlo do toliko glasov, temveč tudi s tem, zakaj jih je bilo tako malo. Zakaj Izrael ni zmagal v vseh državah? Zakaj ni dosegel vseh možnih štiristo štirinštrideset točk? In tukaj bo glavni krivec človeški dejavnik. Nekomu se je pač zdelo res nedostojno in nehigienično, da bi glasovalne poti sprogramiral tako, da bi v vseh državah zmagala ista pesem. Tega še ni bilo v zgodovini nobenega tekmovanja in bi bilo vse skupaj res preveč sumljivo ali pa je ta isti človeški dejavnik napačno sešteval, precenil nacionalne žirije, ki so Izraelu dale vsaj sto točk premalo. Tistih bednih šestdeset točk, ki bi jih lahko morda dobila celo Slovenija, če bi se uvrstila v finalni večer.

Je pa Eurosong natančno odseval sliko današnjega sveta. Sveta, v katerem se lahko dvomi o regularnosti, dvomi o nevtrarnosti in dvomi o enakih možnostih. Ta slednja iluzija je sploh že zdavnaj pokopana. Bogati in vplivni lahko naredijo vse, tudi prinesejo zmago podpovprečni skladbi in izvajalki, zato bodite pripravljeni na naslednje leto. V Gazi ne bo več nobenega živega Palestinca in Izrael bo gladko zmagal na Eurosongu, in to pri naših sosedih Avstrijcih. Tja bodo spet prišle ekipe raznih obeščevalnih branž in proučevale, kako je to možno.

KATJA PEGAN

O MINLJIVOSTI
IN UMETNOSTI
LJUBEZNI

Morda se zdi naslov kar preveč pretenciozen za Evrovizijo, ki je letos pritegnila mojo pozornost, čeprav sta jo veliko bolj Mojca in Klemen, ki jima naslov zagotovo pripada. Težko si predstavljamo, da bo ljudstvo, lačno užitka in sprostivte, zaradi genocida v Gazi namenoma prezrlo Evrovizijo, da bodo organizatorji v Švici protestirali zaradi različnih meril (Rusija ne sme, Izrael pa sme nastopiti) in da bodo predstavniki nastopajočih držav bojkotirali prireditve. To je nepredstavljivo predvsem zaradi trenutnega kaosa, v katerem se je znašel svet, Evropa pa še posebej. Kot bi razni motilci naenkrat udarili v naše moralne in etične kompase ter algoritme: družbena odgovornost je skoraj izginila z naših programov. V političnem smislu smo popolnoma zmedeni, ne znamo več prepoznati ne levih ne desnih strank, ker so v tem času postale nekaj drugega, ne vemo več, kaj je res in kaj ni, besedila, s katerimi nas odločevalci nagovarjajo, so že tako nekonsistentna, da so že bizarna; kdor bi želel priti stvari do dna, bi moral ves svoj čas posvetiti raznim ozadjem in teorijam ter jih iskati na spletu, če je mogoče, tudi temnem, in zelo hitro se občutljivemu človeku zgodi, da ga svet prime za vrat in se znajde na strehi kakšne stavbe ter ne zna več dol. Medtem pa zunaj sije sonce in morda je treba naučiti otroka vozit kolo ali peljati psa na sprehod pa mamo v bolnico, z očetom ali mlajšim bratom k avtomehaniku, ker več (ali še) sam ne zna ali ne zmore. Veliko stvari mora ljudstvo početi, da si osmisli svoje bivanje na svetu, medtem ko opravlja svoje osnovno poslanstvo, da ohranja človeško vrsto. Le redki med nami pa imajo to nalogo, da nam približajo svojo osebno izkušnjo in jo s tem, pogumno, naredijo za našo skupno. Da se ob osebnih dramah in tragedijah drugih prepoznavamo ter se učlovečujemo vedno znova. Od Homerja dalje. Mojca in Klemen sta svojo osebno izkušnjo minljivosti pretopila v pesem, ki je polna ljubezni in nas nagovarja zelo neposredno. Veliko ljubezni, moči in zavedanja o sebi in svetu je potrebno, da zapoješ takšno pesem, ki se skozi osebno zgodbo premika tudi na polje družbe. Koliko časa nam je vsem še ostalo? Koliko časa še ima družba, da se pozdravi? Koliko časa je ostalo našim otrokom in vnukom? Bomo v tem času še zmogli in znali ljubiti? Umetnost ljubezni je Ovidij napisal kot priročnik na začetku našega štetja in je navdihujoče branje tudi danes. Navaja število nalog in dolžnosti, ki jih imajo ljubimci, piše tudi o hvaležnosti. Klemnova pesem je umetnost tega, Mojčin nastop verjetno poganja enako čustvo. Ovidij piše: Vendar se vnamemo (pesniki) zlahka, zgorevamo v sli siloviti, znamo ljubiti zvesto, včasih zvesto še preveč. V naši notranjosti skriva se bog in v stiku smo z nebom ... Prav zato se mi zdi potrebno, da je pesem dostopna vsem ljudem, da ni njuna osebna in samo intimna izkušnja, ampak da se vrne na nebo, od koder je tudi prišla. Tako nebo dobiva barve, ki jih potrebujemo, da se soočamo s svojo minljivostjo vedno znova in da kot družba prepoznavamo pasti, v katere smo se ujeli.

DORJAN MARUŠIČ

POGLEJMO SE
V OGLEDALO

Med številnimi anketami o glavnih problemih v zdravstvu vselej izstopa dostopnost do zdravstvenih storitev, skratka čas od nastopa težav do vstopa v zdravstveni sistem. Morda bi bil najučinkovitejši ukrep, če bi se kar vsi državljani vpisali na zdravstvene fakultete. Čeprav se sliši provokativno, je to, žal, tako finančno kot sistemsko neizvedljivo, saj bi umanjalo vseh ostalih poklicev. V Sloveniji v povprečju obiščemo zdravnika sedemkrat letno. Vsem tistim, ki se sedaj pritožujete, ker ste bili pod to številko, je veliko težkih in zahtevnih bolnikov hvaležnih. Ohranitev solidarnostnega zdravstvenega sistema je ena največjih pridobitev osamosvojenе Slovenije. Sistema, kjer vsak prispeva v skladu s svojimi možnostmi, uporablja pa glede na potrebe. Verjemite mi, da bi večina vprašanih z veseljem prispevala še več za zdravstvo, če bi to zagotovilo popolno osebno zdravje. Žal to ni mogoče! Zato pa so upravičene pritožbe nad tistimi, ki izrabljajo sistem z našega skupnega računa! Izrabljajo pri poskusih uresničitve lastnih želja po storitvah, pri izvajanju storitev in nenazadnje pri samih investicijah v zdravstvu. Kje so meje med požrešnostjo, pohlepom in korupcijo? Doklej bodo grehi med nami? Zato naj se vsak pogleda v ogledalo! Najprej vsi tisti, ki neracionalno obiskujejo urgentne centre ob nepomembnih težavah. Hitro do normalnega izvida, a na račun podaljšanja obravnave tistih s hudimi, morda usodnimi težavami. Zakonsko je predvideno plačilo iz žepa za storitev, ki ni bila urgentna. V kolikor smo se odločili, da bo nad našim javnim zdravstvenim denarjem bdela ZZZS, bi morala ukrepati ona, nikakor ne izvajalci po opravljeni storitvi, ki ni bila urgentna. Nato vsi tisti, ki se na naročenih storitvah ne pojavijo in se ne opravičijo. Teh je v Sloveniji skoraj petina. Tu gre za neposreden odvzem termina čakajočim. Pri neopravičenem obisku gre za neposredno škodo sistemu, zdravstveni tim je rezerviran in čas neizrabljen! Ukrepajmo, morda kar s prenosom rešitve iz nakupovalnih centrov, kjer vsi vrnemo izposojen voziček za polovico vložnega eura. Ni dveh, brez treh. Po ukrepih porabnikov, še mi, izvajalci. Nekajkrat sem delil z vami podatek, da je po podatkih SZO okrog četrtna storitev v zdravstvu nepotrebnih po lokaciji, ravni, stroških in strokovnosti. Ob vseh pritiskih nezadovoljnih pacientov, grožnjah s tožbami in pritisku opolnomočenih internetnih vsevednih pacientov zdravstveni delavci ne smemo odstopiti od doseženega znanja in uveljavljenih strokovnih smernic. Nikdar in nikoli, za nobeno ceno, zato znanje in razum pri neracionalnem napotovanju in predpisovanju terapije. Kolegi, prisegati moramo samo medicini, podprti z dokazi, ki zagotavlja standardiziran in stroškovno učinkovit pristop k zdravljenju. Zdravstveni proračun je naš, skupen, odgovornost in racionalnost vsakega posameznika bo ohranila njegovo vzdržnost, slednja pa našo dolgoživost.

DAN PODJED

KDAJ BO
UMETNA
INTELIGENCA
POPRAVILA
ODTOK?

»Revolucija, ja, ja,« je prepeval kantavtor Jani Kovačič z značilnim raskavim glasom. Preostanka skladbe, ki pripoveduje o Marxu in Engelsu ter dialektiki, nisem nikoli dojel. Mi pa v glavi spet odmeva njen refren, le da sta zadnja dva zloga malce drugačna. Tokratna revolucija se ne začeneja z zanesenim »ja, ja«, temveč verjetneje z AI, AI, kar je okrajšava za umetno inteligenco.

Pred tremi, štirimi leti je še kazalo, da bo umetna inteligenca sprožila novo revolucijo, zaradi katere bodo – sledeč Matejevemu učinku, ki se imenuje po biblijskem izreku – bogati postali še bogatejši, »tistemu pa, ki nima, se bo vzelo tudi to, kar ima.« Tako naj bi vsaj veljalo ob pogledu na vrh Forbesove lestvice najbogatejših, ki so se v času digitalne preobrazbe začeli preobražati malodane v bogove. A kaj se še dogaja? Napovedovalo se je, da bodo stroji najprej zamenjali natakarice, gradbince, frizerke, šoferje ... Dejansko pa postajajo tovrstni poklici vse bolj iskani. Kako pomembne so v dobi umetne inteligence postale ročne spretnosti, sem se prepričal na lastni koži, ko sem poskusil popraviti odtok pod kuhinjskim koritom. Razstaviti sem ga znal, sestaviti pa ne več. »Pokliči soseda,« mi je svetovala žena, medtem ko je zaskrbljeno gledala, kako skrotovičen preklinjam izpod kuhinjskega korita. Zakaj soseda? Ker je vodovodar in tudi sicer praktičen človek, saj v hipu zaneti ogenj za žar, pritovori kup komposta za vrt in uredi druge vsakdanje probleme v večstanovanjski hiši. »Bom sam,« sem siknil skozi zobe s papagajkami v roki, medtem pa na telefonu po YouTubu gledal, kako se privije cev. Po pol ure preklinjanja sem vprašal ChatGPT, kako se popravi odtok. Dal mi je kup napotkov, a izvedel nisem ničesar novega. Potem sem dokončno obupal in poklical soseda. »Sem ti lepo rekla,« je zmajevala z glavo žena.

Sosed je odtok popravil v nekaj minutah, jaz pa sem tačas razmišljal, kako nekoristna je umetna pamet ob mnogih izzivih vsakdanjika. Res, mislili smo, da bodo zaradi umetne inteligence službe najprej izgubili modri ovratniki, torej fizični delavci, a dejansko se hlače najbolj tresejo pisarniškim delavcem, torej belim ovratnikom, vključno z novinarji, tekstopisci, oglaševalci, direktorji - in tudi znanstveniki. Težko bi našel delo, ki se opravlja predvsem po zaslonu in ga ne bi ChatGPT ali podoben digitalni pripomoček opravil vsaj približno spodobno.

Sem se pa potem, ko je sosod odšel, sam zase tolažil, da odtoka morda ne znam popraviti, zato pa znam še vedno nastopati v javnosti in govoriti o prednostih in pasteh umetne inteligence. (Ali pa si to vsaj domišljam.) Do naslednje različice ChatGPTja ima tudi moje delo še nekaj smisla!

Utrujeni, a še kar vztrajamo

Maj prinaša več svetlobe, a tudi več obremenitev. Dnevi so daljši, urniki pa bolj natrpani. Zaključevanje šolskih in službenih obveznosti, usklajevanje aktivnosti otrok, organizacija dopustov, občutek, da »moramo še vse postoriti«. Kljub toplejšemu vremenu in energiji zunaj se v nas pogosto kopičita notranji nemir in utrujenost, ki ju potiskamo na stran – vse dokler ne postaneta preglasna.

Stres pod površjem

Navzven morda vse deluje urejeno: obveznosti so izpolnjene, otroci v šoli, sestanki zaključeni. A v sebi mnogi čutimo napetost, razdražljivost, tiho izčrpanost. Pogosto se ne ustavimo, ker nas žene občutek, da je to preprosto naš »normalni ritem«. Vendar telo in psiha dolgoročno plačujeta svojo ceno.

Ko krivda nadomesti počitek

V hitrem tempu vsakdanjika se znajdemo ujeti med nalogami, ki si jih nenehno dodajamo. Tudi ko si vzamemo trenutek odmika, nas pogosto preplavi krivda, češ da nismo dovolj učinkoviti, dovolj prisotni, dovolj dobri. Mnogi so navajeni, da svojo lastno vrednost potrjujejo z dosežki. Počitek zato ni doživeti kot pra-

vica, temveč kot luksuz ali celo lenoba.

Notranji vzorci, ki izčrpavajo

Za to dinamiko se pogosto skrivajo notranji vzorci, ki jih nezavedno prenašamo iz otroštva. Prepričanja, da moramo biti vedno na voljo, da ne smemo razočarati, da moramo biti močni. Mnogi so odrasli v okolju, kjer ni bilo prostora za šibkost ali meje. Danes se ti ljudje pogosto izčrpavajo, saj ne zmorejo reči »ne« – ne drugim ne zahtevam, ki si jih postavljajo sami. Občutek dolžnosti nadomešča občutek sebe. Naučili smo se skrbeti za druge, ne pa tudi zase.

Ustaviti se – pravočasno

Upočasnitev ni šibkost, temveč akt zrelosti. Priznanje, da ne zmoremo vsega, odpira prostor za stik s sabo, za preverjanje, kaj zares potrebujemo. To ni nujno vikend v tišini. Lahko je le pet minut z zaprtimi očmi. Lahko je telefonski pogovor brez hitenja ali odločen »ne« neki nenujni obveznosti. Potrebujemo nove notranje dogovore, kjer je skrb zase del odgovornosti, ne sebičnost.

Družina ne potrebuje popolnosti

Starši pogosto verjamejo, da morajo biti ves čas zanesljivi in razpoloženi. A otroci bolj kot popolnost potrebujejo prisotnost. Bolje je imeti iskrenega, a utrujenega starša kot navideznega superjunaka, ki je notranje odsoten. Otroci se največ naučijo iz naših zgledov – tudi iz tega, kako si dovolimo skrbeti zase. Zmoremo biti dovolj dobri, ne

DR. KATJA KOZLOVIČ

Zakonska in družinska terapevtka, izvajalka igralne terapije ter kadrovska svetovalka
www.lanimaj.si • www.kei.si

popolni. To zadošča. Ko si starš upa reči: »Danes sem utrujen,« daje otroku sporočilo, da so meje dovoljene. Da so čustva človeška.

Vrnitev k sebi

Kadar občutimo, da ne zmoremo več, to ni poraz. Je znak, da je čas za spremembo. Da se nehamo dokazovati in začnemo poslušati. Svet nas uči, da moramo biti močni – a resnična moč je v tem, da znamo pravočasno poskrbeti za svojo ranljivost. To je temelj, na katerem lahko gradimo trajno ravnovesje zase in za tiste, ki jim dajemo največ. Ko začnemo sprejemati svoje meje, jih začne sprejemati tudi okolica. V takem prostoru se ne ohranjamo le mi, ampak tudi odnosi, ki jih soustvarjamo.

Igra – prostor domišljije, rasti in človečnosti

Otroci se radi igrajo. Skozi igro gradijo svoj svet, vanj naselijo izmišljene like in zgodbe. V tem svetu izražajo svoje potrebe, želje in čustva. Igra jim omogoča, da raziščejo svoje notranje veselje, pri tem pa krepijo domišljijo, ustvarjalnost in občutek varnosti. Tudi odrasli, ki živimo pod pritiski vsakdanjika in neprestanega iskanja koristi, se moramo znati znova povezati z viri notranje moči – ti pa so pogosto dostopni prav skozi sproščeno igro in domišljijo. Igra je pot sprostitev, svežine, razvoja in počlovečenja. Pri njej se srečamo s pravili, ki jih sprejememo svobodno in jih udeležimo na svoj način – s svojim edinstvenim prispevkom. Otroci se igrajo v vlogah, ki jih opazujejo v svetu odraslih. Deklice z lutkami ustvarjajo družine, skrbijo za dojenčke, jih vozijo v vozičku kot mamice, ki jih občudujejo. Od odraslih pričakujejo, da bodo spoštovali njihov domišljijski svet in mu znali prisluhniti. Tudi fantje se z vso resnostjo igrajo z avtomobili, stroji, traktorji. Otroci, ki občutijo čustveno pomanjkanje ali nerazumevanje, svojo stisko pogosto preoblikujejo v igro. Ustvarijo si drugačno, bolj varno in

ljubeče okolje. Igra postane njihova samoterapija, delček resničnosti, v katerem lahko sami ustvarijo svet, kakršnega si želijo. Potrebujemo le nekaj preprostih predmetov, pomembno je, da zaživi njihova domišljija. V igri otroci rastejo kognitivno, vedenjsko, socialno, čustveno in jezikovno. Igra je varen poligon, kjer razvijajo svojo ustvarjalnost in vadijo za življenje potrebne veščine. Ohranja njihovo razigranost in radovednost, hkrati pa pomembno prispeva k duševnemu zdravju, zato je naloga odraslih, da otrokom pomagajo ohraniti prostor za igro, da spoštujejo njihovo ustvarjalnost in jim ne jemljejo časa z nepotrebnimi pritiski ter obveznostmi. Skozi igro otroci izražajo sebe, oblikujejo identiteto in snujejo temelje svojega prihodnjega poklica. Ko bodo odrasli, jih bo prav ta domišljajska ustvarjalnost vodila pri reševanju izzivov in iskanju smiselnih poti, a žal prostor za igro pogosto krnita televizija in računalnik. Čeprav so nekateri računalniški programi oblikovani kot igra, pogosto ne omogočajo svobodnega ustvarjanja in razvijanja domišljije. Dobro je, da si tudi starši vza-

PRIMOŽ KREČIČ

Koprski stolni župnik

mejo čas za igro z otroki. Tudi stari starši lahko ob igri znova začutijo mladostno iskrivost. Tisti, ki so neprestano zaposleni samo s »pomembnimi« stvarmi, se pogosto oddaljijo od vira lastne ustvarjalnosti. Z igro presegamo omejitve vsakdanjih načrtov in pričakovanj. Rahljamo verige, ki jih nalagajo zahteve drugih, in si dovolimo biti bolj odprti za življenje. V igri se učimo zmagovati in izgubljati, sodelovati, razmišljati ustvarjalno in sobivati z drugimi. Tudi Sveto pismo govori o igri kot o izvirnem izrazu modrosti. V Knjigi pregovorov beremo o Modrosti, ki se je igrala pred Najvišjim, ko je oblikoval svet in risal njegove meje. Podobno imajo tudi obredi in prazniki obliko igre – le da so napolnjeni s simboliko, vsebino in močjo. Pomagajo nam, da življenje razvijamo globlje v času in prostoru in ostajamo povezani z izvorom svoje biti. Vprašanje, ki ostaja, pa je, ali smo še sposobni prinesiti igro v naša praznovanja, obrede in spomine.

MANJ NAPAK, VEČ REDA

V Piranu poostren nadzor nad ekološkimi otoki

JAVNO PODJETJE OKOLJE PIRAN JE SREDI MAJA ZAGNALO OBSEŽNO OZAVEŠČEVALNO AKCIJO, NAMENJENO IZBOLJŠANJU RAVNANJA Z ODPADKI NA OBMOČJU OBČINE PIRAN. NA TERENU NAMREČ OPAŽAJO PONAVLJAJOČE SE NAPAKE, KI NISO NUJNO POSLEDICA MALOMARNOSTI, TEMVEČ PREDVSEM POMANJKLJIVEGA POZNAVANJA PRAVIL.

V sklopu akcije poteka niz aktivnosti, s katerimi želijo prebivalce, sobodajalce, obiskovalce in uporabnike iz gospodarstva informirati o pravilnem ločevanju in odlaganju odpadkov. V sodelovanju z **Medobčinsko upravo Istre** in **Občino Piran** poteka poostren nadzor nad ravnanjem z odpadki na ekoloških otokih. Nadaljujejo tudi z akcijo Love Piran, ki vključuje plakatno kampanjo po mestu ter informiranje sobodajalcev in turistov. Na družbenih

omrežjih lahko sledilci svoje znanje preizkusijo v nagradnih kvizih, kmalu pa jim bodo sledile še video vsebine s praktičnimi nasveti. Namen akcije je povečati zavedanje uporabnikov, komu so namenjeni ekološki otoki, kakšne so globe za nepravilno odlaganje ter kako lahko neodgovorno ravnanje vpliva na višje stroške komunalnih storitev za vse uporabnike.

Ekološki otoki so namenjeni gospodinjstvom, ki nimajo možnosti odlaganja odpadkov na lastnem prevzemnem mestu. Namenjeni so izključno za ločeno zbiranje embalaže, papirja in stekla – nikakor pa ne za mešane komunalne, kosovne ali gradbene odpadke. Enako velja za **premične vozičke** v starem mestnem jedru Pirana. Njihova kapaciteta in funkcija je prilagojena manjšim količinam gospodinjstevskih odpadkov, zato vanje nikakor ne sodijo po-

hištvo, odrabljene jeklenke ali odpadki iz gospodarskih dejavnosti. Nepravilna uporaba ekoloških otokov, kot je puščanje vreč z mešanimi odpadki, odlaganje nevarnih snovi, električnih aparatov ali gradbenih ostankov, povečuje obseg ročnega čiščenja in dodatno obremenjuje komunalne službe. Ti dodatni stroški se krijejo iz sredstev vseh uporabnikov storitev, kar dolgoročno pomeni višje položnice za smetarino.

Za nepravilno odlaganje so po Odloku o ravnanju s komunalnimi odpadki v občini Piran predpisane **globe** v višini **200 evrov za fizične osebe** in **2.000 evrov za pravne osebe**.

Makro5

Z vami gradimo že več kot 30 let.

REŠI
DREVO!

Z ZMANJŠANJEM PORABE PAPIRJA,
POMAGAJ OHRANJATI PLANET.

PREKLOPI NA
račun @ SCEGLI
pagamenti

marjetica
KOPER

www.marjeticakoper.si/eracun

Zakaj je plačilo are pri nakupu nepremičnine pomembno za kupca in prodajalca?

Ara pri nakupu nepremičnine je ključni element pogodbe, ki zagotavlja, da bosta tako kupec kot prodajalec izpolnila dogovorjene obveznosti. Gre za določeno vsoto denarja, ki jo kupec plača prodajalcu ob sklenitvi pogodbe, ta pa se šteje kot del kupnine, ko se zaključi. Ta postopek ima pomembne prednosti za obe strani, vendar morajo biti pogoji z aro jasno določeni, da se izognemo morebitnim zapletom.

Kaj je ara in zakaj je potrebna?

Ara je že del kupnine, največ v višini 10 % dogovorjene prodajne vrednosti nepremičnine, ki jo kupec nakaže prodajalcu ob podpisu pogodbe, kar v praksi pomeni, da je kupec resen. Plačilo are daje prodajalcu zagotovilo, da kupec ni zgolj naključni interesent, temveč ima resen namen in se je pripravljen zavezati k nakupu nepremičnine.

Kako plačilo are koristi kupcu?

Za kupca pa plačilo are pomeni, da ima večjo pravno zaščito, saj z njo potrdi svojo zavezanost k nakupu izbrane nepremičnine, obenem pa dobi čas za urejanje vseh potrebnih formalnosti bodisi dokončne ureditve bančnega posojila, prodaje

svoje nepremičnine ipd. Za kupca je plačilo are zelo pomemben korak v nakupnem procesu.

Kako plačilo are koristi prodajalcu?

Za prodajalca je plačilo are tudi zelo pomembno, saj s tem dobi zagotovilo, da kupec resno razmišlja o nakupu nepremičnine, medtem ko se prodajalec lahko bolj umirjeno pripravlja na naslednje korake, saj mu plačilo are omogoča trdnjše zagotovilo, da bo kupec dejansko izpeljal nakup in izplačal dogovorjeno prodajno vrednost nepremičnine.

Zelo pomembno je seveda tudi, da prodajalec in kupec jasno določita pogoje, pod katerimi bo ara vrnjena ali obdržana v primeru prodajalčevega ali kupčevega odstopa. V kolikor prodajalec zadrži aro, mora biti pozoren tudi na davčne obveznosti, saj se v Sloveniji ara šteje kot dohodek in je obdavčena.

Pomembno je, da so pogoji jasno določeni

Pomembno je, da so vsi pogoji jasno zapisani v predpogodbi ali kupoprodajni pogodbi. Natančno mora biti določeno, v katerih primerih se ara vrača kupcu in kako ravnati v primeru, če ena od strank ne izpolni svojih obveznosti. V praksi se pogosto dogovorita enojna ali dvojna ara, včasih pa tudi povrnitev škode zaradi zamude. Vse to pomaga preprečiti morebitne nesporazume, ki bi lahko nastali med kupcem in prodajalcem, ter ju zaščititi.

BRANKO
LONČAR

€

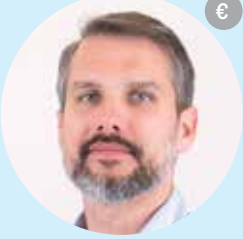
Za najboljšo izkušnjo in zagotovitev brezskrbnega nakupa nepremičnine pa je priporočljivo, da postopek izvedete v sodelovanju s strokovnjaki, kot smo nepremičninske družbe, ki vam lahko svetujemo, vas spremljamo in podpiramo na vsakem koraku.

Obala
nepremičnine

Obala nepremičnine d.o.o.

Obala 16, 6320 Portorož
Tel : 05 674 10 30
Mob: 041 35 22 00
info@obala-nepremicnine.si
www.obala-nepremicnine.si

JURE
HALIK

€

dokončni 20-odstotni davek, ki se ne všteva v dohodnino. Normiran s.p. je zelo priljubljen med podjetniki z nizkimi stroški poslovanja.

RAČUNOVODSKI SERVIS

fidata
finance

FIDATA d.o.o.

Ankaranska c. 7b, 6000 Koper
Tel: +386 59 052 423
info@fidata.si
http://www.fidata.si

ISTRSKI PRIIMKI

Šturman ali Hudournik

Priimek Šturman je izvorno nemški, saj ima v korenu in končnici nemško besedo. Je primorski in istrski priimek. To je različica priimka Šturm ali Sturm, podobno kot Štorman, Storman, Štormič ali Šturmar. Gnezdo priimka Šturman je okolica Tinjana in Dekanov.

Jezikoslovec Janez Keber pravi, da beseda sturm ali storm v stari nemščini pomeni nemir, hrup, ropot, pa tudi boj, čustvo, afekt, vihar, neurje: »Tako so torej prvotno verjetno poimenovali človeka z močnimi čustvi.« Če se pošalimo in priimek prevedemo v slovenščino, bi dobili priimke Burja, Burnik, Viharnik ali Hudournik.

NEKDANJI POMEN PRIIMKA

Priimek je tako pred več kot 550 leti dobil vročerkven človek. Treba je poudariti, da gre za nekdanji pomen priimka, ki z današnjimi Šturmani nima nobene zveze več, razen slučajne. Tako kot vsi drugi priimki. Danes imajo vsi priimki le še razločevalni pomen. Na Primorskem najdemo celo vrsto priimkov, ki kažejo na močno nemško kolonizacijo v srednjem veku. Neme priče nemške naselitve so mnogi primorski priimki: Tavčar, Štolfa, Tedeško, Zafred, Winkler, Frelih, Krapež, Štrancar ... Posebej južni deli Primorske, na Krasu in v Istri, so bili demografsko večkrat opustošeni. Vzrok so bile kužne bolezni, vojne in turški vpadi. Mnoge vasi so izgubile večino prebivalstva. Na te prazne kmetije, pustote, so se naseljevali tudi mnogi priseljenci – slovanski ubežniki z vzhoda (uskoki) in kolonisti iz nemško govorečih dežel.

ŠTURMAN IN STURMAN

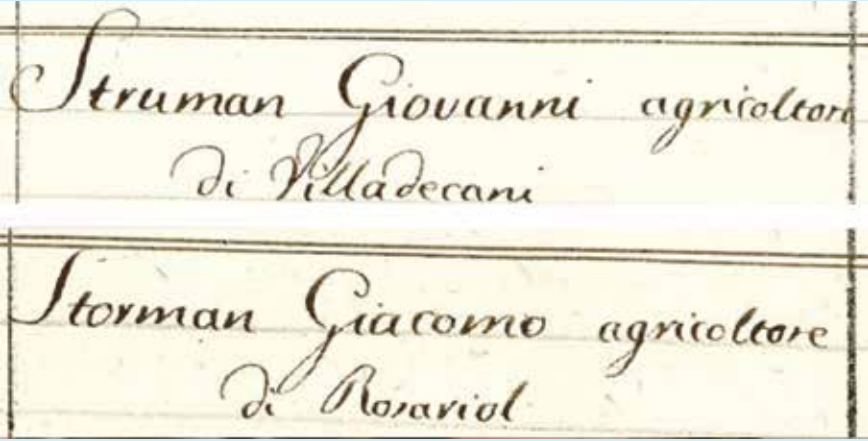
V Sloveniji živi po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije 39 Šturmanov (stanje januarja 2024).

TINO
MAMIČ
prof. zgodovine in sodni
izvedenec za rodoslovje

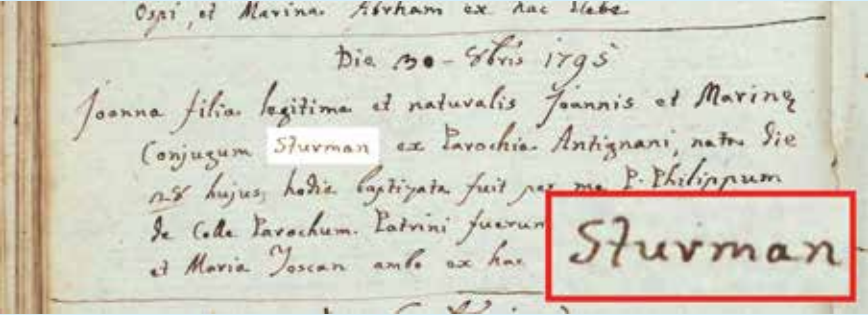

Leta 1971 je bilo število 33, leta 2018 pa 43. Na Hrvaškem je Šturmanov 73, 15 od tega v okolici Rovinja v Istri – le-ti so morda povezani s primorskimi Šturmani. Po svetu najdemo Šturmane še na Češkem (15) in Slovaškem (17), tem pa moramo prišteti žensko obliko priimka Šturmanova na Češkem

(12) in Slovaškem (13). V zamejstvu živi v Furlaniji Julijski krajini 28 družin Sturman, ki so nedvomno povezane s slovenskimi Šturmani. Med njimi je, denimo, Tržačan Primož Sturman (1980), pisatelj, pesnik, novinar in profesor slovenščine ter zgodovine, ki živi v Brjah na Krasu. Profesorica, pisateljica in pesnica je tudi njegova mati Majda Artač Sturman (1953).

VPIS PRIIMKA V FRANCISCEJSKEM KATASTRU, KI GA HRANI DRŽAVNI ARHIV TRST. V KATASTRSKI OBČINI DEKANI (1818-1822) NAJDEMO SAMO DVA ŠTURMANA, KI STA BILA V TISTEM ČASU LASTNIKA KMETIJE. PISAR JE NAREDIL NAPAKO, SAJ JE PRIIMEK ZAPISAL ENKRAT KOT STRUMAN, DRUGIČ PA KOT STORMAN (898.07: VILLA DECANI 898.07, STR. 23 IN STR. 24).

KRSTNI VPIS IVANE ŠTURMAN (IOANNA STURMAN) IZ ŽUPNIJE TINJAN (PAROCHIA ANTIGNANI) V KRSTNI KNJIGI ŽUPNIJE DEKANI, KI JE NASTAL 30. OKTOBRA 1795. KNJIGO HRANI ŠKOFIJSKI ARHIV KOPER (ŠAK Ž DEK MKK 3, STR. 92).

Kako odpreti s.p.?

Odprtje samostojnega podjetja (s.p.) v Sloveniji je enostaven, brezplačen in hiter postopek, ki ga lahko opravite prek portala SPOT ali na fizični SPOT točki. SPOT (Slovenska poslovna točka) je nacionalni sistem za podporo podjetništvu, ki omogoča registracijo podjetij, urejanje davčnih obveznosti in prijavo v socialna zavarovanja. Postopek odprtja s.p. se začne s prijavo v Poslovni register Slovenije (AJPES), kjer podjetnik vnese svoje osebne podatke, določi dejavnosti, s katerimi se bo ukvarjal, in izbere ime podjetja. Pri izbiri imena velja nekaj osnovnih pravil: ime mora biti jasno razpoznavno, ne sme zavajati in ne sme biti enako ali preveč podobno že obstoječemu podjetju. Ob registraciji potrebujete osebni dokument (osebna izkaznica ali potni list), davčno številko ter EMŠO. Če postopek opravljate prek e-SPOT portala, potrebujete še kvalificirano digitalno potrdilo. Po opravljeni registraciji podjetja sledi prijava na Finančno upravo RS (FURS), kjer uredite davčne zadeve in izberete način obdavčitve. Nazadnje se podjetnik prijavi še v obvezna soci-

alna zavarovanja pri Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS). Ena ključnih informacij za bodoče podjetnike je višina mesečnih prispevkov. V 2025 znašajo minimalni prispevki za polni s.p. približno 544,04 EUR mesečno, vendar ima tisti, ki s.p. odpira prvič, na voljo pomembne olajšave. Prvo leto delovanja podjetja je oproščen polovice prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (PIZ), kar pomeni prihranek približno 175 evrov mesečno. V drugem letu sledi še 30-odstotna oprostitve teh prispevkov, kar znaša približno 105 evrov mesečno. Če je oseba že zaposlena za polni delovni čas, lahko registrira tako imenovani popoldanski s.p., kjer so prispevki znatno nižji. V 2024 so bili okoli 89 evrov mesečno. Popoldanski s.p. je tako odlična izbira za tiste, ki želijo preizkusiti svojo poslovno idejo ob redni zaposlitvi, z minimalnim tveganjem in brez potrebe po odpovedi delovnega razmerja. Pomemben vidik pri ustanovitvi s.p. je tudi izbira načina obdavčitve. Podjetniki se lahko odločijo za obdavčitev po dejanskih stroških, kar pomeni, da plačujejo davek glede na svoj dejanski dobiček – torej razlika med prihodki in dokumentiranimi odhodki. Tak dobiček se všteva v letno dohodnino. Druga možnost so normirani odhodki, kjer država avtomatično prizna 80 % prihodkov kot strošek, na preostalih 20 % pa se obračuna

Aleš Rotar: V slovensko morje vsako leto vpluje nekaj več kot 2000 ladij

€

Vedno višje temperature vabijo na plano, ob koncih tedna se ljudje podajo na izlete, nekateri v hribe, drugi na morje. Med slednjimi so tudi takšni, ki se odpravijo na morje dobesedno. S čolnom, barko, jadrnico. Kopalcev, razen posameznih pogumnežev, še ni videti, a tudi ti bodo kmalu na dnevnem redu morskih aktivnosti. Pred uradnim začetkom »morske sezone« smo se pogovarjali z Alešem Rotarjem, pristaniškim kapitanom in vodjo Kapitanije.

Kapitanija je sektor v Upravi za pomorstvo, cilj njene delovanja pa je zagotavljanje varnosti plovbe, iskanje in reševanje na morju in varovanje okolja. Kako je to videti v praksi?

Na Kapitaniji smo odgovorni za varnost ladijskega prometa oziroma za ves navtični turistični promet. Število čolnov v poletni sezoni namreč zelo naraste, med njimi pa niso samo tujci, ampak tudi domači morjeplovci. Konec koncev imamo registriranih nekaj manj kot 15.000 čolnov.

Pri tovornih ladjah pregledujemo najave prihodov, preverjamo, če so pravilno naložene, če imajo vse certifikate za plovbo, pazimo, da pravilno odlagajo smeti v pristaniščih. Skrbimo za varnost plovbe, ko ladja prihaja in odhaja v in iz slovenskega morja, ter za to, da se varno privezujejo in tudi za njihovo varnost, ko so zasidrane.

Omenili ste, da število registriranih plovil narašča.

Kako se to število giblje?

Število se iz leta v leto nekoliko spreminja, a načeloma se vrti okrog številke 15.000 registriranih plovil v Sloveniji. Nekatera so tudi dejansko tukaj, druga pa se nahajajo v Italiji ali na Hrvaškem. Za vse te moramo opravljati storitve podaljšanja plovnih dovoljenj, kar je ravno ena pomembnejših dejavnosti v tem času, ko pozivamo ljudi, da pravočasno, preden se podajo na morje, pregledajo, ali imajo veljavno plovno dovoljenje, "registracijo" čolna, in če nimajo, da se pravočasno naročijo.

Na kaj še morajo biti pozorni morjeplovci, ki se bodo v vedno večjem številu odpravljali na morje?

Najprej bi izpostavil, naj pred prvim odhodom na morje preverijo, če imajo zadostno količino goriva. Pogosto se namreč zgodi, da jih moramo vleči do obale, ker jim ga zmanjka. Nato bi opozoril na motor, ki ga je treba servisirati, če zanj niso imeli urejenega prezimovanja. Preden izplujejo, naj ga nekaj časa pustijo prižganega na mestu, da ne bi po izplutju prišlo do okvare oziroma do odpovedi motorja.

Obvezno je treba pregledati opremo. Ta je predpisana za samo velikost čolna, večji kot je čoln, več opreme mora imeti, plovba na odprto morje oziroma dlje od obale pa terja tudi dodatno opremo. Osnovna oprema mora biti vselej na čolnu; dovolj vrvi tako za privez kot sidranje, dovolj veliko sidro, rezervni motor oziroma vesla. Tudi vedro s korcem je potrebno imeti, da bomo lahko praznili vodo, če nas bo zalilo, oziroma pomožno črpalko. Po potrebi

lahko na morje vzamemo še kakšne signalne rakete.

Obvezno morajo imeti tudi izpit za voditelja čolna, veljavno plovno dovoljenje oziroma vpisni list plovila in zavarovanje čolna.

Dobrodošel je mornarski kavelj, da ne dajemo prstov med pomol in barko in si jih poškodujemo. Priporočljivo je, da imamo na plovilu rešilni jopič in v voodoodporni vreči kakšno dodatno oblačilo, da se oblečemo, če nas preseneti nevihta.

Kakšni so naši morjeplovci? Se pogosto zgodijo nezgode, ki jih ne bi pričakovali?

Čeprav tu pa tam pride do kakšne debate, češ da bi potrebovali naši morjeplovci veliko več znanja, lahko to demantiram s tem, da imamo izredno malo nesreč. Naši morjeplovci so dobri. Seveda pride do trkov, a to je nekako normalno, zato imamo zavarovana plovila. Strašnih pomorskih nezgod je zelo malo, takšnih s smrtnim izidom še manj, ne pomnim, kdaj je bila nazadnje.

Glede na to, koliko imamo prometa, je nesreč izredno malo. Soočamo se s prekrški, najpogostejši je plutje preblizu obale. Med plovbo morajo biti od obale oddaljeni najmanj

200 metrov, ko glisirajo, pa najmanj 250. To je eden tistih prekrškov, s katerim se največkrat srečujemo - da ljudje napačno ocenijo razdaljo. Pozivam morjeplovce, da se držijo predpisov o obvezni oddaljenosti od obale, saj s tem najbolj pripomorejo k varnosti plovbe in kopalcev.

Zakaj prihaja do teh prekrškov? Gre za malomarnost oz. neznanje ali zgolj napačne ocene?

Oboje. Če se pogovarjamo o manjših, 5-6 metrov dolgih čolnih, ti nimajo elektronskih naprav. Zato morajo sami nekako "na oko" določiti to razdaljo. To pa na morju ni tako preprosto. Gre za drugačne okoliščine, sonce sije, čoln se premika in zelo hitro napačno oceniš.

Mogoče bi omenil še sidranje na mestih, kjer ni dovoljeno, to so krajinski parki in druga zaščitena območja, kot sta Mesečev zaliv in Krajinski park Debeli rtič.

S prometom na morju je povezano tudi onesnaževanje. Kakšno je naše morje in ali so uporabniki morja okoljsko osveščeni ali ne?

Po svojih izkušnjah lahko rečem, da je kultura pri nas na

visoki ravni. Zelo redko namreč vidim, da kdo odmetava smeti. Ljudje so se začeli zavedati, da se nam to vedno vrne. Velika večina, 95 % ljudi svoje smeti odnese nazaj na obalo. Se pa zgodi, da roma v morje kakšna odvečna hrana, na primer solata, ali da umivajo posodo v morju. Sicer pa je naše morje kar čisto. Je pa res, da zaradi dna nimamo tako zelenomodre vode kot pri naših sosedih, kar pa ni odraz čistosti morja.

Promet s turističnimi potniškimi ladjami je v porastu. Kaj njihov prihod pomeni za naše, razmeroma majhno morje?

Letno v slovensko morje vpluje nekaj več kot 2000 ladij. Od tega je nekaj manj kot 100 potniških, velikih križark, ki se ustavijo v Kopru. Manjše domače ladje, ki ponujajo ribiške piknike, prav tako sodijo med potniške, ker imajo na krovu več kot 12 potnikov, a te niso problematične, navadno so to stare barčice, prenovljene za turistične namene.

Največji problem za onesnaževanje predstavljajo izpusti ladij, ko vplujejo v pristanišče. Luka Koper se počasi pripravlja na zeleni prehod, v skladu s katerim se bodo morale ladje v pristanišču priklopiti na električno energijo, a zaenkrat tega v praksi še ni. Ko ladja pride v pristanišče, dela na agregat oziroma pomožne motorje in izpust plinov je kar velik. Do onesnaženja torej prihaja, je pa vse znotraj regulativ, ki jih določa Evropska unija.

Za promet na cestah skrbijo policaji, so tudi na morju nadzorniki morskega prometa, ki skrbijo za red?

Predvsem ob koncih tedna, petek, sobota in nedelja, imamo v poletni sezoni zagotovljene patrulje na morju, prisotni pa smo tudi ob vseh dogodkih, ki se dogajajo v slovenskem morju. Primarno delujemo z vidika varnosti plovbe. Ne ustavljamo vseh po vrsti, ampak le v primeru prekrškov.

Na voljo imate tudi 24-urno linijo, na katero se lahko vsakdo obrne ob morebitnih težavah na morju.

Res je. V sklopu Centra za nadzor pomorskega prometa, ki deluje 24 ur na dan, 365 dni na leto sta vedno dva pristaniška nadzornika, ki spremljata stanje na morju. Vsi pristaniški nadzorniki smo šolani pomorski kader. Opravili smo najmanj kadeturo in izpit za častnika krovne straže, nekateri pa so/smo več let pluli na ladjah in lahko rečem, da smo na področju pomorstva strokovnjaki.

Znotraj Centra za nadzor prometa sta dve delovni mesti. Eno je namenjeno urejanju pristaniškega prometa - preverjanje ladij ob prihodu in odhodu ter sidranju, skrb, da ladje pravilno plujejo, komunikacija z ladjo, vlačilci in piloti.

Drugo delovno mesto pa je MRCC - maritime rescue coordination centre oziroma Koordinacijski center za reševanje na morju. To pomeni, da organiziramo iskanje in reševanje na morju. Dosegljivi smo po telefonu ali radijski vezi, in v primeru klica na pomoč, imamo dežurno skupino reševalcev 24 ur na dan, ki odide reševati ljudi na morje.

Za še boljšo varnost ladijskega prometa pa nameravamo z začetkom leta 2026 vzpostaviti tudi službo VTS (Vessel Traffic Services), ki bo Center za nadzor pomorskega prometa dvignila še na višjo raven zagotavljanja varnosti plovbe.

Za konec še napotke za vse tiste, ki živijo ob morju in ga koristijo vsak dan.

Vsi, ki uporabljajo kopališča, urejena ali divja, morajo vedeti, da ne smejo plavati v morju več kot 150 metrov stran od obale. Predvsem v poletnem času, ko so valovi zaradi maestrala višji, tudi manj, saj se glava plavalca v vodi izredno slabo vidi. Ob polmetrskem valu človeka preprosto ne vidiš več.

Mogoče bi opozorili plavalce, da rumene boje, ki označujejo 200-metrski pas od obale, niso namenjene sončenju ali plezanju nanje. Lahko se namreč zlomijo, lučka neha delati, in ker ni več osvetljena, lahko kdo trči vanjo. To je kar pogost pojav, sicer pa s plavalci nimamo težav.

Na določenih območjih slovenske obale postavljamo plavalna območja z rumenimi plovki, v katerih velja popolna prepoved plovbe in sidranja. Na to morajo paziti predvsem morjeplovci, plavalci pa naj teh območij ne bi zapuščali.

Za konec morda še to ... Na Upravi RS za pomorstvo smo pričeli z izdajanjem novih polikarbonatnih potrdil o usposobljenosti za voditelja čolna, ki jih je potrebno zamenjati do konca leta 2028. Pozivamo vse imetnike, da počasi pristopijo k njihovi zamenjavi.

Thalasso Spa Lepa Vida - moč narave v osrčju solin

V osrčju Krajinskega parka Sečoveljske soline, kjer sta doma morje in sol, že od leta 2013 uspešno obratuje Thalasso Spa Lepa Vida, prostor, kjer čas teče počasneje in kjer telo in duha objamejo mir, narava ter sol.

Letos ta butični naravni Spa vstopa v novo obdobje – svež, obnovljen in pripravljen, da obiskovalcem ponudi še bolj izpopolnjeno izkušnjo sprostitev.

ZGODBA O HARMONIJI Z NARAVO

Ko je Thalasso Spa Lepa Vida odprl svoja vrata, si marsikdo ni znal predstavljati, kaj pomeni Spa sredi solin. Lepa Vida je naravni center za sprostitev in nego, vmeščen neposredno v območje aktivnega pridobivanja soli. Tu ne gre zgolj za wellness v klasičnem pomenu besede, temveč za izkušnjo, ki združuje tradicijo pridelave soli, zdravilne učinke morske klime ter terapevtske učinke naravnih zdravilnih dejavnikov – solinskega blata in slanice – matične vode ter drugih naravnih elementov.

10. 5. 2013 je družba SOLINE d.o.o. prejela odločbo Ministrstva za zdravje, v kateri sta slanica (matična voda) ter solinsko blato (fango) razglašena kot naravni zdravilni sredstvi.

Thalasso Spa Lepa Vida velja za enega najbolj prepoznavnih naravnih wellness centrov v Sloveniji, ki ga obiskujejo tako domači gostje kot tudi turisti iz tujine. Njihova zvestoba in spodbudne povratne informacije so najboljši dokaz, da pristna zgodba, podprta z naravo, kakovostjo in profesionalnostjo vedno najde svoje mesto. »Hvaležni smo vsem, ki so bili z nami v vseh teh letih, od prvih obiskovalcev do tistih, ki se vračajo vsako sezono. Vaše zaupanje nas žene dalje,« še dodajajo v ekipi.

OBNOVA Z VIZIJO TRAJNOSTNE PRIHODNOSTI

V zimskem času Spa ni bil v mirovanju in je doživel temeljito osvežitev. V ozadju so potekale številne spremembe. Prenova pa ni bila le estetska, temveč tudi funkcionalna in trajnostna.

»Naš cilj ni zgolj lepši videz, ampak predvsem še boljša izkušnja za goste. Ohranjamo naravno identiteto kraja, obenem pa sledimo smernicam trajnostnega turizma.«

Premišljena ozelenitev okolice, v skladu z naravnimi omejitvami zavarovanega območja izboljša ekološko vrednost prostora in hkrati ustvari prijetno okolje za obiskovalce. **Trajnostna izbira novega pohištva** ima pomembno vlogo pri oblikovanju gostoljubnega in ekološko sprejemljivega prostora. Uporaba naravnih

materialov, kot so les, kamen in ekološki tekstil, ne le da prispeva k estetskemu doživljanju, ampak tudi zmanjšuje ogljični odtis. **Osvežena gostinska ponudba** je še en pomemben korak v smeri trajnostnega turizma. S tem spodbujamo lokalne pridelovalce, zmanjšujemo potrebo po transportu in ohranjamo avtentičnost izkušnje. Obiskovalci tako ne le uživajo v kakovostni in zdravju prijazni ponudbi, temveč tudi podpirajo trajnostni razvoj destinacije, ki še bolje prispeva k celostni izkušnji gosta. Med najbolj priljubljene storitve Thalasso Spa Lepa Vida spadajo:

- **Obloge s solinskim blatom** – blagodejno vplivajo na sklepe, mišice in kožo.
- **Kopeli v slanici/matični vodi** – bogata je z minerali, spodbuja razstrupljanje in regeneracijo.
- **Masaže na prostem** – sprostitev z razgledom na soline in spremljavo naravnih zvokov

Trenutno je Thalasso Spa Lepa Vida odprto pet dni v tednu:

- Sreda-petek: od 11.00 do 18.00
- Sobota-nedelja: od 10.00 do 19.00

Zaradi večjega povpraševanja v poletni sezoni pa bo Spa **od 16. junija dalje odprto**

vse dni v tednu, kar omogoča še večjo fleksibilnost pri načrtovanju sprostitev oddiha. Zaradi omejenega števila obiskovalcev in želje po ohranjanju intimnega vzdušja je **predhodna rezervacija priporočljiva**. Thalasso Spa Lepa Vida sprejema rezervacije:

- **po telefonu:** +386 5 672 13 60
- **po e-pošti:** lepavida@soline.si

Z veseljem Vam pomagajo pri izbiri storitev in pri podaji raznih informacij.

Ne glede na to, ali potrebujete fizično regeneracijo, psihično sprostitev ali le nekaj ur miru, stran od vsakodnevnega vrveža, vas pri nas čaka pristna sprostitev.

Thalasso Spa Lepa Vida odpira svoja vrata v petek, 23. maja 2025.

Poiščite svoj trenutek v objemu solin in najdete notranji mir med soljo, soncem in tišino.

SKUPAJ NAD TIGRASTE KOMARJE – UKREPAJMO PRAVOČASNO!

V toplejših mesecih se pojavlja nadloga, ki lahko močno vpliva na naše vsakdanje življenje – tigrasti komarji. Gre za invazivno vrsto, ki se hitro razmnožuje in za razvoj potrebuje zelo majhne količine stoječe vode. Poleg nadležnega pikanja pa tigrasti komarji predstavljajo tudi tveganje za prenos nekaterih virusnih bolezni. Občine slovenske Istre zato tudi letos izvajajo **obsežno preventivno akcijo**, ki poteka **od maja do oktobra**. Sredstvo Aquatain bo ob suhem vremenu nanašano na javne površine, kjer bi se sicer lahko razvijale komarjeve ličinke. Ukrep pa bo učinkovit le, če se mu aktivno pridružimo tudi občani in obiskovalci.

V BOJU PROTI TIGRASTIM KOMARJEM ŠTEJE VSAK KORAK. KAJ LAHKO NAREDIMO SAMI?

- Izpraznimo posode z vodo, ki jih ne uporabljamo. Postavimo jih z dnom navzgor ali prekrijmo, pospravimo jih v zaprt prostor oziroma kako drugače preprečimo, da bi v njih zastajala voda.

- Vsak teden odstranimo predmete in odpadke, v katerih se lahko zadržuje voda.
- Praznimo in umivajmo podstavke cvetličnih lončkov.
- V vazah z rožami na pokopališčih vsak teden zamenjajmo vodo.
- Vodo tedensko zamenjajmo tudi v posodah za zalivanje, napajanje živali in v drugih posodah na odprtem.
- Očistimo zamašene strešne žlebove in talne kanale, nepredušno zaprimo zadrževalnike vode, ki se jih ne da sprazniti (sodi, cisterne), ter pazimo, da se v ponjavah ne nabira deževnica.

Ti ukrepi so preprosti, a izjemno učinkoviti, saj tigrasti komarji ne letijo daleč.

BREZPLAČNO SREDSTVO AQUATAIN TUDI LETOS NA VOLJO OBČANOM

Občine so letos občanom znova zagotovile **brezplačne 50-mililitrske plastenke sredstva Aquatain**, ki ga lahko nanesemo na manjše vodne površine okoli doma. Sredstvo je varno za ljudi, živali in okolje, njegovo delovanje pa temelji na tem, da prekrije gladino vode, s čimer prepreči razvoj komarjevih ličink. Z enim samim mililitrom sredstva preprečimo razvoj komarjev v kubičnem metru vode oziroma na kvadratnem metru površine. Plastenke so na voljo za prevzem **od 26. maja dalje**, dokler ne poidejo zaloge. Občani jih lahko **prevzamejo v komunalnih podjetjih v Izoli in Piranu oziroma v Turistično-informacijskem centru Ankaran ali v vrtnariji Marjetica Koper pri pokopališču**. Aquatain je možno tudi kupiti v specializiranih trgovinah.

Skupaj zmoremo veliko – poskrbimo, da bo naše okolje varnejše in prijetnejše za vse!

Renault

care service

nihče ne more poskrbeti za vaš Renault bolje kot Renault

pripravite svoje vozilo na poletje

menjava pnevmatik
pregled zavornega sistema
preverjanje klimatske naprave

Ponudba velja v poslovalnem obdobju od 1. maja do 31. avgusta 2025. Določena količina storitev je brezplačna pri registraciji v program. Podrobnosti o pogojih in omejitvah so na voljo na spletni strani Renault Care Service. Renault priporoča Castrol.

Trgo ABC

PE KOPER, Istrska cesta 12
Sprejem v servis, 031 371 582

Generali nagrajuje trajnostna podjetja €

PRIJAVITE SE NA NATEČAJ SME ENTERPRIZE 2025

Mala in srednje velika podjetja – prijavite se na natečaj SME EnterPRIZE 2025 in sodelujte s svojimi trajnostnimi odločitvami, modeli in dejanji, ki ste jih vključili v svoje poslovanje, in s katerimi ste pozitivno vplivali na okolje, pa tudi na zaposlene, družbo in skupnost.

Zavarovalnica Generali ostaja močno povezana trajnostnemu delovanju na vseh področjih. V skrbi za odgovorno prihodnost k temu spodbuja tudi mala in srednje velika podjetja z nagradnim natečajem SME EnterPRIZE. Gre za strateško pobudo Skupine Generali, ki je začela leta 2021, ob 190-letnici Generalija. Natečaj hkrati poteka na 10 evropskih trgih in tudi v Aziji.

Ste v podjetju razvili nov trajnostni model? Izvajate prakso s pozitivnim vplivom na okolje? Vaši projekti prinašajo koristi zaposlenim, družbi in celotni skupnosti? Nikar ne oklevajte in se prijavite na nagradni trajnostni natečaj SME EnterPRIZE zavarovalnice Generali. Prijave na www.generalisi.si/sme-enterprize so

preproste in enostavne, čas pa imate do 3. junija.

»V Generaliju si prizadevamo za zelen in pravičen prehod, saj se zavedamo odgovornosti, ki jo kot vseživljenjski partner nosimo do naših strank, družbe in planeta. Že tretje leto zapored prek natečaja SME EnterPRIZE spodbujamo podjetja, da delijo svoja trajnostna prizadevanja ter nagradujemo njihove družbeno odgovorne poslovne prakse. Odziv na našo pobudo je vsako leto boljši in priča o tem, da je natečaj za podjetja neprecenljiva izkušnja, ki navdihuje in utrjuje njihovo nadaljnjo pot k trajnostnemu razvoju in boljši prihodnosti za vse,« je o natečaju povedala **Vanja Hrovat, predsednica uprave Generali d. d.**

NAGRADE ZA NAJBOLJŠE, DRAGOCENE IZKUŠNJE ZA VSE

Podjetja svoje primere trajnostnih praks in poslovnih modelov lahko prijavijo v dveh kategorijah: pozitiven vpliv na okolje in pozitiven vpliv na zaposlene, družbo in skupnost. Zmagovalec posamezne kategorije bo prejel finančno nagrado v višini 10.000 EUR, drugo uvrščeni pa paket poslovnih zavarovanj v vrednosti 2.500 EUR.

O zmagovalcih in prejemnikih nagrad bo odločila **slovenska strokovna žirija**, medtem ko bo **mednarodna žirija Skupine Generali** izmed sodelujočih izbrala eno podjetje, ki bo na zaključnem dogodku v Bruslju kot eden izmed desetih evropskih junakov trajnosti dobilo priložnost predstaviti se širši evropski poslovni javnosti.

Z ROKO V ROKI ZA LEPŠI JUTRI

Dosedanji zmagovalci izkušnje z natečajem opisujejo kot izjemne. Vidijo ga kot edinstveno priložnost za predstavitev svojih trajnostnih rešitev širši skupnosti. Hvaležni so za vpogled v trajnostne prakse drugih in primerjavo z najboljšimi. Hkrati poudar-

jajo, da jim je natečaj omogočil dodatno prepoznavnost, dostop do strokovnjakov in novih poslovnih priložnosti, nagrade in priznanja pa jim pomenijo spodbudo za razvoj novih trajnostnih projektov.

»Vidimo, kaj se dogaja okoli nas, iz tedna v teden smo podvrženi stalnim spremembam, ne le okoljskim, tudi družbenim in ekonomskim. Temu primerno moramo prilagoditi naše poslovanje in se ob tem zavedati tudi dejstva, da vse tisto kar ustvarimo, vrnemo okolju v katerem delujemo. Sodelovanje v natečaju SME EnterPRIZE je dobrodošla izkušnja, s katero lahko podjetje izmeri svojo trajnostno usmerjenost na

nek zanimiv, poučen način in usmeri svoj pogled v prihodnost,« je o sodelovanju v Generalijevi pobudi povedal **Borut Fakin**, direktor podjetja Vinakoper, ki je v lanskem natečaju osvojilo prvo nagrado za pozitiven vpliv na okolje.

ZA VARNO PRIHODNOST PODJETIJ IN ZAPOSLENIH

Enega ključnih temeljev varnega in trajnostnega poslovanja podjetij sicer predstavljajo tudi zavarovanja. V hitro spreminjajočem se poslovnem okolju so podjetja vsakodnevno izpostavljena različnim tveganjem – od naravnih nesreč do finanč-

nih izzivov. Zato je ustrezna zavarovalna zaščita nujna, saj ne le varuje premoženje, temveč podjetjem omogoča tudi večjo stabilnost, odpornost ter spodbuja njihovo dolgoročno rast in razvoj.

Poslovna zavarovanja lahko podjetja pri zavarovalnici Generali prilagodijo svoji branži. Stranke se lahko odločijo za paketo zavarovanje, ki vključuje širok nabor zavarovanih nevarnosti ali za prilagojeno zavarovanje, ki vključuje točno tista kritja, ki jih stranke same izberejo in z njimi ohranijo vrednost premoženja v primeru nesreče. Prav tako pa podjetja v vse večji izkazujejo tudi skrb za zaposlene s **kolektivnimi zavarovanji**, s katerimi jim nudijo dodatno varnost v primeru bolezni, nezgod ali drugih življenjskih prelomnic.

»Zavarovanje je za podjetje izjemno pomembno – razumemo ga kot garancijo za prihodnost in kot odgovornost do vsega, kar podjetje ustvarja. Prav je, da to vrednost zaščitimo in zanjo ustrezno skrbimo. Pri tem se dobro zavedamo tudi pomembnosti kolektivnih zavarovanj. Zdravje je minljivo, a zavarovanja nam dajejo občutek varnosti in zavedanja, da nam bo v primeru težav vedno nekdo priskočil na pomoč. Zaposleni v Vinakoper to izjemno cenijo, zato verjamem, da bomo s tem nadaljevali tudi v bodoče,« je o pomenu zavarovanj za njihovo podjetje povedal Fakin.

Postanite junak trajnosti in se prijavite na natečaj SME EnterPRIZE

PRIJAVE ODPRTE OD 8. 4. 2025 DO 3. 6. 2025

Saša Gerčar je v Trstu našla novo ljubezen

NIKOLI NI PREPOZNO ZA URESNIČITEV MLADOSTNIH ŽELJA

Saša Gerčar je ženska, ki ljubi izzive. Dolgo je bila ustanovna direktorica ameriškega podjetja, ki mu je posvetila doberšen del svojega življenja. Ko pa je pred 12 leti doživela izgorelost, jo je čakala dolga in ovinkasta pot do okrevanja in novega življenja. Najprej je pustila staro službo, šla študirat grafično oblikovanje, ustvarila blagovno znamko Kura Fura in si pred dvema letoma z nakupom stanovanja v Trstu izpolnila mladostne sanje. V tem obmejnem mestu je zaživela s polnimi pljuči. Z veseljem vsak petek objavlja utrinke iz Trsta – od kulture, hrane, urveža, nepremičnin, trgovin, mode, prometa ... Prispevki so napisani z veliko dozo humorja in pozitivne naravnosti.

Saša Gerčar se je po izgorelosti dolgo pobirala, zdaj pa zelo uživa v ustvarjanju svoje Kure in Trstu.

»Skoraj dve desetletji sem za Američane vodila podjetje za osebno rast in mrežni marketing. Bila sem ustanovna direktorica, kar pomeni, da sem začnjala z ničle: najeti sem morala pisarne, najti sodelavce ... Svoje delo sem opravljala s strastjo in z veliko navdušenja. Čeprav smo bili s sodelavci krasna ekipa in sem tudi večkrat potovala v Ameriko, me je to pripeljalo do izgorelosti. Šele kasneje sem ugotovila, da se je to zgodilo, ker to delo ni bilo v skladu z mano in mojimi vrednotami. Delala sem v podjetju za osebno rast, vendar pa je bil glavni cilj zasledovanje bogastva, zunanje kazanje statusnih simbolov. Globoko v sebi sem vedela, da podpiram nekaj, kar ni v skladu z mano. Ob tem pa sem hotela biti perfektna mama, šefinja, žena. Ko se je moje telo 2010 začelo upirati, sem šla na bolniško in začela iskati pomoč tako pri uradni kot alternativni medicini,« pripoveduje Saša, ki je prehodila dolgo pot, da se je izvela iz tega pekla.

NOVO ŽIVLJENJE

Dve leti se je borila s samopriznanjem, da je nekaj »narobe« z njo. Odpadli so ji lasje, avgusta 2010 ji je čisto spodneslo tla pod nogami. Začelo se je z zobobolom, ki se je prenesel na vnetje dlesni. Antibiotiki so sprožili krvavo drisko, telo se ji je treslo, štrikrat je bila na urgenci. Bila je čisto izčrpana. Nehala je jesti in spati. »Šele alternativna medicina, v katero sprva nisem verjela, mi je pomagala. Začela sem poslušati, kaj me razjeda od znotraj. Končno sem ugotovila, da je to služba. Začela sem hoditi na Šmarno goro in razmišljati, kaj bi (še) rada počela v življenju. Naredila sem izpit za motor, si nabavila psa, šla na potepe v Italijo ... Nehala sem z »moram« in začela z »želim«. Vmes sem bila tri mesece v psihiatrični bolnišnici,« pripoveduje Saša, ki je kot del terapije začela tudi risati, se vpisala na tečaj slikanja k Zmagu Modicu, začela študirati grafično oblikovanje. In se potem ubadala, kdo bo gospo malo po 50 vzel v službo. Po diplomski iz vizualnih komunikacij je ugotovila, da je kar izziv najti službo, zato je bolje, da delo najde njo.

IN IZVALILA SE JE KURA

Najprej je naredila koledar Kuredar, v katerem je narisala kure meseca. Ljudje so ga odlično sprejeli, zato je naslednje leto spet dobila zagon za novega. Po treh kuredarjih še ni dobila službe in je prišla na idejo, da bi

VŠEČ JI JE VRVENJE ITALIJANSKEGA OBMORSKEGA MESTA.

se lahko preživljala s tem. Med letom pa počela še kaj drugega. Zato je začela delati še (kurje) broške za naške. Sašine kure imajo na družabnih omrežjih veliko občudovalcev in ljudje z veseljem naročajo mojstrsko oblikovane, lično izdelane in duhovite izdelke. Saša pa si je sklenila izpolniti še druge želje.

TRST, NOVA LJUBEZEN

»Od nekdanj sem se rada učila jezikov. Pred dvajsetimi leti sem šla na tečaj italijanščine in se naučila v tem jeziku naročiti, kavo, pico in sladoled. Potem pa sem si želela še malo daljšega bivanja v tej krasni deželi, da bi v italijanščini tudi zares spregovorila. Prijavila sem se na bolonjsko univerzo, na študij fashion managementa v Riminiju, kjer pa je bil na mojo žalost pouk v angleščini, zato sem morala najti še nekaj drugega. Vedela sem, da se bom jezika naučila le, če bom ves čas med ljudmi in govorila italijansko. Iskala sem delo po celi severni Italiji, želela sem si delati v bifeju. Prošnjo sem objavila na FB, poslala več kot sto prošnji, vendar nisem dobila odgovora. Razen od enega zelo prijaznega gospoda iz grafičnega studia v Trstu, ki me je povabil, naj se ob priliki oglašim. Rečeno – storjeno. Dobila sva se, nato sem za pet mesecev najela stano-

ANDREJA
COMINO

vanje, delala in uživala. Ko sem se vrnila, sem možu začela prigovarjati, naj prodava hišo v Ljubljani in si kupiva stanovanje v Trstu. Sprva se mu je ideja zdela nora, nato pa me je čedalje bolj podpiral in poslušal. Začela sva iskati, in ker v Trstu stanovanja niso tako draga kot v slovenski prestolnici, nama je uspelo za normalen denar kupiti obnovljeno in urejeno garsonjero z balkonom, pa še hiše nama ni bilo treba prodati,« razlaga Saša, ki v tem obmorskem mestu zelo uživa.

LOKALI, KULTURA, UMETNOST, HRANA ...

»V teh dveh letih in pol, odkar imava stanovanje, sem mesto dodobra raziskala. Ko sem sama hodila naokoli, sem videla, kako uživam pri tem in začela o tem pisati. Zdaj že dve leti vsak petek napišem nekaj o Trstu. To je postalo moja rutina, ki je ljudem zelo všeč. Veliko se mi oglašajo, tudi s prošnjo, da jim najdem kakšno nepremičnino, četudi se s tem ne ukvarjam. Rada pišem o modi, kulturi, hrani, razstavah, trgovinah, prometu, kulturi pitja kave, knjigah, skratka o vsem, kar mi pade na pamet. Pri Trstu mi je všeč, da je multikulturno mesto, v katerem sobivajo različne narodnosti. Četudi nisem plavalka, grem rada na obalo in uživam v občutku širine in vrvenja okoli mene. Skratka, zelo mi je lepo in želim si, da bi še trajalo. Obenem pa nisem pozabila niti Ljubljane. Vsak teden se vračam na tečaje solo salse. In potem spet komaj čakam pot nazaj v Trst,« sklene.

Teo Collori z multikulturno glasbeno zasedbo

Piranski kitarist in avtor glasbe Teo Collori se tokrat predstavlja z glasbeno zasedbo, zbrano z vseh vetrov. Multikulturni sestav, poimenovan Music beyond ideology, ta teden svoje inštrumente brusi v Kosmačevi hiši v Portorožu, 29. maja pa bodo nastopili na župnijskem vrtu Georgios v Piranu.

EVA
BRANC

Kosmačeva hiša v Portorožu te dni kipi od glasbe, ki so jo ustvarili člani zasedbe Music beyond ideology. Glasbenike je zbral domačin, kitarist Teo Collori, skupino pa poleg nje sestavljajo še Wafir El Shaikheldin iz Sudana na udu, Michael Levit iz Ukrajine na kitari, Paola Bivona iz Italije kot vokal, Marco Cali iz Italije na tolkalih in Jošt Lampret na basu. Projekt, ki ga bodo poslušalci lahko 29. maja izkusili na piranskem župnijskem vrtu Georgios, financira Občina Piran.

Za Collorijem je izjemno uspešna lanskoltna turneja s skupino Teo Collori & Momento Cigano, predzgodba projekta Music beyond ideology pa sega še leto nazaj, ko so s fanti, s katerimi navdušujejo s svojim gypsy swingom, igrali v Mariboru, kjer so jih opazili avstrijski člani judovske skupnosti in povabili, naj pridejo igrati tudi zanje.

Zasedba je podpisala pogodbo za dva koncerta v Avstriji, a so se kmalu začeli intenzivnejši napadi Izraela na Gazo in glasbeniki so svoj nastop zavrnili oziroma organizatorju dogodka ponudili, da po koncu vojne pridejo igrati brezplačno. Žal jim pogoji iz podpisane pogodbe tega niso dopuščali in so morali zaradi odstopa plačati visoko kazen.

Kot pravi Collori, je vse skupaj izpadlo kot potrditev stereotipa o Judih, a usoda je hotela svoje in kmalu je srečal kitarista judovskih korenin, s katerim sta ustvarila pristno glasbeno prijateljstvo in ugotovil je, da stereotipov ne gre posploševati na vse člane skupnosti. Iz te izkušnje je vzniknila zamisel o multikulturnem bendu, da se, kot pravi Collori, povežejo in na mikronivoju premikajo stvari ter tako naredijo nekaj plemenitega. Zasedba Music beyond ideology se je tako v ponedeljek zbrala v Kosmačevi hiši, kjer iz svojih avtorskih pesmi ustvarjajo repertoar za petkov koncert.

Kot nam je še pred odhodom v umetniško rezidenco v Portorožu povedal kitarist Michael Levit iz Ukrajine, se snidenja s preostalimi glasbeniki že zelo veseli. Sam bo predlagal pet svojih komadov, nato se bodo skupaj odločili, katere bodo igrali na koncertih.

Petkov nastop namreč ne bo edini, saj bo zasedba že dan kasneje nastopila v Krepljah na Krasu, konec julija in začetek avgusta tudi

na Portugalskem in na festivalu Sedem sonc, sedem lun. Kot obljublajo, se bodo povezali z univerzalnim jezikom glasbe kot dokaz, da nas razlike ne ločujejo,

temveč bogatijo.

Gre za edinstveno sodelovanje vrhunskih glasbenikov iz različnih držav, kultur in tradicij. Projekt raziskuje, kako lahko glasba preseže ideološke razlike in ustvari prostor za dialog, skupnost in umetniško povezanost.

RESTAVRACIJA HOTEL
ZEPHYR
Plovanija – Buje – Hrvaška

Informacije in rezervacije na:
Telefon: 00385 52 725 228, 00385 91 619 80 60

Wai Thai
PONOVRNO ODPRT 2025

Doživite popolno harmonijo telesa in duha.

Vabljeni v Wai Thai Center v Hotelu Riviera.

Poiščite masažo zase:

T. 05 692 9500
wellness@lifeclass.net

Istrabenz Turizem d. o. o., Obala 33, 6320 Portorož

In memoriam Koyo Kouoh (1967–2025)

Ob smrti vizionarke, izjemne kustosinje, misleče voditeljice in drage prijateljice

Svet umetnosti je pretresla novica o nenadni smrti Koyo Kouoh, ene najvplivnejših osebnosti sodobne umetnosti, vizionarke in neomajne zagovornice kulturne pravičnosti. Umrta je 10. maja 2025 v zgodnjih urah, v starosti 58 let, tik pred zgodovinskim prevzemom funkcije umetniške direktorice Beneškega bienala vizualnih umetnosti 2026 - kot prva ženska Afričanka na tem položaju v več kot stoletni zgodovini te prestižne razstave.

Koyo Kouoh je skozi desetletja dela utelešala umetnost kot prostor političnega in osebnega preoblikovanja. V RAW Material Company v Dakarju je gradila institucijo, ki ni bila namenjena zgolj reprezentaciji umetnosti, ampak tako znanosti kot umetnosti. Človeštvu in njegovemu razumu! Kot direktorica in glavna kustosinja Zeitz MOCAA v Cape Townu je postavljala temelje za novo generacijo mislečih kulturnih delavk in delavcev. Etika skrbi, poguma in ljubeznive odgovornosti do umetnic in umetnikov je bilo gonilo njenega dela — in ravno ta redkost jo je delala edinstveno. Njena izjemna poklicna pot je bila zaznamovana s spodbujanjem povezav med afriškim kontinentom in preostalim svetom. Kurirala je prelomne mednarodne razstave, oblikovala zbirke sodobne umetnosti, organizirala ugledne mednarodne dogodke in bienala ter bila avtorica kakovostnih publikacij.

Koyo je leta 2016 v družbi s soprogom obiskala Koper in Piran. Takrat me je prvič opozorila, da bo zagotovo napočil čas, da se vrnem domov in nekaj naredim tudi za kulturni prostor, iz katerega izhajam. Vedela je, kako pomembno je deliti energijo tako z domom kot svetom. Teater življenja je živa umetnost in terja od telesa, da se udeleži ter aktivno soustvarja novo resničnost.

Koyo, ki sem jo ljubkovalno poimenovala »Admiral«, je bila institucionalna gradbenica - tako je sama sebe videla. Ni imela zadržkov in znala je prekiniti govornike, ki so v prostor druženja in dialoga vnašali cinizem, pritoževanje in slabo voljo. Preprosto jih je prekinila in povedala, da je treba obrniti stran, iti dalje po poti ustvarjalnosti. Koyo je verjela v kozmični red in v duhovno moč, ki izhaja iz suverene države, neomajne in nepopustljive do manipulacije, maščevanja iz gole čustvene ranjenosti. Jok je bil opcija, nasmeh in pozitivna naravnost pa zakonska obveza.

Njena moč je segala v vrh svetovne politike, poznala je ključne premierke in premiere ter tiste ljudi iz ozadja, ki vplivajo na politične odločevalce. Bila je vključena v najvišje komisije po vsem svetu. Tako zelo neustrašna je bila njena osebnost, da je preprosto predstavljala na novo utelešeno ustanovo umetnosti: Človeka. Povzpela se je s svojim delom, predanostjo, zagnanostjo

in ljubeznijo.

V zadnjih dneh so tisoči ljudi z vsega sveta delili sporočila žalovanja in sočutja ob smrti ene najmočnejših in najvplivnejših žensk našega časa – cesar niso prepoznali le umetniški krogi, temveč že pred leti tudi svet zunaj umetnosti, kot sta zapisala Le Monde pred časom in The New York Times večkrat v zadnjih letih.

Njena zadnja razstava How we see us (Kako se vidimo), ki je bila sprva predstavljena v muzeju Zeitz Mocaa v Cape Townu, je hitro prerasla lokalni okvir in postala mednarodni referenčni projekt sodobne umetnosti. Po izjemnem odmevu v Južni Afriki je bila razstava predstavljena tudi v Kunstmuseumu v Baslu in je trenutno na ogled v uglednem centru Bozar v Bruslju. To prelomno zgodovinsko skupinsko razstavo, ki bo zaznamovala tudi muzeografijo in kuratorske prakse prihodnjih generacij strokovnjakov, je odločno zaključila z obdobjem sklicevanja na zgodovinske travme dekolonialističnih gibanj, klicala po prekinitvi izkoriščanja polpretekle zgodovine, kar nam potihem nažira življenje in ne dopušča, da bi spregledali prihodnost. Prekinitev takega načina, ki hrani gnile odnose, iz katerih se rojevajo bolezni in zloba, je odslavljalna na vsakem javnem srečanju. Opozorila je, da je temu treba izreči kategoričen ne! Ne, ker je čas, da se pokaže, da je svet lahko boljši.

Njena nominacija za direktorico Beneškega bienala je bila tudi zato ena najsvetlejših epizod zadnjih desetletij tega svetovnega umetniškega salona. Številni smo bili celo prepričani, da bi to utegnil biti »tisti« bienale, točka preobrata, ki naj bi zaznamovala pot do naslednjega stoletja. Ta smer je že nakazovala silni potencial za preporod sveta umetniške skupnosti, ki je v njej prepoznala mediatorja za predajo sporočila v svet: kultura in umetnost nista podaljšana roka politike ali dnevna soba za reševanje socialnih, zgodovinskih in političnih domačih nalog, ki jih politika sama nima poguma reševati. Prostor umetnosti je prostor, kjer se ustvarjajo gonilne sile – ne pa prostor, kjer se sklepajo polpolitični kompromisi, ki vodijo v trhlo in izpraznjeno uradniško okupacijo prostora ustvarjalnosti »samooklicanih avtoritet«, ki si sami pripisujejo moralno, strokovno ali izvršno legitimnost. Dogovorjeni sva bili, da bo kmalu spet prišla k nam, v Slovenijo ter o tem spregovorila tudi naši javnosti. Rojena je bila 25. decembra, zato bo prihodnji Božič v srcih mnogih prvi dies natalis brez nje.

Zapuščina Koyo Kouoh ni zgolj zbirka razstav, besedil in institucij – temveč živ duh odprtosti, mednarodne solidarnosti in neomajne vere v silovitost umetnosti, ki seže dlje od meja identitet, držav in namišljene zemeljske moči.

Zbogom, moja najdražja, Admiral Koyo.

Mara Ambrožič Verderber

Daljša različica je bila objavljena v Sobotni prilogi dne 17. 5. 2025

Valter Dragan prisega na Piran

Piran, mesto, ki je zrastle na zrnju soli, ima kopico znamenitosti: stolno cerkev sv. Jurija, minoritski samostan, obzidje, mestno galerijo, pomorski muzej, akvarij, muzej podvodnih aktivnosti, Tartinijevo hišo, palače ... V njem je živel kopica ustvarjalnih in izstopajočih ljudi, ki se je vpisala v zgodovino. Eden najbolj prepoznavnih piranskih obrazov pa je igralec SNG Drame Ljubljana Valter Dragan, dober poznavalec svojega rodne mesta, ki mu je pred leti posvetil celo celovečerni film *Piran Underground*. Valter je prava enciklopedija zanimivosti in pestrega (družabnega) življenja v tem primorskem biseru, v katerem je rojen in se vanj rad vrača, kadar le utegne.

MESTO NJEGOVE MLADOSTI
SO ZASEDLI TURISTI

Valter Dragan pozna vsak kotic v njemu ljubem Piranu.

V svoje rodno mesto se rad vrača z izvoljenko Ano.

Igralec nestrpno čaka konec dolge in zahtevne sezone v osrednjem slovenskem gledališču, kjer nastopa v kopici vlog, poleg tega pa z veseljem svoj glas in stas posodi tudi junakom v nanizankah in filmih. Še posebej radi ga gledajo v nadaljevalki *Skrito v raju*. Ko bo padel zastor po zadnji predstavi, pa bo sedel v avto in odhitel v mesto svoje mladosti, na katerega ima nepozabne spomine.

NOSTALGIJA PO ČASIH, KO JE BILO TURISTOV LE ZA VZOREC

»Piran je zame najlepše mesto na svetu. Ne le zato, ker sem tukaj rojen, temveč ker sem od malega odkrival vse njegove koticke. V Piranu sem rojen, tu sem obiskoval osnovno šolo in gimnazijo, mesto pa je bilo v moji mladosti čisto drugačno. Takrat je imelo tri hotele in sedem tisoč prebivalcev, zdaj pa jih je med osemsto do tisoč. Mnoge hiše in stanovanja so spremenili v turistične kapacitete za Booking in Airbnb, kar je mestu prineslo nekaj denarja, a mu odvzelo precej šarma. Ko sem bil majhen, je v Piran prihajalo le nekaj »vikendašev«, bolje stoječih Ljubljančanov in Mariborčanov. Ko sem očetu, ki je bil iz delavske družine, govoril, da si želim na počitnice, mi je odvrnil, da kopica otrok drugod po Sloveniji joka, ker si tako želi na morje, mi pa ga imamo ves čas na razpolago in ga

nisem nikoli več spraševal, temveč sem z vrstniki užival, kar nam je ponujalo. Piran je bil takrat za nas, otroke eno samo veliko igrišče. Dodobra smo izkoristili morje za surfanje, plavanje, jadrnanje z barkami, kar imam še vedno rad. Oba starša sta sprva delala v turizmu, tako kot starši mojih vrstnikov, otroci pa smo bili po cele mesece zunaj. Brezskrbno smo se igrali po vsem mestu, naokoli tekali bosi ali v natikačih ... Počitniških kapacitet je bilo malo, turistov še manj, pa je mesto živelo v čisto drugačnem vrvežu kot zdaj,« se spominja Valter, ki je v Piranu obiskoval glasbeno šolo, igral je vsa trobila in bil član Mladinskega pihalnega orkestra Piran. Le redki pa vedo, da je tudi malo boksal. »To pa zato, ker je bil boks poleg nogometa, ki me ni zanimal, edina stvar, ki si jo takrat lahko treniral. Ko sem prejel nekaj udarcev, sem se poslovil od boksa. Glasba je še zdaj moja ljubezen. Leta v glasbeni šoli pa so mi pustila ravno dovolj pečata, da mi je prišel prav kasneje pri gledaliških predstavah. Igral sem trobento, pozavno, tubo,« se spominja igralec, ki bo letos praznoval šestdeseti rojstni dan.

NEPOZABNI UMETNIŠKI ZAČETKI

V Piranu je nesluteč, da bo nekoč odličen igralec, naredil prve umetniške korake. Sošolka Katja Pegan ga je, ker ni imel treme,

že v osnovni šoli povabila k deklamiranju na šolskih prireditvah, kjer si je mimogrede in z malo truda prislužil petico iz slovenščine. Tik pred koncem gimnazije pa ga je prijavila še na sprejemne izpite na AGRFT, čeprav je sprva nameraval študirati novinarstvo. Z izpiti je zlahka opravil, potem pa se je začelo novo poglavje v njegovem življenju, selitev v Ljubljano in študijska leta, po diplomi pa novo poglavje v Mariboru in tamkajšnjem gledališču ter po dobrih dveh letih vrnitev v Ljubljano, kjer je z leti z veliko trdega dela zgradil imenitno kariero v gledališču, na televiziji in v filmih. Ves ta čas pa si je na morje hodil polnit baterije, kajti v Piranu ima še vedno stanovanje. Pronicljivemu opazovalcu pa ni ušlo, kako se je z leti spreminjalo njegovo mesto. Med drugim so odprli tudi kopico lokalov. Valter in prijatelji so enkrat malo za šalo, malo zares, računali, da si, če greš od avtobusne postaje do punte in popiješ le deciliter vina, zares pijan. Skoraj nemogoče pa je priti do Rokovega in Tartinijevega trga. »Rad imam nazdravljanje in druženje s prijatelji, pa tudi samoto, ko se usedem v mir ali pa se umaknem v senco stanovanja, zato poleti niti pomislim ne, da bi šel v kakšno restavracijo, saj je v vseh neznosna gneča. Lepo se spet začne konec avgusta in septembra, ko ne bo več turistov. Žal sploh ni več kotic, ki bi bil namenjen le domači-

ANDREJA
COMINO

nom. Navadil sem se odmisli turisti, pa gre,« pove igralec, ki je skupaj z ekipo svojemu mestu posvetil tudi film Piran Underground.

DRAGOCENI FILMSKI SPOMINI

Snemati so ga začeli leta 2016. Delali so večinoma ob vikendih in se sproti prilagajali obveznostim sodelujočih, vremenu in financam. Ekipo ustvarjalcev je skoraj v celoti sama financirala film. Dogajanje filma je postavljeno v zimski čas, ko so protagonisti najbolj obiskane slovenske turistične občine zgolj domačini, prebivalci Pirana. Film je sprehod po nenavadni galeriji sreče, žalosti, lepote, kriminala, ljubezni, osamljenosti, idealizma in mestoma nepopravljivega

optimizma. Poleg Dragana so sodelovali še Iztok Aberšek, Ubald Trnkoczy, Dejan Došlo, Aleš Čadež, Sašo Fajon, Lana Deu Angel in Matjaž Briški. V filmu Boris Cavazza pripoveduje o času, ko je obiskoval pomorsko šolo. Nekdanji župan Peter Bossman je v angleščini predstavil svojo zgodbo ... V filmu se dokumentarni posnetki prepletajo s podobami sedanosti, ki jo v filmu opisujejo Pirančani. »To je moja izpoved. Zadnja tretjina je bolj ali manj čisti nadrealizem. Artizem. Ni me zanimalo ugajati publiki, to ni za mase. To je moj prispevek mestu, ki ga ljubim, v katerem sem bil rojen,« sklene. Igralec, ki je mesto že na začetku nune razmerja razkazal tudi svoji novi ljubezni, arhitektki in režiserki Ani Gruden.

www.pinja.si

2TDK

Sedem kilometrov tira že položenega

Na trasi drugega tira med Divačo in Koprrom je položenih pet kilometrov tira na togi podlagi in dva kilometra klasičnega tira na gredi.

€

Prav v teh dneh so zaključili tir na togi podlagi v predoru Mlinarji (T7), pred tem pa je bil uspešno položen tudi v predoru Škofije (T8). Gradnja drugega tira tako dobiva vse bolj otipljivo podobo, saj nov mejnik na trasi pomeni korak bližje sodobni železniški progi.

Dolžina trase drugega tira znaša 27 kilometrov, od tega bo kar 23 kilometrov opremljenih s tirom na togi podlagi. Klasični tir na gredi bo izveden na odprtem delu trase, skupaj z izvlečnim tirom ga je trenutno položena dva kilometra.

Tir na togi podlagi je sodobna oblika proge, ki jo uspešno uporabljajo po vsem svetu, največkrat se vgrajuje v predorih in na viaduktih. Takšen tir mora biti izveden do milimetra natančno, zato velja za tehnično zahtevnega, vgradnja zahteva visoko usposobljene izvajalce, natančno načrtovanje ter stalen nadzor kakovosti. Predvsem v fazi obratovanja pa tak tir omogoča nižje stroške vzdrževanja, ker niso potrebne daljše zapore prog za vzdrževanje.

Na določenih odsekih proge drugega tira je bil pod tirom na togi podlagi vgrajen tudi sistem za blaženje hrupa in vibracij. Družba 2TDK si namreč želi, da bi nova železniška infrastruktura čim manj vplivala na kakovost življenja ljudi, ki živijo v bližini nove proge. Sistem, ki bo omilil vibracije vlakov, se je vgradil pod naseljema Plavje in Dekani, enaka rešitev pa je predvidena pod naseljem Lokev.

Z vsakim novim metrom tira se približujemo cilju – sodobni železniški povezavi med notranjostjo države in koprskim pristaniščem, ki bo hitrejša, varnejša in prijaznejša do okolja.

VPIS GLEDALIŠKEGA ABONMAJA
ISCRIZIONE DELL'ABBONAMENTO TEATRALE

sezona/stagione **2025/2026**

od/dal **30. 5. 2025** do/fino al **30. 9. 2025**

www.avditorij.si

Vsi dogodki na enem mestu.

Obišči www.obalaplus.si/dogodki

Najboljša preventiva je zaščita pred soncem

NATAŠA
FAJON

Kožni melanom je vrsta kožnega raka, ki nastane iz pigmentnih celic in je najbolj agresivna oblika kožnega raka. V Sloveniji je melanom šesti najpogostejši rak, za katerim zboli približno 1400 ljudi na leto, približno 130 pa jih umre. Najpomembnejša v boju proti melanomu sta ustrezna zaščita pred soncem in zgodnje odkrivanje raka.

OSVEŠČANJE O POMENU PREVENTIVE

Po besedah Janje Ocvirk, strokovne direktorice onkološkega inštituta, je najpomembnejši dejavnik tveganja za nastanek melanoma izpostavljenost UV-žarkom, tako na soncu kot tudi v solarijih. Ljudje z izrazito svetlo poltjo zbolevajo veliko pogosteje, tveganje za raka pa se poveča tudi s starostjo, saj so starejši dlje časa izpostavljeni UV-žarkom. Nekaj melanoma je tudi dednega. Ker je tudi v boju proti melanomu najpomembnejša preventiva, dr. Ocvirk vsem svetuje, da se izogibajo neposrednemu sončenju med 10. in 16. uro ter se pred soncem zaščitijo z oblačili, pokrivali, sončnimi očali in sredstvi za zaščito pred soncem. Sončne opekline namreč do štirikrat povečajo možnost za nastanek kožnega melanoma.

»Tako kot pri vseh drugih oblikah raka je tudi pri kožnem melanomu izjemnega pomena zgodnje odkrivanje sumljivih kožnih sprememb, kar lahko pomeni bistveno boljšo prognozo, daljše preživetje ter seveda krajše in za bolnika mnogo manj zahtevno zdravljenje,« so poudarili v društvu bolnikov z melanomom.

TVEGANJE ZA NASTANEK KOŽNEGA RAKA JE VEČJE PRI LJUDEH, KI:

so bili v otroštvu veliko izpostavljeni soncu, so imeli sončne opekline z mehurji, je imel/ima kdo od družinskih članov kožni rak ali imajo večje število pigmentnih znamenj.

Kožni rak ne izbira – lahko se pojavi pri moških in ženskah v kateremkoli obdobju življenja. Je pa bolj pogost pri osebah, starejših od 40 let.

Poleg izogibanja sončnim žarkom je pomembno, da vsaj enkrat na mesec pregledamo svojo kožo in v kolikor opazimo spreminjanje znamenja ali nastanek novega, to takoj pokažemo dermatologu.

KAKO OPAZOVATI SPREMEMBE NA KOŽI

Pri kožnem raku je predvsem pomembno zgodnje odkrivanje, sploh v primeru maligne-

ga melanoma, ki so mu včasih rekli tudi črni rak.

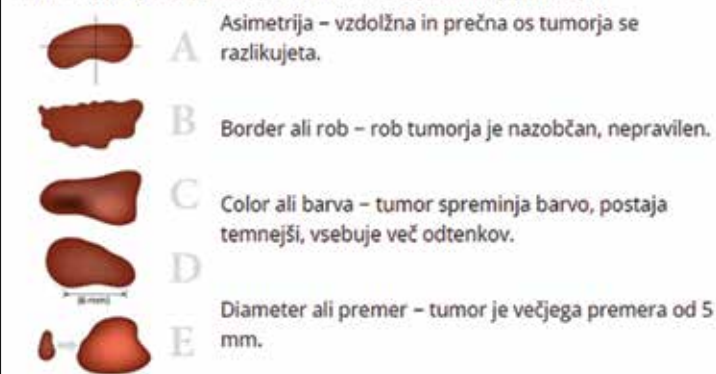
Po besedah strokovnjakov je to najnevarnejša vrsta kožnega raka, ki je pigmentiran, kar pomeni, da je običajno črne barve oziroma jo vsebuje. Zato je treba biti pozoren na spremembo na koži, ki je videti kot znamenje in raste ter postane večja od šest milimetrov. Če se veča in spreminja barvo v črno, je nujno ukrepati.

Druge vrste rakov, ki jih je precej več kakor melanoma, pa prepoznamo po rožnatordečastih spremembah na koži, ki se bodisi luščijo bodisi se pojavi ranica, ki se ne zaceli. Ta lahko malce skeli, srbi, se lušči. Te ranice so ponavadi na soncu izpostavljenih delih telesa, medtem ko črni rak ni samo na teh delih, ampak je velikokrat, na primer pri ženskah, na spodnjih okončinah, pri moških pa kjerkoli, pojasnjujejo strokovnjaki.

Kako prepoznamo kožni melanom?

Prvi znaki melanoma so običajno sprememba velikosti, oblike ali barve kožnega znamenja. Sumljiva znamenja so tista, ki so nesimetrična in nepravilne oblike, z nepravilnimi, zabrisanimi robovi, neenakomerno obarvana ali večbarvna, večja od 6 mm in nad nivojem kože.

Kljub temu da se simptomi kožnega melanoma lahko med bolniki razlikujejo, so merila ABCDE za prepoznavo kožnega melanoma preprosti in lahko zapomljiv pripomoček prepoznave tega kožnega tumorja:

Evolucija ali spreminjanje – tumor raste v višino ali širino.

PREMOŽENJSKO
ZAVAROVANJE DOM

ZAV-SAVA.SI

Z roko v roki ustvarjamo dom.

POSKRBI
ZA JUTRI,
SKLENI
DANES!

Izberite najbolj priročno **premoženjsko zavarovanje doma**, saj je vaš dom več kot le nepremičnina. Oblikujte ga po svoje in zavarujte tisto, kar vam pomeni največ. Tako se boste tudi v najtežjih trenutkih lahko zanesli na nas.

✓ CELOVITA ZAŠČITA VAŠEGA DOMA, OPREME IN OKOLICE

✓ VEČ KOT 50 KRITIJ ZA NAJRAZLIČNEJŠE ŠKODNE PRIMERE

✓ MOŽNOST INDIVIDUALNEGA PRILAGAJANJA

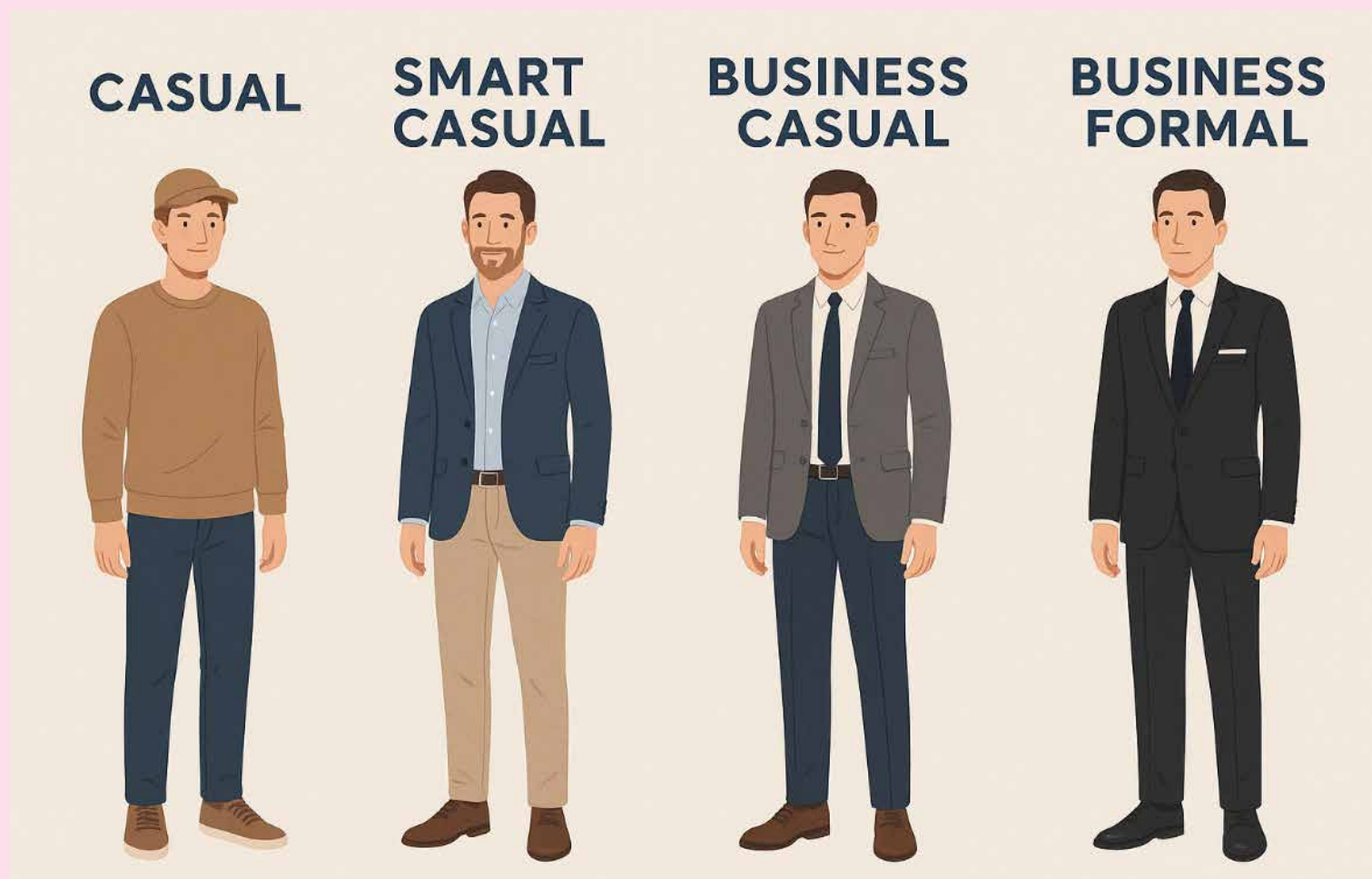
NIKOLI SAMI

SAVA
ZAVAROVALNICA

Poznate osnovna pravila oblačenja za moške?

Casual, smart casual, business formal ... Ali veste, kaj te oznake dejansko pomenijo? Kako se torej obleči, da boste vedno videti primerno in samozavestno?

Moška moda je pogosto zaznamovana z jasnimi pravili, še posebej ko gre za tako imenovani "dress code" oziroma pravila oblačenja. Čeprav se moški slog oblačenja zdi marsikomu preprost – navsezadnje moškim ni treba izbirati med krili in hlačami, petami ali balerinkami – je pravzaprav poln natančnih pravil, ki jih velja poznati, če želimo delovati samozavestno, urejeno in priložnosti primerno.

Za izrazi, kot so casual, smart casual, business formal ali black tie, se skrivajo natančne

smernice, ki jih velja upoštevati. Pravilno razumevanje teh usmeritev namreč ni zgolj stvar estetike, temveč tudi bontona in osnovnega občutka za vsebino dogodka oziroma priložnosti.

CASUAL – SPROŠČEN VSAKDANJI SLOG

Začnimo pri osnovi "casual". To je najbolj sproščen slog in omogoča največ svobode pri izbiri oblačil. Primeren je za prosti čas, sproščena druženja ali neformalne opravke. Čeprav gre za dokaj preprost način oblačenja, to še ne pomeni, da si lahko privoščimo malomarnost. Tudi pri "casual" slogu naj bodo oblačila čista, dobro prilegajoča se in estetsko usklajena. Pri casual slogu lahko oblečete T-majice (enobarvne ali z minimalističnimi vzorci), polo majice, kavbojke, superge ali mokasine.

SMART CASUAL – SPROŠČENA ELEGANCA

Nekoliko bolj dodelan, a še vedno udoben slog predstavlja "smart casual". To je mešanica elegance in sproščenosti, pogosto izbrana v ustvarjalnih pisarnah ali za večerne izhode, kjer želimo delovati urejeno, a ne pretirano formalno. Klasična srajca, suknjič, chinos hlače ali temne kavbojke so del tega videza, pri čemer je ključ v prefinjenosti preprostosti. Gre za slog, ki dopušča individualnost, vendar zahteva estetsko zadržanost in občutek za kombinacije. Pomembno je, da najdete ravnotežje med elegantnim in sproščenim. Smart casual je suverena izbira, kadar niste prepričani, kaj obleči.

BUSINESS CASUAL – PISARNIŠKA KLASIKA

Ko preidemo v poslovno okolje, pogosto srečamo izraz "business casual". Gre za slog, ki se še vedno nagiba k urejenosti, a ne zahteva popolne formalnosti. Obleka ni nujna, kravata po izbiri, srajca in elegantne hlače pa skoraj obvezni del. Usnjeni čevlji, brezhibno zlikana oblačila in urejen videz sporočajo profesionalnost brez togosti. To je idealen slog za dnevna srečanja, delo v pisarni in predstavitev, kjer želimo pokazati, da jemljemo svojo vlogo resno, a nismo pretirano formalni.

BUSINESS FORMAL – POSLOVNA ELEGANCA

Ko pa priložnost zahteva resnejši pristop, se pojavi "business formal". Ta stopnja oblačenja pomeni popolno poslovno eleganco. Temna obleka, svetla srajca, kravata in usnjeni čevlji so standard. Tukaj ni prostora za improvizacijo – vsak kos oblačila mora biti izbran z mislijo na profesionalni vtis. Takšen slog je obvezen na

pomembnejših poslovnih sestankih, uradnih predstavitvah ali v podjetjih z jasno opredeljenim korporativnim bontonom. Tudi dodatki, kot so ura, pas ali manšetni gumbi, morajo biti skrbno usklajeni in kakovostni.

COCKTAIL ATTIRE – POLFORMALEN VEČERNI SLOG

Posebno mesto med pravili oblačenja zavzema "cocktail attire". Ta stil oblačenja je namenjen večernim dogodkom, svečanim zabavam in priložnostim, kjer želimo izžarevati prefinjeno eleganco. Obleka je tukaj pogosto nekoliko

ANDREJA
ČMAJ FAKIN

bolj modno krojena, izbira barv pa je lahko nekoliko drznejša, a še vedno zadržana. Suknjič in srajca ostajata osnova, kravata ali metuljček pa je lahko izpuščen, odvisno od tona dogodka. Ta slog ponuja nekaj več prostora za osebni izraz, vendar mora ostati v mejah sofisticiranosti.

BLACK TIE – VISOKA FORMALNOST

Najbolj formalen in strog je "black tie", kar pomeni, da je pričakovan smoking. To vključuje črn ali temno moder smoking, belo srajco, črn metuljček in ustrezne lakkaste čevlje. Gre za slog, ki se uporablja izključno ob posebnih priložnostih, kot so gala večerje, podelitve, poroke ali uradni državni dogodki. Tukaj ni prostora za osebne interpretacije – pravila so jasna in jih je treba spoštovati. Vsak odmik od klasične forme se lahko razume kot nepoznavanje družbenih norm.

Sicer pa razumevanje dresskoda ni le vprašanje mode, temveč tudi spoštovanja do gostitelja, organizatorja ali poslovnega partnerja. Primerna izbira oblačil kaže samozavest, profesionalnost in občutek za situacijo.

Če niste prepričani, kako se obleči, je bolje izbrati nekoliko bolj formalen slog kot tvegati neprimernost. Moški, ki razume kode oblačenja, izraža zrelost, samozavest in občutek za kulturo, kar so lastnosti, ki jih opazi vsakdo.

In še za konec. Tudi barva nogavic ne sme biti prepuščena naključju. Osnovno pravilo je temne nogavice na temne hlače in svetle na svetle hlače. Dolžina nogavic pa naj bo takšna, da med hlačnicami in čevlji ni vidne kože, kar zagotavlja eleganten videz in izkazuje skrb za vsak detalj v oblačenju.

ELEKTROCENTER

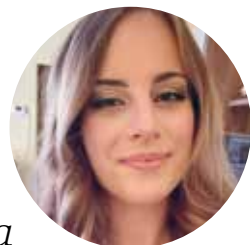
Vabljeni v specializirano trgovino z elektrotehničnim materialom • Z načinom samopostrežbe za vaš hitrejši nakup

Salon svetil in največja ponudba elektromateriala
Vanganeljska c. 6, Koper • www.elektro-center.si
Tel.: 05/ 612 1500 • GSM: 041 283 385

PREVERJAMO URBANE MITE

Kosmato ali gladko?

Britje – za nekatere vsakodnevna rutina, za druge občasna nadloga, za tretje pa skoraj prava mala znanstvena ekspedicija pred ogledalom.

MANCA
HRIBOVŠEK

Predvsem začnemo o njem pogosto razmišljati pred vročimi meseci leta, ko dolge hlače zamenjajo kratke obleke in z dna omar potegnemo kopalko. V zahodnih kulturah je britje pogosto povezano z nego in estetiko — moški si brijejo brado, ženske pa odstranjujejo dlake z nog, pazduh in drugih delov telesa. Pogosto britje povezujemo z dobro osebno higieno, predstavlja pa tudi močan modni trend.

V nekaterih azijskih kulturah, na primer na Japonskem, je bila do nedavnega brada celo manj zaželená, saj naj bi pomenila slabo urejenost ali celo "divjost". Zato so se moški pogosto odločali za gladko obrito polt, ki simbolizira disciplino.

V islamskih kulturah je britje pomemben del verskih praks — moški pogosto puščajo brado kot izraz vere, medtem ko je britje določenih delov telesa priporočljivo, ker izkazuje čistost. Tudi nekatere ženske se britju posvečajo v okviru osebne nege, a po svojih običajih.

V nekaterih afriških kulturah so nekateri plemenski običaji povezani z britjem kot del prehoda v odraslost ali kot način izražanja identitete. Običajno gre za zelo ritualizirane postopke, ki imajo globlji pomen kot le odstranjevanje dlak.

Če se obriješ, bodo dlake rasle hitreje in bodo močnejše ter temnejše. Ni res. Na barvo, debelino in rast telesnih dlak vplivajo genetika in hormoni, ne pa britje. Britvica odreže dlake na površini kože, kar lahko povzroči, da se odrezane dlake ob rasti zdijo debelejšje in temnejše. Hitrost rasti dlak se prav tako lahko razlikuje. Na primer, dlačice v pazduhah rastejo približno 50 odstotkov hitreje kot dlačice na nogah.

Uporaba pene za britje ni vedno nujna. Delno drži. Suho britje ali pa samo z vodo in milom poveča tveganje za ureznine, razdraženost, rdečico in vraščene dlake. Geli ali pene za britje ohranjajo vlago in pomagajo zaščititi kožo pred draženjem. Zato je dobro vedeti, kako izbrati najboljšo kremo ali gel za britje, ki neguje kožo in ji daje prijeten vonj.

Britje povzroča vraščanje dlak. Res je. Britje lahko prispeva k vraščanju dlak, še posebej pri kodrastih dlakah ali britju preblizu kože. A enako ali večje tveganje predstavlja tudi voskanje in puljenje. Tukaj je nekaj nasvetov, kako preprečiti vraščene dlake: pred britjem je nujen piling kože, pomembna je ustrezna navlaženost kože, briti se je priporočljivo z ostro britvico v smeri rasti dlak (ne sme se premočno pritiskati), ne briti predolgo na istem mestu, uporaba gela ali pene za britje zmanjša trenje in draženje kože, po britju je priporočljivo uporabiti pomirjevalno kremo.

Moške in ženske britvice so enake. Ni res. Moške in ženske britvice se razlikujejo predvsem v obliki, številu rezil

in dodatkih, ki so prilagojeni različnim delom telesa. Ženske britvice imajo pogosto več rezil in vlažilne trakove za občutljivo kožo na nogah in pazduhah, moške pa so oblikovane za natančno britje obraza. V praksi lahko moški uporabljajo ženske britvice in obratno, če jim bolj ustreza. Pomembno je predvsem, da britvica dobro reže in ne draži kože.

Britje vsak dan poškoduje kožo. Ne drži. Če se britje opravi pravilno (kot sem opisala že zgoraj), ne poškoduje kože. Nasprotno — pomaga pri pilingu odmrlih celic. Težave se pojavijo ob neustrezni tehniki.

Ne glede na to, ali si zvest/a britvici, električnemu brivniku ali pa se britju izogneš na široko — pomembno je, da poznaš dejstva in poslušaj svojo kožo. In čeprav ima vsak svoj stil in pristop — z brado ali brez, gladka koža ali naravni videz — je ena stvar skupna vsem: miti nam ne pomagajo. Zato jih je vredno postaviti pod vprašaj in jih zamenjati z dejstvi.

Vrt v juniju

SAŠO
MEJAK

Maju smo pomahali v slovo, vreme pa je bilo precej aprilsko, precej vlažnih dni, temperature v mejah normalne. Vreme nas je spodbudilo, da smo veliko rastlin že posadili, tako da v naših vrtovih že rastejo solate, bučke, paradižnik, jajčevci, paprike, kumarice, feferoni, blitva, korenje ... Še vedno lahko v specializiranih prodajalnah kupimo mnogo različnih sadik in lahko junija sadimo melone in lubenice, ki potrebujejo dobro pognojeno zemljišče, bolj toplo rastišče in precej vlage. Če smo bili zelo pridni na začetku maja, lahko junija že pobiramo paradižnik, kumarice, bučke, solate, redkvice paprike ... Opazovati moramo rast naših rastlin in razvoj plodov, da jim lahko pravočasno pomagamo z zaščito pred škodljivci in boleznimi ali pa z dodajanjem hranil. Če pa pride do večjih temperaturnih nihanj, poskrbimo, da jih oskrbimo z aminokisljinami, s katerimi povečamo fiziološke procese. Glede na vremenske razmere postavimo tudi namakalni sistem za sušno obdobje. Konec junija lahko pričnemo s setvijo jesenske in zimske zelenjave.

Zeliščni vrt je junija že precej bogat z novim prirastom. Kot se razvijajo rastline, tako raste tudi plevel, zato ga sproti odstranjujemo s poškodovanimi deli rastlin. Precej rastlin je že dozorelo, zato jih lahko nabiramo, vendar se je potrebno držati navodil. Nikoli ne nabiramo v dežju, ampak popoldan, ko temperature malo padejo. Nikoli ne pretiravamo z nabiranjem, ampak nabereemo le toliko, kolikor nam zadostuje. Nabiramo le zdrave rastlinske dele, sušimo pa v senčnem, zračnem prostoru. Primerna za nabiranje so mate-

rina dušica, menta, rman, vinska rutica, šentjanževka ...

Tudi **sadna drevesa** nas bogato obdarjajo. Še vedno lahko pobiramo bolj pozne sorte češenj, nektarine, breskve, marelice, vse sorte jagod. Tudi ribez in maline nas obdarjujejo s svojimi plodovi. Pozorno moramo opazovati rast vinske trte, da je ne napade bolezen. Če imamo zatravljeno, opravimo tudi košnjo.

V **okrasnih vrtovih** nas enoletnice, trajnice in grmovnice obdarjajo s svojim cvetjem. Če smo maja posadili enoletnice

po navodilih in jim dodali tudi precej hranil, nam že vračajo s svojo lepoto, tudi vrtnice so že v cvetju. Obrezati je potrebno grmovnice po cvetenju in odstraniti poškodovane in suhe dele rastlin. Če imate še kakšno prazno gredico ali kako prazno posodo, se lahko odpravite v **VRTNARIJO MOŠKON na PARECAGU**, kjer boste še vedno lahko kupili različne crassule, vinke, asteriscuse, aptenije, gavre gazanije, saj dobro prenašajo sušo in cvetijo pozno v jesen. V **VRTNARIJO MOŠKON na PARECAGU** lahko še vedno prinesete tudi korita, ki vam jih kakovostno zasadijo ali pripravijo obešanke za prelep okras na balkonu.

Travnate površine že kosimo, višino rezi je potrebno malo dvigniti, ker jo lahko sončni žarki prizadenejo in uničijo, če je pre nizka. Po potrebi lahko že dognojimo. Namakalni sistem prilagodimo vremenskim razmeram.

VELIKA IZBIRA OKRASNIH RASTLIN:
za balkone, vrtove, cvetlična korita...
ODPRTO VSAK DAN, RAZEN NEDELJE.

Parecag 31, gsm: 041 607 594

Lucija, Liminjanska c. 96, 6320 Portorož
Gsm: +386 41 618 541, Tel.: +386 5 677 87 77, + 386 5 674 62 30
E-pošta: kamp.fiesa@gmail.com

PRIMORSKI RECEPT

Češnjev štrudelj

Vsi, ki imamo doma vsaj eno češnjevo drevo, imamo že ta privilegij, da lahko okušamo in uživamo v sladkosti prvih letošnjih češenj. Sicer pa je junij čas, ko češnje na Primorskem dosežejo vrhunec zrelosti. Sladke, sočne in polne okusa so odlična izbira za pripravo enostavnih, domačih sladic. Med njimi ima posebno mesto klasični češnjev štrudelj, ki ga pogosto pripravljamo z domačim vlečenim testom in preprostimi sestavinami, ki jih imamo skoraj vedno pri roki.

V tem receptu bomo uporabili oljčno olje namesto masla, kar je značilno za primorski način priprave. Rezultat je nekoliko lažji štrudelj z izrazitim sadnim okusom, primeren tako za vsakodnevno sladico kot tudi za postrežbo ob posebnih priložnostih.

Sestavine za testo:

- 250 g moke
- 3 žlice oljčnega olja
- ščepec soli
- 1 dl tople vode

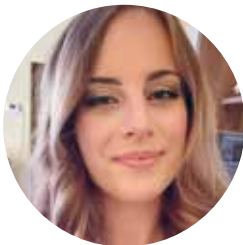
Sestavine za nadev:

- 400 g češenj
- 3 žlice rjavega sladkorja
- 50 g drobtin, popraženih na maslu ali olju
- cimet

Postopek:

Najprej pripravimo vlečeno testo. V večji skledi zmešamo moko s ščepcem soli in dodamo tri žlice oljčnega olja. Med mešanjem počasi prilivamo toplo vodo, dokler ne dobimo mehkega, gladkega testa. Gnetemo ga približno 10 minut, da postane prožno in elastično. Nato testo premažemo z oljčnim oljem, pokrijemo s čisto kuhinjsko krpo in pustimo počivati vsaj 30 minut pri sobni temperaturi. Ta čas počivanja je pomemben, saj se bo testo lažje raztegnilo, ne da bi se trgalo.

MANCA HRIBOVŠEK

debelejši, lahko odrežemo. Testo enakomerno posujemo s prepraženimi drobtinami, nato po vrhu razporedimo češnjev nadev. Pri tem pustimo nekaj centimetrov praznega roba, da bomo štrudelj lažje zavili. Pomagamo si s prtom in počasi zavijemo štrudelj, ki ga previdno prestavimo na pekač, obložen s papirjem za peko. Zavitek na vrhu rahlo premažemo z oljčnim oljem. Pečico ogrejemo na 180 °C in štrudelj pečemo približno 35 do 40 minut, oziroma dokler ni zlato rjav in hrustljav na površini. Ko je pečen, ga rahlo ohladimo, potresemo s sladkorjem v prahu in narežemo na rezine. Vaša bogato obložena češnjeva drevesa, štrudlje ali kakšne druge dobrote, pripravljene iz tega priljubljenega primorskega sadeža, mi lahko pošljete na manca.hribovsek@obalaplus.si.

GEODETSKE STORITVE d.o.o. PORTOROŽ

VBS d.o.o. Portorož
Obala 125, 6320 Portorož
tel.: 05/677-85-80
GSM: 031/637-176
e-mail: bogdan@vbs.si

	SESTAVIL Boris Kobilica	LOVEC NA RAKE	MESTO V AVSTRALIJ	ZNANA SOTESKA PRI BLEDU	ZNANO ZDRAVILIŠČE MED CELEJEM IN VELENJEM	IME ITALIJANSKE IGRALKE MIRANDE	MARIJAN TOMŠIČ		RIZIKO (POG.)	OGNITEV	SANITETNI MATERIAL
	TIP TERENSKEGA VOZILA ZNAMKE TOYOTA				SPREMLJE- VALEC OGNJA			TROBILO, KORNET (GLASB.) VESOLJSKI IZSTRELEK			
	PEVEC SMOLAR				OKUSNA MORSKA ŠKOLJKA						
	KANADSKI SMUČAR READ				KEMIJSKI ZNAK ZA BARIJ		IRAŠKI POLITIK TARIK				
	VINKO DOLENC				ERIKA AMBROŽIČ		ITALIJANSKA POKRAJINA				
▶						JUDOVSKI UČENJAK BEN JOSEF					
▶						IZDELOVALEC KRUHA NENADNA SMRT				EKSPLOZIVNO TELO	RUDAR (POG.)
	MEJNA REKA MED POLJSKO IN NEMČUO (NEM. ODER)	OSLOV GLAS OSKAR KOGOJ			GRAFIČNO ZNAMENJE PERGAMSKI KRALJ				MARIJAN KOZINA DUŠAN OGRIN		
						OSEBA IZ ZGODB. 1001 NOČ GR. MITOLOŠ. LETALEC					
	KARL ERB			INDIJANSKI STOŽČASTI ŠOTOR 14 ČRKA ABECEDA				OSEBNI ZAIMEK TRDA KOVINA (CR)			
	TANJA CEGNAR	DALIŠE ČASOVNO OBDOBJE, VEK	NJIVSKA CVETLICA VZDEVEK OLIVERJA MLAKARJA			JOŽE KOVIČ IZDELOVALEC POHIŠTVA			ANTON POHLIN RUMENKASTA KRAVA		
▶				AMERIŠKA IGRALKA HEDY ANG. IGRALKA EMILY						KRAJ PRI CRIKVENICI	ROMARSKI KRAJ NAD REKO, HRVAŠKA
▶							REKA V FRANCIJI NEDOVOLJENO RAVNAVANJE, VEDENJE				
	NEMŠKI NOGOMETAŠ PETERSEN					NEMŠKI SKLADATELJ HANS REDKA JED					
		KRAJ BIVANJA	KEMIJSKI ZNAK ZA KISIK KISIK Z TREMI ATOMI		POSAMEZNIK KOT ZAVESTEN SUBJEKT, EGO			J. AFRIŠKI IGRALEC GOLFA - ERNIE GR. BOGINJA ZARJE			
	ANGLEŠKI PEVEC GEORGE				MEDIČINSKI ODDELEK V BOLNICI IZNAJDBA						
	IZPUSTITEV ZRAKA IZ PLJUČ MIRNO SOŽITJE						OBREDNO OBLAČILO DUHOVNIKA ŽILA DOVODNICA				
▶				KOS TKANINE NA KARNISI ITALIJANSKI NOGOMETAŠ STEFANO						PODROČJE USTVARJANJA, DELOVANJA	IZDELOVALEC MREŽ
▶						EDI DEŽMAN NEKDANJI TIP CITRONOVEGA VOZILA			OPERNI SPEV, NAPEV	DUŠAN MLAKAR DNEVNI PRIMORSKI VETER	
	SESTRIN MOŽ ALI BRAT ZAKONSKEGA PARTNERJA	KRAJ NA ŠVEDSKEM	OBER	SOBNA RASTLINA, ŠKRNICELJ	IVAN LENDL	ZDRAVILNA RASTLINA SENEGALSKI GLASBENIK BAABA		ŠVIC. POLITIK GUSTAVE NIZOZEMSKI NOGOMETAŠ TIMOTHY			
NEKDANJA JUGOSLO- VANSKA ROCK SKUPINA					GLAVNO MESTO PERUJA		TEHNIKA OKRASNEGA VOZLANJA GLAVNI STEVNIK				
NEKDANJI BRAZILSKI NOGOMETAŠ					LUJSTVO V GANI IVAN NERED			BULDOŽER (KNJIŽ.) TOMAŽ MEZNAR			
NEGOVOREČI PRALJUDJE						NOGOMETNI STADION V PREDMESTJU NIŠA, SRBIJA		INOZEMSTVO			
HRVAŠKI PEVEC GORAN						FRANČOSKI IGRALEC NAMIZNEGA TENISA DAMIEN		SLOVENSKI PEVEC IZTOK			

AKIBA: jud. učenjak ZIMMER: nem. skladatelj ROKET: duhovnikovo oblačilo ERANIO: it. nogometaš MAKRAME: tehnika vezenja LLOYD: ang. igralka

47. Piranski glasbeni večeri 2025

Križni hodnik
Samostana sv. Frančiška

Chiostro del Convento
di San Francesco

Cloister of the Convent
of St. Francis

Serate musicali Piran 26.6.
Piranesi Music Evenings - 7.8.

Več informacij
Più informazioni
More information

Piranski glasbeni večeri Serate musicali Piranesi Piran Music Evenings Piranski glasbeni večeri Serate musicali Piranesi Piran Music Evenings Piranski glasbeni večeri Serate musicali Piranesi Piran Music Evenings

44. melodije Morja in Sonca 44° festival delle melodie del Mare e del Sole

ALEKSANDER NOVAK · ANGELICA ZACCHIGNA · AVTOMOBILI · BOŠTJAN PERTINAČ · CHEAPKISS BAND
DARE KAURIČ · EVA LORBEK · LARA KRNEŽA · OTO PESTNER · PATRIK MRAK · REGEN · ROK AHAČEVČIČ
SAMANTHA MAYA · TANJA LONČAR | TATJANA MIHELJ · ALEX VOLASKO

5. 7. 2025 ob/alle 20.30 AVDITORIJ PORTOROŽ - PORTOROSE

